LATVIJA
Latvian Newspaper
Nr. 86 (430) Nov. 8, 1950
Publisher and Editor: Valdemārs Lambergs, Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, Phone Schw. Gmünd 2159. Printer: Remsdruckerei Sigg, Härtel & Co, Schwäbisch Gmünd, Paradiesstr. 12. Published twice weekly Circulation 11.000. Sponsor-International Refugee Organization.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 86 (430)
Trešdien, 1950. g. 8. nov.
Iznāk trešdienās un sestdienās. Izdevēja: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: V. Lambergs; galv. red. vietn. M. Cullītis. Redaktori: A. Bolšteins, P. Kliāns, B. Kīselis, V. Lešiņš, E. Raisters, L. Švarcs. Austrālijas redakcijas vad. A. Šmits (21, Linden Avenue, Wendouree, Ballarat, Vic., Australia). Red. adr.: (16a) Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, tālr. Schw. Gmünd 2159

Pekinga oficiāli apstiprina ķīniešu iesoļošanu Ziemeļkorejā

UN KARASPĒKS ATKĀPIES 80 KM — KOMŪNISTI TUVOJAS PJONGJONGAI — DIVI LĪDZ SEŠAS ĶĪNIEŠU DIVĪZIJAS PIEDALĀS KOREJAS KARĀ

Tokio (D). — Tas, no kā visu laiku baidījās rietumu lielvalstis, tagad noticis — Korejas karā iejaukusies komūnistiskā Ķīna. To apstiprina ne vien ļoti uzmanīgais BBC, bet arī ASV 8. armijas virspavēlniecība.

Lai gan ģenerāļa Mekartura galvenā mītne vēl joprojām kliusē, notiekumu gaitu tas tomēr vairs nevar grozīt. Ziemeļkorejiešu pusē cīnās 2—6 ķīniešu divīzijas, kas apbruņotas modernākajiem ieročiem. Ķīnas tautas republikas iejaukšanos Korejas karā apstiprina arī Pekingas raidītāja. Informētas aprindas Londonā izsakās, ka Lielbritānija gatavojas lesnieg Maotsetungam protesta notu, jo britu valdība ir viena no nedaudzajām, kas atzinusi komūnistisko Ķīnu. Par notikumiem Korejā lielas bažas valda kā Vašingtonā, tā Londonā un Parīzē.

Par ķīniešu karaspēka piedalīšanos Korejas karā pirmoreiz informācija pasaules presē parādījās apm. pirms pāris nedēļām. Toreiz šo ziņu sniedza dienvidkorejiešu virspavēlniecība, kuras vienībām bija izdevies saņemt güstā vairākus ķiniešus. Vēlāk šo ziņu netieši apstiprināja arī amerikāņu 10. korpusa pārstāvis, gan piebilstot, ka Ziemeļkorejā sazīmēts tikai viens ķīniešu komūnistu pulks. Dažas dienas vēlāk tā paša korpusa pārstāvis jau runāja par otru pulku, katēgoriski atteikdamies tomēr sniegt kaut kādu tuvāku informāciju. Ģen. Mekartura galvenā mītne un arī ļoti uzmanīgais britu raidītājs BBC par Maotsetunga iejaukšanos Korejas konfliktā visu laiku klusēja. Bet pagājušo sestdien Londona pirmoreiz pavēstīja, ka Ziemeļkorejā ķīnieši laikam tomēr iesoļojuši. Svētdien BBC šo pašu informāciju jau apstiprināja, atsaukdamies uz Pekingas raidītājā iepriekšējā dienā nolasīto uzsaukumu ķīniešu tautai.

Pekinga, proti, deklarēja, ka Ķīna vairs nevar ilgāk neiejaukties Korejas karā, jo ar UN karaspēka pāriešanu pāri 38. platuma gradam apdraudēta tās territorija. Uzsaukumā tālāk teikts, ka ķīniešu komūnistu partija aicina brīvprātīgi pieteikties karam Ziemeļkorejā. Amerikāņu lidmašīnas esot vairākkārt ielidojušas Ķīnas territorijā un nodarījušas zaudējumus, bet ASV flote uzbrukusi

(Turpinājums 8. lpp.)

Jaunais Zviedrijas karalis Gustavs VI

Pēc zvēresta valsts satversmei pār Zviedriju tagad valdīs jaunais karalis, 68 gadus vecais Gustavs VI. Nelaikā karali apbedīs rit, piedaloties visu Eiropas karaļnamu pārstāvjiem. Gustavs V atstājis saviem pēcnācējiem 15 milj. zviedru kronu lielu mantojumu. Par tā sadalīšanu lems pēc karaļa apbedīšanas, kad oficiāli publicēs viņa testamentu.

Atcelti trīs padomju Latvijas ministri

Rīga (E). — Rīgas raidītājs ziņo, ka „buržuiskā nacionālisma dēļ" no amata atcelts padomju Latvijas ārlietu ministrs Vāleskalns, izglītības ministrs Strazdiņš un mežkopības ministrs Saksts. Ministru prezidentam Kirchenšteinam oficiāli izteikts brīdinājums par „nepietiekamu boļševistisku uzmanību". Politiskās aprindas Stokholmā pārliecinātas, ka 3 ministru atcelšana Latvijā ievadīs tādu pašu tīrīšanas akciju, kāda jau kopš ilgāka laika notiek Igaunijā. Ārlietu ministrs Vāleskalns boļševiku pirmajā okupācijas gadā bija izglītības tautas komisārs. Vāciešiem iesoļojot Latvijā, viņš aizbēga uz Padomju savienību. Pēc 1945. g. Vāleskalns avansējās par ārlietu ministru. Apvienoto nāciju pilnsapulcē Parīzē Molotovs mēģināja viņu iedabūt par oficiālu delegātu. Lielvalstu noteiktās nostājas dēļ Vāleskalns bija spiests palikt Parīzē tikai par vienkāršu statistu. Acīmredzot, tagad viņš Maskavai vairs nav vajadzīgs un to sagaida tāds pat liktenis kā viņa igauņu kolēģas.

UN pilnsapulci varēs sasaukt 24 stundu laikā

Lēksaksesa (F). — Pagājušo piektdien Apvienoto nāciju pilnsapulce ar 52 balsīm pieņēma ASV un sešu citu valstu priekšlikumu, kas paredz, ka draudīga konflikta gadījumā UN var sasaukt 24 stundu laikā, ja kāda lielvalsts Drošības padomē izlietotu savas veto tiesības. Nobalsošanai vajadzēja notikt jau iepriekšējā dienā, bet to aizkavēja padomju ārlietu ministra Višinska obstruktīvā runa, kurā viņš vēl nepieredzēti asā veidā uzbruka ASV delegātam Fosteram Dallesam. Pēc Višinska runas Apvienoto nāciju pilnsapulces prezidents piebilda: „Man palicis tāds iespaids, ka UN neapspriež vis ASV priekšlikumu, bet pacietīgi noklausās Višinska ofensīvu pret Mr. Dallesu." Pilnsapulce tāpat ar lielu balsu vairākumu pieņēma priekšlikumu atjaunot diplomātiskās attiecsmes ar Spāniju un ļaut tai piedalīties starptautiskajos iestādījumos. Pret šo priekšlikumu balsoja vienīgi padomju bloks un dažas latīņu Amerikas valstis, bet atturējās Francija un Lielbritānija.

500.000 vāciešu strādā sabiedroto okupācijas karaspēkam

Frankfurte (D). — Kāds amerikāņu augstās komisijas pārstāvis atbildot uz vācu presē publicētajiem datiem par okupācijas izdevumiem, izteicās: „Vācu federālai republikai jārēķinās ar to, ka nākotnē tai būs jāizdod 8—10 proc. no visiem tautas ienākumiem aizsardzības vajadzībām, kas lidzināsies apmēram 100 miljardiem vācu marku." Tālāk viņš paskaidroja, ka līdz šim okupācijas izdevumi Rietumvācijā nesastāda pat pilnas 5 procentes, kamēr Atlantika pakta signatārvalstis aizsardzības mērķiem asignē 10 proc. savu tautas ienākumu.

Vācu laikraksti iepriekšējā dienā bija publicējuši informāciju, ka amerikāņu un britu joslā pie okupācijas karaspēka strādā 500.000 vāciešu. So skaitu sastāda sekojošas katēgorijas: 39.000 kalpoņu, 39.000 restorānu apkalpotāju, 11.000 miesnieku un maiznieku, 98.000 kantora darbinieku, 144.000 techniskā personāla, ieskaitot izpalīgus lidlaukos, 66.000 šoferu un 48.000 dažādu darbu strādnieku. So pusmiljonu darbinieku atalgo vācieši, izdodot 4,6 miljardi marku, kas iztaisa 7 proc. no visiem tautas ienākumiem. Britu un amerikāņu joslā, pēc vācu laikrakstu informācijas, stacionēts ap 100.000 viru liels okupācijas karaspēks.

MASKAVA AICINA rietumu lielvalstis uz sarunām

KREMĻA NOTA ASV, LIELBRITĀNIJAI UN FRANCIJAI — PRĀGAS KONFERENCES LĒMUMU VĀRDISKAIS ATKĀRTOJUMS — VAŠINGTONA, LONDONA UN PARĪZE RAUGĀS SKEPTISKI

Maskava (E). — Pagājušo piektdien padomju valdība nodeva ASV, Lielbritānijas un Francijas vēstniekam notu, kurā trīs rietumu lielvalstis aicinātas uz sarunām par Vāciju. Otrā dienā notas tekstu publicēja Austrumvācijas oficiālā ziņu aģentūra. Informētas aprindas norāda, ka Padomju savienības aicinājums sākt sarunas par Vāciju ir vārdiska atkārtojums Prāgas konferences lēmumam. Kā zināms, 20. oktobrī Čechoslovakijas galvaspilsētā bija sapulcējušies padomju satelītvalstu ārlietu ministri Molotova vadībā, lai izlemtu vācu problēmas.

Padomju savienības aicinājums rietumu lielvalstīm mēģināt panākt vienošanos par stridīgiem jautājumiem pie konferenču galdiem nav vairs nekas jauns. Kopš Vācijas kapitulācijas notikušas neskaitāmas apspriedes, kuru rezultāts bija vienmēr viens un tas pats — veltīga laika zaudēšana. Jo Maskava nekad nav darījusi to, kas izskanējis tās propagandā. Arī tagad Padomju savienības nota satur 4 punktus — Kremlis vispirms ierosina, lai visas četras okupācijas varas publicē kopīgu paskaidrojumu, ka tās aizkavēs Rietumvācijas remilitarizāciju. Tālāk krievi prasa atcelt ierobežojumus vācu rūpniecībai, atskaitot bruņošanās rūpniecību, nekavējoties parakstīt ar Vāciju miera līgumu un pēc gada atvilkt okupācijas karaspēku. Lai šis problēmas atrisinātu, Maskava ieteic 4 valstu konferenci, kuras terminu var noteikt ASV, Lielbritānija un Francija.

Notas oficiālais teksts neraditu lielas bažas rietumos, ja sabiedrotajiem nebūtu pārāk rūgto piedzīvojumu par Pad. savienības līdzšinējo izturēšanos. Pēc tam, kad izlīguma balonus palaida gaisā Jakobs Maļiks un Višinskis, tagad arī Kremlis sācis runāt oficiālu valodu. Nelaime ir tikai tā, ka rietumu demokratijas vairs netic krievu labajai gribai. Tāpēc Vašingtonā, Londonā un Parīzē jaunā padomju nota uzņemta ļoti skeptiski. Britu valsts ministrs Meknils preses pārstāvjiem paskaidroja, ka Padomju savienība varbūt arī vēlētos mainīt savu līdzšinējo taktiku. Bet Lielbritānija tomēr šaubās, vai Maskava vēlēsies atteikties no savas līdzšinējās politikas galā mērķa — pasaules revolūcijas. Intervijas beigās Meknils piebilda, ka proponētajai 4 valstu konferencei laikam tomēr nebūs lielas nozīmes, jo Maskava to izmantos vienīgi savai propagandai. Tik pat skeptiski domā arī vācu federālās valsts kanclers Dr. Ādenauers. Viņš izteicies, ka rietumu lielvalstīm „nevajadzētu klausīties uz Pad. savienības sirēnas balsīm."

DP komisija iepazīstas ar mūsu karaviru mobilizācijas dokumentiem

Šinīs dienās LCK mītnē Augustdorfā ieradās DP komisijas pārstāvis Hartmanis, lai uz vietas iepazītos ar mūsu karaviru mobilizācijas lietām un LCK rīcībā esošiem dokumentiem. Hartmanis apmeklēja arī ģen. Bangerski Oldenburgā un ievāca ziņas par mobilizācijas gaitu.

LCK priekšēdis V. Janums ar LCK labklājības nozares vadītāju J. Niedru savukārt apmeklēja DP komisijas vadītāju Ventorfā A. Konanu (Conand) pārējo komisijas amatpersonu klātbūtnē sniedzot paskaidrojumus par mobilizācijas gaitu, kā arī uzrādot dokumentus, kas neapstrīdami pamato LCK aizstāvēto viedokli. Paredzams, ka šinī jautājumā LCK mītnē Augustdorfā notiks vēl viena plašāka apspriede ar LCK pārstāvju un DP komisijas locekļu piedalīšanos.

Skriningu lietās LCK atkārtoti iesniegusi rakstus IRO galvenai mītnei Ženēvā.

Vai Staļins pār ems padomju ārpolitikas vadību

Stokholma (E). — Zviedrijas galvaspilsētā saņemta informācija no Maskavas, ka Staļins gatavojas pārņemt padomju ārpolitikas vadību. Šīs ziņas netieši apstiprina arī Maskavā akreditētie diplomāti. Pārņemšana gaidāma pēc tam, kad no Lēksaksesas atgriezīsies ārlietu ministrs Višinskis. Staļins vēlotiesi personīgi izmēģināt vai nebūtu iespējams kāds izlīdzinājums ar rietumiem. Stokholmā domā, ka tas nenozīmē Višinska krišanu nežēlastībā. Viņš arī uz priekšu darbosies ārlietu ministrijā un praksē realizēs to, ko nolems Staļins. Informāciju par Staļina nodomiem apstiprina kāda vēstniecība, kuras valsts stāv ļoti tuvu Kremlim.

Latviešu jūrnieku palīdzības sauciens

Londona (md). — Daily Mail nesen sniedza Reutera ziņu, ka Gibraltārā uztverts latviešu motorlaivas Kaija sauciens pēc palīdzības. Laivai jūrā sabojājies motors, un pasažieriem sācis trūkt pārtikas un ūdens. No Gibraltāra ceļā devies glābšanas kuģis Hercules, lai paņemtu Kaiju tauvā. Uz Kaijas atrodoties 10 vīriešu, 4 sievietes un 4 bērni. Pēc tam ziņas par Kaijas likteni nav saņemtas.

TRĪS POĻU MATROŽI PAGLĀBUŠIES ZVIEDRIJĀ

Hamburga (E). — Kāda vācu zvejas kutera apkalpe ziņo, ka 25. oktobrī pl. 3. no rīta Bornholmas salas tuvumā tai ātrā gaitā tuvojusies neapgaismota motorlaiva. Kad tā piebraukusi kuteram, no motorlaivas izlēcis ar mašīnpistoli bruņojies matrozis un jautājis sargam, kāda viņa tautība. Tas atbildējis — vācietis, tad no motorlaivas pārvietojušies vēl divi bruņoti matroži un piespieduši kutera apkalpi doties uz Zviedriju. Pa ceļam viņi paskaidrojuši, ka esot poļi un atradušies apmācības braucienā uz kāda kara kuģa kutera. Jūrā matroži pārvarējuši tris citus poļus un kādu krievu poļitruku, sabojājuši kutera mašīnas un paši motorlaivā aizbēguši. Poļu bēgļus Izstādes ostā Zviedrijā uzraudzības iestādes atbrunojušas, bet vācu kuteram ļāvušas atgriezties mājās.

Nevis ES, bet mēs

Pie visa tā, kas bijis pelams latviešu trimdas kopības lekšējā, no mums pašiem atkarīgajā dzīvē, ir vainojama viņa augstība ES, ko vēsturnieki gan kastrēti apzīmē par pirmās personas vietniekvārdu. Un mūsu nelaime nu ir tā, ka bieži bez apdoma šo majestāti pielīdzam visai lecījumes — nevien vārdos, bet vēl jo vairāk domās, pavisam uzticīgi kalpodami tai savos darbos.

Protams, — latvieši ir individuālisti ar diezgan attīstītu pašapziņu, kas visumā nebūt nav jāsien pie kauna staba, bet savā pozitīvajā izpausmē pat pelnījusi augstu atzinību. Tāļu ievērojamā mazākumā ir tie trimdas saimes locekļi, kas ar drosmi, godaprātu un skaidru sirdi izstaigājuši šos sveduiecības gadus, neliekdamies ne draudu, ne grūtību, nedz arī vilinājumu priekšā. Šie tautieši saglabājuši ne vien savu personīgo, bet reizē arī nacionālo pašapziņu, kļūdami par krietnu latviskās stihijas paraugu un atbalstu vājākajiem.

Taču karalisku ES gaiminieku skaitā daudz vairāk tādu nesimpatisku tipu kā savtīguma un negausība, skaudība un nenovīdība un vēl citi labi pazīstami kungi un dāmas, sākot ar goda un varaskāri un beidzot ar stulbumu un ķekšību. Šai raibajā pūlējādē mēs, pārējie trimdinieki, katru atradīsim savu gara radinieku, ja ne pat vairākus, kas prātu, runā, un rīkojas mūsu personīgā vērdā un interesēs. Līk, kādēj līdz pat šai dienai lielās latviešu trimdas saimes dzīvē vies nav bijis tā, kā tas varēja un kā tam vajadzēja būt.

To panācis viņa augstība ES, visu cilvēces jaunumu izraisītāja, kam mazāk vai vairāk kaipo pasaules tautas. Bet vēl iespējama pārorientēšanās uz kādu citu vietniekvārdu, kas nav tik vaibīgs, bet daudz tuvāks kristīgiskumam, cilvēcībai un latviešu tautas dzīvības interesēm. Šis vārds ir — mēs.

Protams, — majestātie ES tālāk jautās: kādēļ gan tas jādara mūsu latvietim, ja to nedara angļu, amerikānis un kanadietis? Bet tad atgādināsim karaliskai galvībai, ka tā bieži atļāvusies vipsnot kā par mīļo, tā arī par pārējo tautu mentalitāti, kultūru un dzīves veidu, nostādot sevi turpat vai pirmajā vietā. Tad nu būsim konsekventi un pārdīsim, ka arī paklausībā, palaistīgumā un pienākuma apziņā varam būt pirmie, kaut dažāļi atraisāmies no egoisma un pievērsdamies kopības domai un uzdevumiem. Nevis ES, bet mēs!

Tā nav utopija, tas ir iespējams! Ieklausieties balsīs no tēvzemes. Necaur iasījuši no Latvijas, aplūkus sūtītas un necenzētas vēstules, kur kāda rakstītāja sūdzētos: „Man klājas grūti, es cietu, palīdziet man!" Necaur dzirdējuši no viņas puses pārmākuļos stāstām, ka tur kāda lūdzis vēstīt: „Mani mocu, es aizeju bojā, izpestiet mani!" Nā, — šajās vēstulēs un stāstos pirmās personas vietniekvārda nav; to aizstāj kopīgo cietēju sakausētais „mēs", un visas šīs balsis no Latvijas varētu koncentrēt vienā izmisuma un ceribu pilnā sauciena: „Mēs vēl turamies, bet mūsu spēki let uz beigām, lūdziet Dievu un cīnieties par latviešu tautas glābšanu!"

Šis sauciens skan no mūsu tautas sirds dziļumiem un nav adresēts tikai Jānim vai Jurim, Annai vai Zanei, bet raidīts visai trimdinieku saimei, un tas arī jādzird visiem. Tas ir nevien lūgums, bet arī pavēle; tā nav tikai vēlamība, bet ir arī nepieciešamība. Lai neviens tautietis nedomā, ka, noslēpjoties aizokeana miljonu drūzmā, farmas savrupībā vai džungļu biezoknī, viņš atraisījies no savas tautas likteņa saistībām. Tie ir maldi! Lai saprotam balgo reālitāti: ja tuvākajos gados Latviju neatbrīvos, tad bojā ies ne vien latviešu tauta, bet līdzi tai kapa būs rakts arī latviešu trimdiniekiem — vienalga kādā zemes malā.

Tādēļ šai iniķirotajā cīņā par Latvijas un mūsu tautas glābšanu ikvienam mums jāmet visi garigie spēki un materiālās iespējas, lai vairotu pasaulē komūnisma apkarotāju pulkus, nealzmirstos atbalstīt tos tautiešus, kas savas cīņas jau izcīnījuši, un tos, kas kādreiz stāsies mūsu vietā.

Mēs to varam un tā arī darīsim Dieva un Latvijas vārdā!

Vilis Lesiņš

18. NOVEMBRĪ ZIEDO ARTAVU LATVIJAI!

Palīdzēsim tiem, kas to pelnījuši

AICINĀJUMS TAUTIEŠIEM ĀRPUS VĀCIJAS

Pag. gadā BSP latv. delegācijas vadītāja T. Aizkraukle-Erdmane sadarbībā ar LCK uzsāka Palīdzības akciju, raugot katram grūtdienim Vācijā sagādāt kādu labvēli, kas to atbalstītu kā morāliski, tā materiāliski. Šī akcija guvusi nenoliedzamus panākumus. Sevišķi atsaucīgi bija citzemju garīdznieki, draudzes un dāmu komitejas, organizācijas, sabiedriski darbinieki un daudz citu personu, kas ar lielu sirsnību un mīlestību ziedojuši savu laiku un līdzekļus, lai atvieglotu dzīves pabērnu likteni Vācijā.

Tā iepriecināti jau daudzi, bet daudzi vēl cerē uz atsaucīgām sirdīm un devīgām rokām. Tie ir tautieši, kuriem nav izredzes izcelot. Pārskaitīti vācu saimniecībā tie vairs nesaņem IRO sprūpi un spiesti eksistēt no niecīgā vācu sociālo iestāžu atbalsta. Vairums Vācijā palicēju ir vecie ļaudis, kuŗu apgādnieki gājuši bojā komūnistu terorā, karā vai bēgļu gaitās; tie ir invalīdi, kas cīņās saudējuši savus locekļus vai veselību; tās ir boļševiku nomocīto vai deportēto latviešu un kritušo karaviru atraitnes ar bērniem; tie ir tautieši, kam ilgie, smagie pārdzīvojumu gadi atņēmuši veselību un darba spējas.

Tautieši ārpus Vācijas un aizjūras zemēs! Jūs labi zināt un saprotat šo cilvēku grūtības un vajadzības, jo paši pirms ilgāka vai īsāka laika vēl dzīvojāt viņu vidū, dažkārt pat būdami labi paziņas vai draugi. Tādēļ tagad, kad esat guvuši sev jaunas, stabilākas dzīves un darba iespējas un nejūtat vairs ne trūkuma, ne bažu par rītdienu, nedz arī baiļu par savu dzīvību — padomājiet arī par tiem, kam vārti uz cilvēcīgāku dzīvi ir slēgti. Palīdz. akc. tagadējā vad. V. Skaistlauka ricībā ir kartotēka par tiem, kas gaida jūsu atbalstu.

Papulāties sagādāt tiem kādu labvēli un aizgādni. Tur arī jūsu pašu kopības atziņa un latviskā sirdsdevība atradīs cēlu mērķi tiem liekajiem dolariem vai mārciņām, kas nav gluži nepieciešami jūsu ikdienas vajadzībām. Un kaut arī še ieguldītā nauda jums nenesīs kādā valūtā skaitāmus procentus, taču daudz lielāks un vērtīgāks būs gandarījums par šo svētīgo savas tautas mīlestības darbu.

Palīdzības akcijas noorganizētāja un pašreizējā līdzdalībniece ASV T. Aizkraukle-Erdmane (5607 Lothian Rd., Baltimore 12, Md., USA) nākusi ar ierosinājumu sastādīt īpašu grāmatu to tautiešu vārdu ierakstei, kas snieguši palīdzību mūsu grūtdieņu pulkam, lai nākošajām paaudzēm un latviešu vēsturei saglabātu viņu vārdus un nopelnu tautas labā. Palīdzības akcijas kartoteka jau var uzrādīt lielu skaitu šī dižā darba darītāju. Nāciet arī jūs viņu pulkā, sekmējot mūsu dzīves sērdieņu atbalstīšanu. Palīdziet tiem, kas to pelnījuši!

Palīdzības akcijas vadītāja V. Skaistlauka adrese: (14a) Esslingen/Neckar, Martinstr. 24, US-Zone, Germany.

Sapūst, bet nenovēl

Bija laiki, kad Vācijā par naudu nevarēja dabūt pirkt pat augļus. Tas bija pirms valūtas reformas. Tagad ir otrādi — augļus var iepirkties pa pilnam, bet trūkst naudas. Hamburgas vācu laikraksti ziņo, ka šoruden tāda augļu bagātība, ka visu tirgū nevar pārdot. Nav nopēmēju, jo cenas stipri augstas. Augļu dārzu īpašnieki sevišķi neapmierināti ar savas saimniecības ministrijas ricību, ka tā neprotestē pret ārzemju augļu iepludināju vācu tirgū. Patērētāji, turpretī, gluži priecīgi par Francijas, Itālijas un Grieķijas citroniem, apelsīniem, āboliem, jo tie palīdz „nosist" cenas vietējai precei. Par spīti lielajam augļu pārpalikumam, vācu zemnieki un dārznieki vēl stingri turas pie vecu vecās parašas: par velti neko nedot. Labāk lai sapūst, nekā tiek tiem, kam maz naudas.

E. E.

Paši studenti veido sev mītni

Hangelarā, Bonnas tuvumā saspridzināta lidlauka angāra spārnā, Baltijas kristīgo studentu savienība sava ģenerālsekretāra māc. Urdzes vadībā izbūvē mītni Bonnas un Ķelnes baltiešu studentiem. Patlaban mītnē jau dzīvo 35 studenti, bet pavisam vietas paredzētas 150 studentiem. Darbs pašu spēkiem sākts pagājušā gada rudenī, līdzekļi iegūti ziedojumu ceļā no bēgļu draudzēm, vācu un amerikāņu palīdzības organizācijām. 22. okt. mītnes iedzīvotāji atskatījās uz gada darba cēlienu, sarīkojot atceres svinības, kuŗās piedalījās LWF direktors Vācijā Dr. Lindbergs, CWS pārstāvis Charles Morgāns, vācu iekšlietu un iekārtošanas pārstāvji, DP studentu darba direktors amerikāņu joslā prāv. Kr. Valters un citi.

Blakus darbam universitātē studenti katru brīvo brīdi izmanto ēkas tālākai izbūvei, strādājot gan par mūrniekiem un namatniekiem, gan stikliniekiem un krāsotājiem.

Kr. V.

VECOS ĻAUDIS AICINA PIETEIKTIES UZ FRANCIJU

Britu joslas DP nometnes IRO aicina vecos ļaudis pieteikties izceļošanai uz Franciju, kur viņus paredzēts izvietot pa veco ļaužu mītnēm. Kandidātus pieņems, sākot ar 50 g. v.

E. M.

Austrālijas braucējiem jāpaciešas

Priekšroka ģimenēm ar bērniem un veciem cilvēkiem

IZCEĻOTĀJU GAITAS AURICHĀ

Netālu no Emdenas atrodas Uricha — viena no lielākām britu joslas transitnometnēm braucējiem uz Austrāliju. Šeit saplūst transporti no britu, amerikāņu un franču joslu izceļošanas centriem un Austrijas. Šais dienās ieradās ap 100 cilvēku no Berlines, kas līdz Frankfurtei bija nogādāti lidmašīnās. Arī no Itālijas gaida dažus transportus, kas tur bija nosūtīti, lai salsinātu jūras braucienu. Taču paredzētais kuģis starplaikā norīkots citur. Pašreiz tālāk uz Delmenhorstu sūta ģimenes ar bērniem un vecākiem cilvēkiem. Bezbērnu ģimenēm un vieniniekiem jāgaida. IRO apkārtrakstā uzaicina emigrantus rēķināties ar 1—3 mēnešu ilgu gaidīšanu. Bet ir arī izņēmumi. Pirms pāris nedēļām no amerikāņu joslas pienāca divi transporti, kas jau nākošajā dienā devās uz Delmenhorstu.

Par dzīvi Auričā visumā nevar sūdzēties. Bloki ir moderni, ar centrālapkuri, ērtām mazgājamām telpām, siltu ūdeni trauku mazgāšanai un speciālu telpu ēdiena pagatavošanai bērniem. Ik blokā ir arī telpas veļas mazgāšanai un gludināšanai, bet divi reizes nedēļā slikta duša. Kopkatla ēdiens puslīdz labs, tikai lielie ēdēji pamaz. Izceļotāju vairums poļi, daudz arī ungāru. Vismaz ceturtai daļai emigrantu sievas vācietes. Nometnes policija, ierēdņi, slimnīcas un virtuves personāls un pat bloku vecākie ir vācieši. Pelnas iespēju nekādu. Nometnē ir darba pārvaldes nodaļa, un emigranti var saņemt sociālos un bezdarba pabalstus. Bibliotēkā ir arī latviešu grāmatas, taču maz.

L. V.

LATVIEŠU UN IGAUŅU PĀRSTĀVJU APSPRIEDE PIE ANGĻU KOMISĀRA

Šinīs dienās LCK priekšsēdis V. Janums un LCK labklājības nozares vadītājs J. Niedra Lībekā apmeklēja Šlēzvigas-Holšteinas angļu komisāru Vaitmoru (Whitmore). Latviešu un igauņu apgabala pārstāvju klātbūtnē notika plašāka apspriede par apgabala bēgļu apgādes, izglītības un juridiskās aizsardzības lietām. Apmeklējuma laikā komisāram stādīja priekšā jauno LCK pārstāvi 1. apgabalā A. Vanagu.

ASV piedāvā darbu aldarīm

Ābolu uzpura vērtības kliniskai pētīšanai Kanādā meklē bioķīmiķi ar laboratorijas praksi usturvielu ķīmijā. Alga 85 centi stundā vai 156 dolari mēnesī. Līgums jāslēdz uz 1 gadu. Par dzīvokli rūpēsies darba devēja. Jāprot drusku angliski.

Vankuveras dzelzs lietuvei vajadzīgs metalurģijas ķīmiķis ar augstskolas izglītību laboratorijas un pētniecības darbam (teorijā un praksē). Šīkumā alga 250 dol. mēnesī.

Kāda mēbeļu rūpniecības firma piedāvā darbu līdz 40 g. v. ķīmiķim, kas varētu vadīt fabrikas krāsošanas nodaļu un patstāvīgi sagatavot formulas mēbeļu krāsām un pulēšanai eļļām. Alga — 2000 dol. gadā un vairāk. Jāpārvalda angļu valoda.

Maza mēbeļu darbnīca meklē pulētāju. Labas saskaņas gadījumā darba devējs ar mieru šīm DP speciālistam iekārtot patstāvīgu darbnīcu. Drusku jāpārvalda franču valoda.

Albertas optisko instrumentu firma meklē DP amatnieku, kas varētu labot un regulēt fotoaparātus, nivelēšanas instrumentus, mikroskopus, elektroniskos un vispārējos precizitju instrumentus, bet kāda spiestuve piedāvā darbu iespiedējam ar 28 dol. par 44 stundu darba nedēļu.

Kāda ASV firma piedāvā darbu aldaru meistaram, kam jāsurauga un jāvada visas nodaļas, sekojot fabrikācijas gaitai. Drusku jāpārvalda angļu valoda.

Interesentiem jāpieteicas nometņu emigrācijas birojos, IRO Resettlement Placement Service nozarē, uzrādot IRO aroda apliecības.

J.

AICINĀJUMS BAVĀRIJAS APG. TAUTIEŠIEM

Lai apzinātu visus Bavārijas apgabalā dzīvojošos latviešus, visi, kas līdz šim nebūtu reģistrējušies nevienā no pastāvošajām latviešu kopām, lūgti paziņot savas adreses līdz ar šādiem datiem: uzvārds, vārds, dzimšanas laiks un vieta, ģimenes stāvoklis, nodarbošanās. Paziņojumi adresējami: A. Avotiņam, LCK pārstāvim Bavārijas apgabalā (Grossheselohe b. München, Kastanienallee 2).

KURŠ VAINĪGS?

AGATES KRISTI ROMĀNS

(21. turpinājums)

„Vai viņš pasūtināja vietu arī sev?"

„Jā, mesjē. Sēdekli Nr. 1, tas atradās blakus tam, kas man bija jāpiešķir Žizeles kundzei."

„Uz kāda vārda?"

„Silass... Silass Herperss."

Puaro pašūpoja galvu. „Neviens no pasažieriem tā nesaucās, un nevienam nebija vieta Nr. 1."

„To jau es lasiju avīzē un tādēļ nodomāju, ka man šī lieta vispār nav jāpiemin. Jo minētais cilvēks lidmašīnu nemaz neizlietoja..."

Furnjē nepacietīgi pameta ar roku. „Jūs esat noklusējuši policijai vērtīgu izziņu," viņš saltā sacija. „Nedomājiet, ka mēs to tā atstāsim."

Kopā ar Herkulu Puaro viņš devās laukā, kamēr Žils Menjē, bāls kā pelni un drebēdams ar visām miesām, bailīgi nolūkojās viņiem pakaļ. Kad viņi bija uz ielas, Furnjē pacēla cepuri un palocījās: „Visu atzinību, Puaro kungs. Kas jūs uzveda uz šīm domām?"

„Divi dažādi apstākļi. Sorīt no rīta es dzirdēju no kāda sava ceļa biedra, kas sarunājās ar savu kaimiņu, ka viņš slepkavības dienas rītā šķērsojis kanālu gandrīz tukšā lidmašīnā. Bez tam Elize Grandjē pieminēja, ka viņa esot piezvanījusi Universal Airlines birojam un uzzinājusi, ka agrās satiksmes lidmašīnā vietas izpārdotas. Šis abas ziņas krasi runāja viena otrai pretim. Visbeidzot es atcerējos, ka Prometeja stjuarts nopratināšanā izteicās, ka viņš Žizeles kundzi pazistot, jo esot viņu jau reiz sastapis rīta lidmašīnā. Bija jāpieņem, ka viņa parasti mēdz lietot lidmašīnu pl. 8.45. Taču kādam bija vajadzīgs, lai viņa izlido ap pusdienas laiku — kādam, kas arī lidoja Prometejā. Kādēļ gaisa sabiedrības ierēdnis apgalvoja, ka lidmašīnā pl. 8.45 visas vietas jau izpārdotas? Maldīšanās jeb apzinīgi meli? Es nojautu melus... Un man bija taisnība."

„Mans Dievs, ar katru brīdi šis gadījums kļūst sarežģītāks," iesaucās Furnjē, „sākumā mums šķita, ka esam uz kādas slēpotnes pēdām. Tagad tas izrādās virietis. Šis amerikānis..." — viņš spēji pārtrauca sarunu, pamanījis Puaro skeptisko kustību.

„Mon cher," sacīja mazais beļģis, „tā ir smieklīgi viegla lieta — šeit, Parīzē, izlikties par amerikāni! Deguna balss, košļājamā gumija, — tie visi ir amerikāņu tipa skatuves piederumi." Viņš izņēma no kabatas izplēsto ilustrētā žurnāla lappusi, un Furnjē ziņkāri iejautājās: „Ko jūs tur apskatiet?"

„Kādu grāfieni peldu kostīmā."

„Kā? Vai jūs domājat... bet nē, viņa ir maza, trausla, burviga; viņa nebūtu varējusi notēlot lielo, salkušo amerikāni, kaut arī viņa bijusi aktrise. No šīs idejas gan atsakaties tūliņ."

„Man tāda arī nekad nav bijusi," atteica Herkuls Puaro. Un tomēr viņš nopietni aplūkoja saburzīto lapu.

XII

Lords Horberijs izklaidīgi krāva sutinātas nieres lielā kaudzē uz sava šķīvja.

Stefens Horberijs bija 27 gadus vecs. Viņam bija šaura galva un garš zods, un ikvienam uzreiz bija redzams, ka tas ir sportists, kas labu tiesu sava brīvā laika pavada brīvā dabā. Viņš visumā viņš bija labsirdīgs, ārkārtīgi uzticīgs un nepārspējami ietiepīgs. Pašreiz viņš rīkojās ap sutināto nieru kaudzi, tad atšķira avīzi — ko tūliņ, pieri saraucis aizmeta prom — atstūma šķīvi nost, izdzēra malku kafijas un piecēlās. Nespēdams izšķirties, viņš kādu brīdi stāvēja blakus savam krēslam, lai beidzot, vieglī pamājis, pamestu ēdamtelpu un dotos nama otrajā stāvā. Tur viņš pieklauvēja pie kādām durvīm. „Iekšā!" atsaucās skaidra augsta balss.

Lords Horberijs sekoja aicinājumam un iegāja lielā, skaistā, pret dienvidiem vērstā guļamistabā. Tjudoru laika greznumiem rotātā ozolkoka gultā gulēja Cecilija Horberija — visai piemilīga savā sārtajā šifona veļā un sarkanblondajām matu sprogām. Blakus viņai uz maza galdiņa stāvēja brokasta paplāte ar apelsīnu sulas glāzi un kafiju, un viņas istabene kārtodama rīkojās pa telpu.

Grāfu Horberiju viņa sievas lieliskais izskats neaizkustināja nemaz. Pirms trim gadiem — jā, toreiz Cecilijas apburošais piemīlīgums jauno puisi bija gluži apreibinājis, viņš bija neprātīgi iemīlējies. Nu tas viss bija pagājis.

„Tas esi tu, Stefen?" sacija lēdija Horberija pārsteigta. „Es labprāt gribētu ar tevi parunāt."

„Madlēne, metiet mieru," pavēlēja Cecilija savai istabenei. „Ejiet tagad laukā."

„Kā pavēlat, miledi," nomurmināja franciete, pamezdama no acu kaktiņiem ziņkāru skatu uz lordu Horberiju. Stefens nogaidīja, kamēr durvis aizvēras, un nedaudz pietuvojās ģērezna ai ozola gultai.

„Es gribētu zināt, Cecilija, kas tevi pamudināja ierasties šeit."

Viņa paraustīja savus šauros, skaistos plecus: „Kādēļ gan nē?"

„Kādēļ nē? Man šķiet, ka iemeslu ir pietiekami."

„Hē! Iemeslu!"

„Jā, iemeslu. Tu vēl atminēsies mūsu vienošanos, ka ir labāk — tādas nu reiz ir tās lietas — nomest mūsu kopdzīves masku. Tavā ricībā ir nams pilsētā un bagātīgi, ļoti bagātīgi ienākumi. Zināmās robežās tev ir tiesības iet pašai savus ceļus. Kādēļ šī pēkšņā atgriešanās?"

Viņa atkal paraustīja plecus: „Man tas šķita... pareizāk."

„Naudas dēļ, vai?"

„Mans Dievs, kā es tevi nīstu," izmeta sievietes skaistā mute. „Tu esi skopākais cilvēks, kāds vien dzīvo uz zemeslodes."

„Skops? Skops — un to tu uzdrošinies man sacīt pēc tam, kad tavas neprātīgās izšķērdības dēļ Horberiju īpašumi apgrūtināti ar hipotekas parādu?"

„Horberiji... Horberiji... tas ir vienīgais, kas tev tuvu pie sirds! Zirgi, medības un šaušana, tur klāt vēl raža un garlaicīgi, veci rentnieki. Ak, cik nožēlojama dzīve sievietei..."

„Dažām sievietēm tā patīk."

„Jā, tādām sievietēm kā Venecijai Kerai, kas pati ir kā zirgs. Tādu sievu tev vajadzēja apprecēt," lēdija Horberija pievērsās logam.

„Ir drusku par vēlu to pieminēt. Esmu apprecējis tevi."

„Un tur tu neko nevari grozīt," iesmējās Cecilija jauni. „Tu gribētu tikt no manis vaļā, taču tev tas neizdodas."

„Vai mums patiesi tas atkal jāpārrunā?"

„Vecmodīgs un izbubejis tu esi! Mani draugi smietos līdz nāvei, ja es viņiem stāstītu tavus izteicienus."

„Neviens viņiem neliedz smieties. Bet vai mēs neatgriezīsimies pie sarunas izejas punkta — kādēļ īsti tu ieradies?"

Taču šķita, ka viņa sievu tas nepavisam neinteresēja. Viņa turpināja: „Tu paziņoji laikrakstos, ka neatbildi par maniem parādiem. Vai to var uzskatīt par bruņnieciska ricību?"

„Man ļoti žēl, ka biju spiests to darīt. Tev būs vēl atmiņā, ka es tevi brīdināju. Divas reizes es samaksāju. Taču visam ir robežas. Tava neprātīgā spēles kaislība... Bet kādēļ par to runāt? Es tātad gribu zināt, kādēļ tu atgriezies Horberijā. So zemes stūrīti tu vienmēr esi nīdusi un vienmēr esi šeit līdz nāvei garlaikojusies."

„Es to uzskatīju par pareizu — taisni tagad," sacija Cecilija ignī.

(Turpinājums sekos)

VĒSTULES REDAKCIJAI

KRIETNS PARAUGS TAUTAS KOPĪBAI

Izgaismotais skolotājs, valodnieks un ģimnazijas direktors M. Gaide, strādājot smagu darbu kādā Ziemeļdakotas pieņotavā, nav aizmirsis savus Vācijā palikušos audzēkņus un audzinātājus. Nepilnu 2 mēnešu laikā, ziedojot savus trūcīgos līdzekļus, viņš noorganizējis plašu palīdzības akciju, sagādājot ikvienam Vācijā palikušajam audzēknim un audzinātājam savu krusttēvu Amerikā, Austrālijā un Kanadā. Tāpat viņš nav aizmirsis Amerikā esošo latviešu jaunatni un organizē tur neklātienes latviešu skolu.

Milš paldies M. Gaides kungam un visiem, kas šinī akcijā piedalījušies. Mēs, kas aizkavēti izcelot gan veselības, gan citu no mums neatkarīgu apstākļu dēļ, esam laimīgi, ka neesam aizmirsti un tas garš, kas mūs vienoja skolas laikā, pastāv un vieno arī tagad, kaut esam lielu tālumu šķirti.

K. Kārkliņš,
bij. Andr. Pumpura ģimn. inspektors

LAI PUT VISA PASAULE!

Man nesen iznāca saruna ar vācu bēgļiem, kas ir bezdarbnieki. Prasīju viņiem, ko viņi darītu, ja nesaņemtu bezdarba pabalstu. Vai par saņemto summu nevarētu sagādāt ēstiku sev un ģimenei. Atbilde visur bija viena un tā pati: „Es pierakstītos par komūnistu!" — Kad nerādīju, ka austrumu joslā taču ar ēstiku vēl grūtāk, man atbildēja, ka viņi to nezinot, bet ja viņiem un viņu ģimenēm bez pašu vainas jāliet bojā tikai tādēļ, ka kungi augstos krēslos neprotot izkārtot pasaulīgas lietas, tad labāk esot teikt: „Lai put visa pasaule līdz ar visiem augstiem kungiem!"

Vai mums nederētu apstāties pie šīs atbildēm un par tām padomāt, sevišķi, ja atbildes devēji nebija nekādi morāliski pagrimuši ļaudis vai arī īpaši simpatizētāji Maskavas režīmam? Ja reiz sabiedrības kopums negrib vai neprot dot plašām masām dzīves labuma minimu, kas nepieciešams kailai eksistencei, tad rodas pamatota neapmierinātība, kuŗā pilsoņi ģīlavi sasist paši savu dzīves sīli un ielauzt laupīt uz ielas. Maskava taisni uz šo noskaņojumu spekulē, tāpēc arī mums būtu jāpieliek sava roka, lai vācu noteiktājām aprindām atgādinātu stāvokļa nopietnību.

T. Putenis, Hamburgā

Nometņu dzīve

EITINAS nometnē sazinā ar vācu skolu vadību beidzot atkal iedevies noorganizēt latviešu skolu. Mācības sākās 30. okt. un notiek pēcpusdienās pēc vācu stundām. Skolā bez atlīdzības strādā skolotāji A. Ozoliņš, O. Zubkova, V. Jirgensone un K. Liepiņš, mācot latviešu valodu, Latvijas ģeogrāfiju un vēsturi, dziedāšanu un vēlāk arī tīcības mācību.

DELMENHORSTAS izceļotāju centrs 1. dec. izbeidz darbību. Turpmāk Austrālijas braucējiem iekugošanas nometne būs Auricha. Jau ar 1. nov. kazarmes sāk pārņemt angļu armija. Visā Delmenhorstas pastāvēšanas laikā caur šo nometni Eiropu atstājuši ap 40.000 DP, to vidū 2.000 latvieši. Nometnes štatā strādāja dzirgan daudz tautiešu, kuŗi ar 1. dec. paliek bez darba. Tos pārvietos uz Oldenburgas nometni.

NEUSTATES nometnē (Holšteinā) dzīvojošiem veciem ļaudīm bija iespēja reģistrēties, lai pārvietotos uz dzīvi Latgaliešu iekārtotajās veco ļaužu mītnēs. So iespēju viņi noraidīja, jo mītnes pa lielākai daļai atrodoties krievu joslas tuvumā.

SENGVARDENES transitnometni piemeklējušas nedienas. Apkārtnē konstatēta bērnu trieka, kādēļ bērniem līdz 15 g. aizliegts atstāt nometni. Tomēr cer, ka tas nekavēs izceļotāju transportu tālākvirzīšanu. Kā zināms, uzsākta DP pārvešana uz Austrāliju līdmašīnās. Pirmā ar 60 pasažieriem startējusi 12. oktobrī. Šī akcija ilgšot 4 nedēļas.

Darba vietu

DP, kas ieceļojuši ASV, nedrīkstētu atstāt galvojumu devējus pirms noilgtā laika nostrādāšanas, jo tas nopietni apdraud DP iecelošanas programmas sekmīgu nobeigšanu. Par to rakstīts daudz, un bieži dzirdētas arī pašu DP atbildes, ka ne vienmēr apstākļi pie galvojuma devēja ir tādi, kā solīts, un tāpēc aizliešana būtu attaisnojama. Dažkārt ieceļotāju vēlēšanās mainīt darba devēju ir tiešām pamatota. Bet šai problēmai ir arī otra puse, ko rāda NLC izvietošanas dalā ienākošās amerikāņu vēstules. Še sniedzam dažu vēstuļu tulkojumus.

Pirmā vēstule rakstīta š. g. 11. oktobrī un tās autors ir kāds Nebraskas ārsts: „U. ģimene ieradās pie manis 10. maijā, un visa viņu manta bija tas, kas mugurā. Es sagādāju viņiem modernu piecu telpu māju, palīdzēju iegādāt mēbeles, maksāju viņu transportu izdevumus, izbalansēju dams to ar 150 dolaru algu, ko viņiem maksāju. Septembra beigās viņi jau bija samaksājuši savus ceļa izdevumus, ieguvuši dzīvokļa iekārtu un iekrājuši ap 100 dolaru. Es aizvēdu viņu 19 g. v. dēlu uz tuvējo pilsētiņu, sagādāju viņam darbu, kur viņš pelna vairāk nekā 40 dolaru nedēļā par 40 darba stundām, izgādāju viņam auto braukšanas atļauju, izkārtoju viņa uzņemšanu YMCA un daudzas citas sīkas lietas. Bet 20.

Krievi ceļ piemineklus, amerikāņi — blokmājas

Gen. Keijs atvadas ar Vines valsi

VĒSTULE LATVIJAI NO AUSTRIJAS

Oktobra sākumā Lieferingā pie Zalcburgas iesvētīta pirmā amerikāņu blokmāja, kādas tur būvē veselas 20. Tā uzcelta 6 mēnešos, un tur netrūkst nevienas labierīcības. Dzīvokļi ir vai nu 3 vai 4 istabu, protams, ar virtuvi un dažādām blakustelpām. Vanna, ledusskapis, slēpjebūvēti drēbju skapji, lieli logi, gaišas telpas, tāluņi, utt. blokmājas iemītniekiem sagādās tiešām patīkamu dzīvi. Ērtas kāpnes ved uz jumta telpām un pagrabu, kur iebūvēta liela centrālās apkures ierīce, veļas mazgātava ar mazgājamām un susināmām mašīnām, kā arī dažām pieliekamām telpām. Jumta telpās, starp citu, ir bērnu rotaļtelpa vai, labāk sakot, vingrošanas zāle ar neplīstoša stikla logiem.

Daži gan kritizē, ka šie uniformētie dzīvokļi mums, eiropeiskiem individuālistiem, būšot vienmuļīgi, jo arī visa dzīvokļa iekārta no pelnu trauka līdz paklājam esot visur uz mata vienāda. Līdz gada beigām visu blokmāju būve būšot pabeigta. Šinī projektā ietilpstot 456 dzīvojamo telpu izbūve Zalcburgā, Zālfeldenā, Velsā un Lincā. Tās apdzīvošot amerikāņu militārie un civilie ierēdņi ar ģimenēm.

Blokmāju celšanai izlietotas summas, kas ienākušas no amerikāņu pārpalikušo mantu pārdošanas. Blokmājas paliek Austrijas valsts īpašumā, bet tagad tās izīrē okupācijas pārvaldei. Zalcburgas blokmāju komplekts būs lielākais, un ar savu universālveikalu, elektrisko spēkstaciju, telefona un ūdens centrāli būs maza pilsētiņa par sevi.

Pirmās blokmājas atklāšanas svinībās ģenerālis Keijs (Keyes) starp citu teicis: Atšķirībā no citiem ... mēs amerikāņi labprātāk dodam priekšroku māju būvei, nekā lielu piemineklu celšanai ..." Še domāti lielie Staļina, sarkanarmieša un citu sarkano varenību piemineklī Vīnē.

Ievērības cienīgs notikums ir arī ASV augstā komisāra un komandējošā ģenerāļa Keija atvadīšanās no Austrijas, sakarā ar militārās pārvaldes pārveidošanu civilajā. 12. oktobrī notika grandioza militāra parāde, kādu Zalcburga vēl nebija piedzīvojusi. Piedalījās visas karaspēka rūķiras: kājnieki ar artilēriju, motorizētās vienības, aviācija, utt. Parāde ilgusi 2 ar pus stundas. Ģen. Keijam goda sardzi apstaigājot, skandināts tagad amerikāņu iemīļotais Vines valsis: „Wien, Wien, nur du allein."

Atvadu runā ģen. Keijs pieminēja: „Vienīgi tādēļ mēs vēl esam Austrijā, ka Pad. savienība negrib dot savu piekrišanu mierīgumam un izvākt savu karaspēku."

20. okt. Vīnē ieradies jaunais ASV štatnis un augstais komisārs Austrijā Valters J. Donelli.

Austrijā, oktobrī.

Arnolds Plūme

VĒSTULES REDAKCIJAI

KRIETNS PARAUGS TAUTAS KOPĪBAI

Izgaismots skolotājs, valodnieks un ģimnazijas direktors M. Gaide, strādājot smagu darbu kādā Ziemeļdakotas pienotavā, nav aizmirsis savus Vācijā palikušos audzēkņus un audzinātājus. Nepilnu 2 mēnešu laikā, ziedojot savus trūcīgos līdzekļus, viņš noorganizējis plašu palīdzības akciju, sagādājot ikvienam Vācijā palikušajam audzēknim un audzinātājam savu krusttēvu Amerikā, Austrālijā un Kanādā. Tāpat viņš nav aizmirsis Amerikā esošo latviešu jaunatni un organizē tur neklātienes latviešu skolu.

Mīļi paldies M. Gaides kungam un viņa dāmai, kas šīni akcijā piedalījušies. Mēs, kas atskaņvēti izcelsot gan veselības, gan cita no mums neatkarīgu apstākļu dēļ, esam laimīgi, ka neesam aizmirsti un tas zināt, kas mūs vienoja skolas laikā, pašlaik un vienu arī tagad, kaut esam lielu tālumu šķirti.

K. Kārkliņš,
bij. Andr. Pumpura ģimn. inspektors

LAI PUT VISA PASAULE!

Mana nosoda iznīca saruna ar vācu bēgļiem, kas ir bezdarbnieki. Prasīju viņiem, ko viņi darītu, ja nesaņemtu bezdarba pabalstu. Vai par saņemto summu nevarētu sagādāt ēstiku sev un ģimenei. Atbilde visur bija viena un tā pati: „Es piederošos par komūnistu!" — Kad norādīju, ka austrumu josla taču ar ēstiku ģīmi grēkāk, man atbildēja, ka viņi to nezinot, bet ja viņiem un viņu ģimenēm bez paša vainas jāiet bojā tikai tādēļ, ka kungi augstos krēslos neprotot izkārtot pasaulīgas lietas, tad labāk esot teikti „Lai put visa pasaule līdz ar visiem augstiem kungiem!"

Vai mums nederētu apstāties pie šīm atbildēm un par tām padomāt, sevišķi, ja atbildes devēji nebija nekādi morāliski degrimēti ļaudis vai arī īpaši simpatizētāji Hitlerova režīmam? Ja reiz sabiedrības kopums negrib vai neprot dot plašām masām dzīves labuma minimu, kas nepieciešams katlai eksistencei, tad rodas pamatota neapmierinātība, kurā pilsoņi gatavi nāst pāri savu dzīves sīlī un iziet kaujā uz ielas. Maskava taisni uz šo nospiedošo apstākli spekulē, tāpēc arī mums būtu jāpielūkojas sava roka, lai vācu noteiktējām sprindžām atgādinātu stāvokļa nopietnību.

T. Putenis, Hamburgā

Nometņu dzīve

ZEITMAS nometnē saziņā ar vācu skolu vadību beidzot atkal izdevies noorganizēt latviešu skolu. Mācības sākās 30. okt. un notiek piecpusdienās pēc vācu stundām. Skolā bez atlīdzības strādā skolotāji A. Ozoliņš, O. Žubkova, V. Jirgensone un K. Liepiņš, mācot latviešu valodu, Latvijas ģeogrāfiju un vēsturi, dziedāšanu un vēlāk arī ticības mācību.

DELMENHORSTAS izcelsotāju centrs 1. dec. iebeidz darbību. Turpmāk Austrālijas braucējiem iekuģošanas nometne būs Auricha. Jau ar 1. nov. kazarmas atkal pārņems angļu armija. Visā Delmenhorstas pastāvēšanas laikā caur šo nometni [illegible] ieradušies ap 40.000 DP, to vidū [illegible] nometnē. Tos pārvietos uz [illegible] nometni.

[illegible] nometnē (Holšteinā) dzīvojošajiem latviešu laudīm bija izdevība [illegible] pārvietotos uz dzīvi Lejassaksijas [illegible] veco ļaužu mītnēs. [illegible] vairāk sarodzijā, jo mītnes pa lielākai [illegible] stropoties krievu josla tuvumā.

[illegible] transitnometni pienāca [illegible] Apkārtnē konstatēta [illegible] vidēji bērniem līdz 10 g. [illegible] nometni. Tomēr cer, ka tās nekavēs izcelotāju transportu tālākvirzīšanu. Kā zināms, uzsākta DP pārvešana uz Austrāliju līdmašīnās. Pirmā ar 50 pasažieriem startējusi 12. oktobrī. Šī akcija ilgšot 4 nedēļas.

...lauros, skaistos plecus: „Kādēļ gan ...et, ka iemeslu ir pietiekami."

...l atmināsies mūsu vienošanos, ka ir ...ir tās lietas — nomest mūsu kopdzī...bā ir nams pilsētā ua bagātīgi, ļoti ...āmās robežās tev ir tiesības iet pa ...šī pēkšņā atgriešanās?"

...a plecus: „Man tas šķita... parei...

...tevi nīstu," izmeta sievietes skaistā ...kais cilvēks, kāda vien dzīvo uz ze...

...to tu uzdrošinies man sacīt pēc tam, ...ilgārdības dēļ Horberiju īpašumi ap...parādu?"

...rij!... tas ir vienīgais, kas tev tuvu ...bas un šaušana, tur klāt vēl raža un ...ki. Ak, cik nožēlojama dzīve sie...patik."

...kā Venecijai Kerai, kas pati ir kā ...vajadzēja apprecēt," lēdija Horberija

...to pieminēt. Esmu apprecējis tevi." ...vari grozīt," iesmējās Cecilija Jauni. ...ānis vajā, taču tev tas neizdodas."

...atkal jāpārrunā?"

...ējis tu esi! Mani draugi smietos ...stāstītu tavus izteicienus."

...dz smieties. Bet vai mēs neatgriezi...punkta — kādēļ īsti tu ieradies?"

...ievu tas nepavisam neinteresēja. Viņa ...ji laikrakstos, ka neatbildi par ma...var uzskatīt par bruņniecisku rici...

...u spiests to darīt. Tev būs vēl at...iju. Divas reizes es samaksāju. Taču ...a neprātīgā spēles kaislība... Bet ...tātad gribu zināt, kādēļ tu atgrie...stūrīti tu vienmēr esi nīdusi un ...vel gaplaikojusies."

...pareizu — taisni tagad," sacīja Ce...

...turpinājums sekos)

Darba vietu atstāšana apdraud turpmāko galvojumu sagādi

DP, kas ieceļojuši ASV, nedrīkstētu atstāt galvojumu devējus pirms noligtā laika nostrādāšanas, jo tas nopietni apdraud DP ieceļošanas programmas sekmīgu nobeigšanu. Par to rakstīts daudz, un bieži dzirdētas arī pašu DP atbildes, ka ne vienmēr apstākļi pie galvojuma devēja ir tādi, kā solīts, un tāpēc aiziešana būtu attaisnojama. Dažkārt ieceļotāja vēlēšanās mainīt darba devēju ir tiešām pamatota. Bet šai problēmai ir arī otra puse, ko rāda NLC izvietošanas daļā ienākošās amerikāņu vēstules. Še sniedzam dažu vēstuļu tulkojumus.

Pirmā vēstule rakstīta š. g. 11. okt. un tās autors ir kāds Nebraskas ārsts: „U. ģimene ieradās pie manis 10. maijā, un visa viņu manta bija tas, kas mugurā. Es sagādāju viņiem modernu piecu telpu māju, palīdzēju iegādāt mēbeles, maksāju viņu transportu izdevumus, izbalansēdams to ar 150 dolaru algu, ko viņiem maksāju. Septembra beigās viņi jau bija samaksājuši savus ceļa izdevumus, ieguvuši dzīvokļa iekārtu un iekrājuši ap 100 dolaru. Es aizvēdu viņu 19 g. v. dēlu uz tuvējo pilsētiņu, sagādāju viņam darbu, kur viņš pelna vairāk nekā 40 dolaru nedēļā par 40 darba stundām, izgādāju viņam auto braukšanas atļauju, izkārtoju viņa uzņemšanu YMCA un daudzas citas sīkas lietas. Bet 20. sept. šī ģimene man paziņoja, ka ar 1. okt. mani atstās tāpēc, ka viņiem nepatīkot dzīvot uz laukiem.

„Šie ļaudis strādāja ļoti cītīgi, un tai ziņā nevaru viņiem nekā pārmest. Bet es noteikti nebūtu uzņēmies pūles, kādas viņi man radīja, ja būtu zinājis, ka daru to tikai rokas puisim, kas nepaliks pie manis ilgāk par apm. 5 mēnešiem. Viesodamies pie citiem ļaudīm, dzirdu, ka ieceļotāji rīkojas tāpat gandrīz visos gadījumos, un, šķiet, ka šie ļaudis no kautkurienes saņem sliktus padomus. U. kungs un kundze neruna angliski un vieta pie manis viņiem nesa labumus, kas atbilstu mazākais 250 dolaru algai mēnesī. Esmu pārliecināts, ka nekur citur viņš nevarēs tik daudz nopelnīt ar vienkāršu fizisku darbu, kam vienīgajam viņš kvalificēts.

„Man šķiet, tiešām esmu šo ļaužu labā daudz darījis, bet neesmu par to saņēmis ne paldies. Manuprāt ir nopietna kļūda turpināt ievest šādus ļaudis ASV."

Saprotams, var teikt, ka tas ir tikai privāts galvotājs, kas jūtas personīgi aizskārts.

Bet ir arī citādas vēstules. Nākošo parakstījis kā mācītājs, tā draudzes komitejas priekšsēdis kādā Ilinoisas draudzē. Ne viens, ne otrs nav personīgi galvojumu devēji vai citādi tieši ieinteresēti, bet gan lielā mērā palīdzējuši DP programmas veicināšanai savā apgabalā.

Vēstule sākas ar paziņojumu, ka divas ieceļotājas atstājušas savus galvotājus un tad turpinājas:

„Šīm sievietēm bija izgādātas lieliskas vietas J. Viņu algas būtu atbildušas vairāk nekā 55 vai 60 dolariem nedēļā, ja tām būtu bijis pašām jāmaksā par uzturu un dzīvokli. Viņu dzīvokļi, ko bija iekārtojuši darba devēji, bija ļoti labi. A. kundze dzīvoja tuvu pie labas skolas, kur mācījās viņas meita. Neko labāku viņas nebūtu varējušas vēlēties. Piedevām vēl tās karaliski sagaidīja. Mūsu draudzes locekļi deva viņām naudu, pārtiku, drēbes, tās pavadīja visur, kur tās gribēja doties. Mūsu baznīca maksāja par viņu iekšzemes transportu. Nekas nebija aizmirsts, lai palīdzētu viņām iekārtoties. Mūsu draudzes locekļi ziedoja daudz, lai palīdzētu viņām orientēties šejienes apstākļos. Bet liekas, ka Čikagā viņām bija kāda biedrība, ko tās apmeklēja un kur tās guvušas iespaidu, ka 30 vai 35 dolaru uz rokas būtu vairāk vērts nekā daļa atalgojuma uzturā un dzīvoklī. Par spīti visam, kas bija viņu labā darīts, viņas negaidīti izšķīrās par pārcelšanos uz Čikagu. Varētu piebilst, ka mēs nenožēlojam viņu lēmumu „nostāties pašām uz savām kājām.

„Te bijušas septiņas ģimenes, ar kurām mums iznākusi tieša pazināšanās un darīšana. Visas sagādājušas vienlīdzīgu vilšanos to atbalstītājiem. Viena ģimene, kas sastāvēja no mātes, meitas un tās vīra, ieradās pie mums no Dakotas, kur tā bija strādājusi kādā farmā. Pēc dažiem mēnešiem tai bija tur apnicis. Šeit tā iesākumā nāca uz baznīcu, bet kad noskaidrojās, ka baznīca nevar nekavējoties apgādāt darbu, vairs nerādījās. Liekas, ka nauda ir šo ļaužu vienīgā lielā kaislība.

„Mums deva padomu nesaukt šos cilvēkus par DP. Viņi ļoprojam ir DP, kaut atrodas šai zemē. Viņi ir garīgi, emocionāli un savās tieksmēs bez pamata palikuši ļaudis. Daudzi mums pēdējā laikā prasījuši, kā varētu atbalstīt bēgļu ģimeņu ieceļošanu ASV. Mūsu pieredze spiedusi mūs katru no šāda nodoma atrunāt. Mēs lasām ziņojumus, ka galvojumu straume apsīkusi gandrīz pilnīgi. Tas mūs vairs nepārsteidz.

„Savā laikā mēs nopietni ticējām tam, ko mums par DP stāstīja Lutera-āņu nacionālā padome un mūsu pašu sinodes vadība. Mēs pielietojām daudz enerģijas, pārliecinādami tos mūsu draudzes locekļus, kas bija pret DP uzņemšanu (toreiz mēs domājām, ka tie ir savtīgi ļaudis, kas nevēlas veikt kristīga cilvēka pienākumus). Tagad mēs esam tie, kam jāsarkst! Septiņi no septiņiem! Noteikti jāsaka, ka šī pieredze likusi šķēršļus jebkādas luterāņu palīdzības akcijas panākumiem mūsu apgabalā..."

Tās ir tikai dažas no daudzajām vēstulēm, kas sūdzas par DP. Viņu skaits, diemžēl, aug augumā, un tas notiek taisni tagad, kad labdarīgās organizācijas izmisīgi censšas atrisināt DP izvietošanas programmas pēdējo un grūtāko posmu, atrodot galvojumus grūti izvietojamiem, kas nav iespējams citādi, ka tikai ar visplašāko šejienes draudžu atbalstu.

Ņujorkā, novembrī.

A. Lp.

Krievi ceļ pieminekļus, amerikāņi — blokmājas

Gen. Keijs atvadas ar Vines valsi

VĒSTULE LATVIJAI NO AUSTRIJAS

Oktobra sākumā Lieferingā pie Zalcburgas iesvētīta pirmā amerikāņu blokmāja, kādas tur būvē veselas 20. Tā uzcelta 6 mēnešos, un tur netrūkst nevienas labierīcības. Dzīvokļi ir vai nu 3 vai 4 istabu, protams, ar virtuvi un dažādām blakus telpām. Vanna, ledusskapis, sienās iebūvēti drēbju skapji, lieli logi, gaišas telpas, tālruņi, utt. blokmājas iemītniekiem sagādās tiešām patīkamu dzīvi. Ērtas kāpnes ved uz jumta telpām un pagrabu, kur iebūvēta liela centrālās apkures ierīce, veļas mazgātava ar mazgājamām un susināmām mašīnām, kā arī dažām pieliekamām telpām. Jumta telpās, starp citu, ir bērnu rotaļtelpa vai, labāk sakot, vingrošanas zāle ar neplīstoša stikla logiem.

Daži gan kritizē, ka šie uniformētie dzīvokļi mums, eiropeiskiem individuālistiem, būšot vienmuļīgi, jo arī visa dzīvokļa iekārta no pelnu trauka līdz paklājam esot visur uz mata vienāda. Līdz gada beigām visu blokmāju būve būšot pabeigta. Šīni projektā ietilpstot 456 dzīvojamo telpu izbūve Zalcburgā, Zālfeldenā, Velsā un Lincā. Tās apdzīvošot amerikāņu militārie un civilie ierēdni ar ģimenēm.

Blokmāju celšanai izlietotas summas, kas ienākušas no amerikāņu pārpalikušo mantu pārdošanas. Blokmājas paliek Austrijas valsts īpašumā, bet tagad tās izīrē okupācijas pārvaldei. Zalcburgas blokmāju komplekts būs lielākais, un ar savu universālveikalu, elektrisko spēkstaciju, telefona un ūdens centrāli būs maza pilsētiņa par sevi.

Pirmās blokmājas atklāšanas svinībās ģenerālis Keijs (Keyes) starp citu teicis: Atšķirībā no citiem . . . mēs amerikāņi labprātāk dodam priekšroku māju būvei, nekā lielu piemineklu celšanai . . ." Še domāti lielie Staļina, sarkanarmieša un citu sarkano varenību piemineklī Vīnē.

Ievērības cienīgs notikums ir arī ASV augstā komisāra un komandējošā ģenerāļa Keija atvadīšanās no Austrijas, sakarā ar militārās pārvaldes pārveidošanu civilajā. 12. oktobrī notika grandioza militāra parāde, kādu Zalcburga vēl nebija piedzīvojusi. Piedalījās visas karaspēka šķiras: kājnieki ar artilēriju, motorizētās vienības, aviācija, utt. Parāde ilgusi 2 ar pus stundas. Ģen. Keijam goda sardzi apstaigājot, skandināts tagad amerikāņu iemīļotais Vines valsis: „Wien, Wien, nur du allein."

Atvadu runā ģen. Keijs pieminējis: „Vienīgi tādēļ mēs vēl esam Austrijā, ka Pad. savienība negrib dot savu piekrišanu mierīgumam un izvākt savu karaspēku."

20. okt. Vīnē ieradies jaunais ASV sūtnis un augstais komisārs Austrijā Valters J. Donelli.

Austrijā, oktobrī.

Arnolds Plūme

Francijā ierodas latviešu vecie ļaudis

5. okt. no Fareles veco ļaužu nometnes Francijā ieradušies pirmie latvieši, kuŗus novieto katoļu baznīcas organizācijas Mazās nabagu mājas patversmēs((Asile des Petites Soeurs des Pauvres). Kaut izvietoti dažādās patversmēs, pieci no atbraucējiem jau savstarpēji sazinājušies un nodibinājuši sakarus arī ar Francijas latviešu organizācijām. No katoļu baznīcas apkārtraksta redzams, ka pavisam Francijā paredzēts uzņemt 1050 veco ļaužu no Vācijas un Austrijas. Visus Francijā uzņemtos novietos 80 dažādās patversmēs. Dzīves apstākļi tajās šķiet apmierinoši, jo pirmajās vēstulēs ziņas ir ļoti labas — telpas un iekārta glīta un tīra, ēdiens četri reizes dienā — pietiekams un spēcīgs. Vārieši divas reizes nedēļā saņem paciņu tabakas. Ik pa trim mēnešiem katram paredzēta 1800 fr. kabatas nauda. Spēcīgākajiem iespējama nodarbošanās patversmes saimniecībā: dārzā, pie veļas mazgāšanas, telpu un pagalma apkopšanā utt. Organizācijas māsas ļoti laipnas un visādi palīdzīgas.

Morālisko un kultūrālo aprūpi par latviešu vecajiem ļaudīm Francijā uzņēmusies Forbachas latviešu b-ba. FLB tos apgādās ar informācijas literatūru franču valodā, tāpat ar latviešu daiļliteratūru uc. grāmatām, laikrakstiem un žurnāliem. Ja kāds no latviešu vecajiem ļaudīm vēl nebūtu apzināts, to lūdz paziņot savu adresi FLB valdes pr-jam un kult. un inf. daļas vad. uz adresi: Msieur A. Apse, 4a, Route de Schoeneck, Forbach/Mos.

A. Apse

Viens pret daudziem

HERBERTA CUKURA PIRMĀ UZVARA—IZMEKLĒŠANA BEIGUSIES VIŅAM PAR LABU

Vēstule Latvijai no Brazilijas

47 žīdu organizāciju cīņa pret Herbertu Cukuru, kas šī gada vasarā sākās ar Cukura uzņēmuma izdemolēšanu, iznīcinot viņa 4 gadu pūliņu augļus, tagad iegājusi politiskā plāksnē. No oficiālajām iestādēm Cukura lieta vispirms piasāk atbalsojusies Brazilijas deputātu kamerā. Tur deputāts Lafers pieprasījis, lai ārlietu ministrija noskaidrotu, kā „šis nacists, kas atbildīgs par tūkstošiem nevainīgu cilvēku nomaitāšanu" dabūjis iebraukšanas vīzu. Tāpat Lafers pieprasījis, lai tieslietu ministrija izmeklētu Cukuram pierakstītos noziegumus. Šī lieta jau arī iegājusi abu minētajo Brazilijas iestāžu caurskatīšanā.

Cukuram piedēvēto „grēku" nasta nav viegla: žīdu kapu apgānīšana, sinagogu dedzināšana, 30.000 žīdu noslepkavošana, 1200 žīdu noslicināšana, vēl citu simtu nogalināšana dažādās vietās, sterilizācija un virkne citu briesmu darbu. Presei bija bagātīgs sensāciju materiāls, ko tā arī nekavējās izmantot visdažādākajos veidos. Bet iestādes objektīvā aukstasinībā turpināja savu darbu. Sakarā ar deputātu kameras pieprasījumu, izmeklēšanu sāka arī politiskā policija, rūpīgi pārbaudot žīdu aculiecinieku izteicienus. Cietušie radās pat starp Polijas un Rumānijas žīdiem.

Cukurs bija aicinājis tautiešus visā pasaulē iesūtīt viņam oficiāli apstiprinātas liecības par žīdu lomu boļševiku okupētajā Latvijā, kā arī liecības par paša Cukura darbību un stāju vācu okupācijas laikā. Taču atsaucība nav bijusi liela, jo daži aicinātie bija visu „aizmirsuši", bet citi „saslimuši".

„Radās tikai viens virs," stāsta Cukurs, „kas apliecināja, ka 1941. gada jūnija sākumā, kad Rīgā notika vācu akcijas pret žīdiem, es Rīgā nemaz nebiju, bet komandēju Bukaišu pagasta partizānus. Sis virs ir pkv. lt. P. Ozolupe, ko partizānu cīņu laikā biju sastapis tikai reizi, taču viņš mani nebija aizmirsis. Lai paldies šim viram par to!"

Politiskajā policijā O. liecībai bijusi liela nozīme, jo tā apgāzusi sūdzētāju apgalvojumus. Un tā pateicoties šai liecībai, kā arī G. Celmiņa, B. Zemgaļa un pašu žīdu autora M. Kaufmaņa atmiņu grāmatām, izdevumam Baigais gads un daļiem Cukura rīcībā esošiem oriģināldokumentiem, apsūdzība saplakusi, un politiskās policijas priekšnieks Cukuram paziņoja, ka izmeklēšana beigusies viņam par labu. Vēl jānogaida Brazilijas tieslietu un ārlietu ministriju izmeklēšanas rezultāti. Taču cīņa vēl nav galā, jo žīdi, kuŗus atbalsta daļa preses un radio, iesnieguši oficiālajām iestādēm prasību — izdot Cukuru tiesāšanai par genocīdu un izraidīt viņu no Brazilijas.

Tādēļ sūtiet man visu," lūdz Cukurs, „kas būtu noderīgs manis aizstāvēšanai pret žīdu organizāciju nepelnīto uzbrukumu."

Tiesā jau nonākusi Cukura uzņēmuma izdemolēšanas lieta. No apmēram 100 virū lielā lebrucāju pūļa, kas izpostījuši Cukura ūdensbāru un restorānu, sadauzījuši laiviņas un ūdensvelosipēdus, kā arī aplaupuši hidroplāna spārnus, nodarot 50.000 kruzeru zaudējumu, policija bija paguvusi apcietināt tikai 3 personas — kādu Rumānijas un 2 Polijas žīdus. Aizturētie taisnojušies, ka esot pilnīgi nevainīgi. Viņi tikai pastaigājušies gar pīlādmali, lai redzētu kāds izskatās cilvēks, kas nogalinājis viņu piederīgos . . .

Brazilijas pārstāvniecība sapēmusi simtiem lūgumu, kuŗos žīdi lūdzas par savu tautas brāļu apšēlošanu. Apsūdzētos tiesā aizstāv 12 labākie Brazilijas advokāti, kamēr Cukuram aizstāvja nav. Viņš pārliecināts, ka uzvaru izcīnīs pats, apzinādamies taisnību savā pusē. Prāvas iznākumu vietējā sabiedrība gaida ar lielu interesi. Daudzi jau slēdz derības — vai uzvarētāji būs žīdi vai latvietis Cukurs.

Riodežaneiro,
oktobra beigās.

Kārlis Ledājs

MŪSU SPĒKS IR VIENOTĪBA

SŪTŅA J. FELDMAŅA AICINĀJUMS ASV LATVIEŠU ORGANIZĀCIJĀM, DRAUDZĒM, SABIEDRISKIEM DARBINIEKIEM UN ALA ORGANIZĀCIJAS KOMITEJAS LOCEKĻIEM

Latvijas sūtnis ASV J. Feldmanis norāda, ka Vašingtonas konferencē ievēlētā un ar kooptāciju papla...nātā Amerikas latviešu apvienības organizācijas komiteja izstrādājusi un pieņēmusi Apvienības statūtu projektu un vēlēšanu instrukcijas, kas nesen nodrukātas Laikā. Mūsu sabiedrisko darbinieku uzdevums ASV tagad ar šiem statūtiem un vēlēšanu instrukcijām iepazīstināt tautiešus, organizēt un izdarīt vēlēšanas, rezultātus paziņojot organizācijas komitejai (1346 Connecticut Avenue, Room 1009, Washington, D. C.), lai tad varētu sasaukt izvēlētos delegātus uz Apvienības dibināšanas kongresu, kas paredzēts š. g. 10. decembrī, Ņujorkā. Šis programmas izpildīšana atkarāsies no organizētājiem un tā, vai Apvienības nepieciešamība jau pietiekami noskaidrota plašā latviešu sabiedrībā. Tas jāveic pirms dibināšanas kongresa sasaukšanas, jo bez trimdinieku saimes atsaucības apvienošanās darbs nav iedomājams.

Vispirms biedrībām un draudzēm jāizlemj jautājums, vai tās iestāsies Apvienībā. Tas nenāksies grūti, jo novembra mēnesis sabiedriskā ziņā ir visai aktīvs. Daudz grūtāks ir jautājums par to latviešu apzināšanu un viņu viedokļa izzināšanu attiecībā uz Apvienību, kas nepieder pie kādas organizācijas vai draudzes. Šeit Apvienības statūti paredz, ka pilsoņi, kas nepieder pie jau pastāvošām organizācijām, apvienojās kopās. Tās dibināmas uz vietām, kur nav nevienas organizācijas, vai kur pēdējās atturas pievienoties Apvienībai, tāpat ari lielajos centros, kur liela daļa tautiešu stāv ārpus biedrībām un draudzēm. Tos nāktos apvienot sevišķās kopās, kas būtu dibināmas plašās sanāksmēs, kur varētu pārrunāt Apvienības dibināšanu un izdarīt statūtos paredzētās vēlēšanas. Bez tam katrā lielākā centrā dibināmas rīcības komitejas, kuŗās bez Apvienības organizācijas komitejas locekļiem ieletu biedrību, draudžu un citu organizāciju pārstāvji, kā arī ārpus organizācijām stāvoši sabiedriski darbinieki un darbinieces.

Sūtnis darījis visu, lai veicinātu Amerikas latviešu apvienošanas ideju. Atsaucība visur bija liela, jo katrs apzinīgs latvietis atzīst, ka mūsu spēks pastāv mūsu vienotībā. Organizēti mēs būsim faktors, bet izkaisīti pa plašo ASV territoriju mēs būsim vāji un nespēsim veikt tos uzdevumus, ko mums uzliek tagadējais laiks. Apvienības pamatos likts demokratiskais princips, kas katrai vietējai biedrībai un grupai dod tiesības rīkoties pēc vietējiem apstākļiem, kas no centra nav paredzami.

Savā un sabiedriskā darbā

VĒSTULE LATVIJAI NO AUSTRĀLIJAS

Bieži dzirdam sūdzamies, ka personīgās dzīves veidošana ir kavēklis sabiedriskajā darbā. Pretējais sakāms par Pertas latviešu bibliotēkas biedrības valdes locekli J. Ozolu. Viņš — bij. Rīgas amata meistars, arī Austrālijā strādā savā nozarē cepuru rūpniecībā, veidodams koka modeļu galvas. Pēc obligātā darba līguma beigām J. Ozols cer atvērt savu uzņēmumu.

Arī tagad mūsu amata meistara atalgojums pārsniedz 12 mārc. nedēļā. J. Ozols austrāliešu fabrikā palīdzējis izplānot galvu modeļu ražošanas iekārtu. Fabrikas īpašnieka prasības sākumā bija 4 galvu pagatavošana dienā, bet mūsu tautietis veido 6. Īpašniekam nav nekā cita ko teikt, ka vienīgi: „Ļoti labi, ļoti labi!"

J. Ozola enerģija izpaužas arī Pertas latviešu sabiedriskajā dzīvē. Viņš jau atrisinājis LBBP vairākus sasāpējušus jautājumus. J. Ozols tuvākajā laikā cer sagādāt arī telpas tautiešu sanāksmēm un sarīkojumiem.

Pertā, oktobrī. E. M.

LATVIETE AUSTRĀLIJAS GIMNAZISTES TĒRPĀ

Latviešu bērni tagad mācās dažādās skolās visos piecos pasaules kontinentos. Tās vairs nav mūsu skolas, taču vēl palikušas mūsu lielās un jaukās cerības, ka šie ārpolā, Amerikā, Afrikā, Austrālijā un Āzijā izkaisītie latviešu tautasbērni un ģimnazisti reiz varēs studēt Latvijas universitātē Rīgā. Uzņēmumā — Maija Ābeltiņa Austrālijas ģimnazistes tērpā, kādā šodien staigā daudzas latviešu meitenes. Maija mācās Grīnas ģimnazijā.

A. Zariņa uzņēmums.

LATVIEŠI VISĀ PASAULĒ

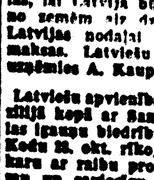

Montrealas ev. luter. draudzes valde saņēmusi Kanadas sinodes prezidenta Dr. Rebla rakstu, ka latviešu draudzes dibināšana Montrealā izīrēta labvēlīgi. Lēmums nodots apstiprināšanai Amerikas iekšmisijas padomei, kuŗas sēde notiks nov. vidū.

△ Dānijas bēgļu ēbu sanitorija Tistedē likvidēta un slimnieki sadalīti pa dāņu sanitorijām. Saņemtās vēstules liecina, ka uzturs un apiešanās sanitorijās ir laba, bet režīms esot stingrs. LAD ārrosināļusi attiecīgās iestādēs kabatas naudas maksāšanu sanitoriju iemītniekiem, kas arī apsolīta.

△ Beļģijas latviešu ogļraču palīdzības fonds nolēmis likvidēties, lai savu uzdevumu veikšanu nodotu jaundibinātai BLNK. Savā pastāvēšanas laikā fonds izmaksājis pabalstus 17 gadījumos par 7.375 frankiem, aizdevumus 36 gadījumos par 19.200 frankiem, bet neredzīgo invalīdu pabalstiem Vācijā nosūtījis 10.315 frankus. 11 dažādos sarīkojumos gūtu atlikumu 11.986 franki. Ronda Karegu, inventāru, kā arī aktīvus un pasīvus nodos BLNK kā visus tautiešus pārstāvošai organizācijai.

△ Sanantonio, Teksasas dienvidos no 3.—12. nov. rīko starptautisku tirdzniecības izstādi, kuŗā ieņemšot 40 valstis. Izstādes rīkotāji ieinteresēti par latviešu dalījumaizniecības ražojumiem, kā arī vēlas, lai Latvija būtu simboliska pārstāvnoņemšot arī dzeju priekškaru. Tādēļ Latvijas nodaļai izstādē dod vietu bez maksas. Latviešu nodaļas organizēšanu uzņēmies A. Kaupiņš.

Latviešu apvienība Brazilijā kopā ar San Paulas ģimnāzijas biedrību Ues Kedu 28. okt. rīkoja vakaru ar raibu programmu un saviesīgu dzīvi, lai organizāciju darbam iegūtu līdzekļus.

Brazilijas Latviešu akadēmiskā kopa nolēmusi likvidēties, biedriem iestājoties Latviešu apvienībā Brazilijā vai eventuāli neorganizējot akadēmisko sekciju.

San Paulas ev. lut. draudze, pēc mācītāja Neretnieka pārcelšanās uz ASV, lēvēlējusi par savu mācītāju J. Meiku, kas vēl šī gada turēs [illegible] Vācijā.

K. Augstkalns

VAI LATVIJAS ARMIJA 1940. G. VARĒJA CĪNĪTIES (3)

Vienota tauta un armija

2. MORĀLĀ VĒRTĪBA

Armijas morālās vērtības jēdzienu var izteikt arī citādi, — tā ir tautas prasme un griba cīnīties. Sevišķi pēdējo miera laikā grūti objektīvi novērtēt. Tā pilnībā parādās tikai kaujā. Šai karā daudzi no mums cīnījās, bet arī tas nedod pareizo vērtējumu, jo necīnījās kā Latvijas armija, necīnījās ar tiem ieročiem, ar kādiem bija apmācīti. Turklāt ļoti liels procents nemaz neblija laikā dienējuši, tātad nebija baudījuši Latvijas armijas apmācību un audzināšanu. Tāpat vienību svešādā organizācija un sevišķi apbruņojums vismaz sākuma posmā sagādāja lielas grūtības un neapšaubāmi pazemināja vērtību kaujā bez pašu vainas. Tomēr zināmus salīdzinājumus un secinājumus var gūt.

Apmācības līmenis kaujai, salīdzinot ar krievu un vācu karaviriem, jāatzīst par labu. Mūsu karaviri visumā izrādījās par patstāvīgiem cīnītājiem, kam bezgala liela nozīme mūsu platajā frontē. Vienīgais, kas, pēc mana vērtējuma, nebija pietiekami izkopts, bija novērošanas dienests. Tāpat arī, liekas, mēs bijām bijuši drusku par mīkstiem savās prasībās, trenējot izturību un darbību sliktos laika apstākļos. Tā kā Latvijā bija obligātais kara dienests, tad visi bija apmācīti samērā vienādi, un jāpieņem, ka arī tie, kas šajā karā nepiedalījās, būtu bijuši līdzvērtīgi apmācības ziņā. Bažas varēja būt vienīgi par vecākiem gadu gājumiem, jo beidzamajos gados mainījās ieroči un arī taktika, bet rezervistu apmācības tikpat kā nenotika. Zināmu atvieglojumu gan šai ziņā sagādāja aizsargu organizācija, bet pilnīgi aizstāt to nevarēja.

Runājot par cīņas gribu, armiju tagadējā laikmetā nevar uzskatīt par kaut ko atsevišķu, patstāvīgu, bet jārēķinās ar visu tautu, ar tās nostāju un gatavību upurēties. Mūsu tautas nostāja pret karaviru — cīnītāju un armiju vispār vēl būtībā nepaspēja izkristallizēties pilnīgi atbilstoši Latvijas apstākļiem. Vecākā paaudze, sevišķi Latvijas pirmajos gados, stradās cara laiku ietekmē, kad dēlus, brāļus un līgavaiņus izvadīja uz svešumu un uz ilgu laiku. Šis cara laika izvadu asaras pilnīgi nenozuva arī Latvijas laikā. Vecais iesakņojies uzskats par karadienesta grūtumu, pat nežēlīgumu dabiski radīja zināmu antipatiju pret armiju. Latvijas laikā šai ziņā pa daļai vainojami arī paši karaviri, jo, gribēdami iegūt piederīgo lielāku ievērību un līdzjūtību, mēdza grūtības pārspīlēt.

Vislielāko jaunumu nodarīja daži laikraksti, ievietodami rakstus pret armiju, sevišķi Sociāldemokrats, kas patstāvīgi centās katru šķiko negadījumu pārvērst par priekšniecības noziegumu, lietojot ne tikai krāsu sabiezināšanu, bet pat nepatiesību, lai tikai rastu iespēju dzīt ķīli starp karavīriem no vienas un virsniekiem un instruktoriem no otras puses. Laikraksti turpināja revolūcijas laikā komūnistu izstrādātos paņēmienus, lai graužu priekšniecības autoritāti un ar to pazemināja disciplīnu armijā un tautā cieņu pret to.

Saprotams, nebija bez vainas arī virsnieki un instruktori, bet to nevar atzīt tik daudz par vainu, kā par apstākļu dabiskām sekām. Visi vecie karaviri bija audzināti cara armijā, kuŗas apmācības un audzināšanas metodes neatbilda latviešu tautas garam. Bet katrs cilvēks strādā tā, kā viņš iemācīts, un tikai darba gaitā, gūstot jaunu pieredzi, pakāpeniski mainās metodes. Tā tas bija arī Latvijas armijā. Tā ar katru gadu vairāk un vairāk guva savu īpato seju, izstrādājās metodes, atbilstošas mūsu tautai, un, apklustot kūditājiem, armija kļuva arvien viengabalaināka. Komūnistu laiks 1940./41. g. spilgti pierādīja šo vārdu patiesību.

Arī tauta arvien vairāk sāka cienīt savu armiju, un Latvijas pēdējos gados jau droši varēja teikt, ka armija un tauta visumā ir kaut kas nedalāms. Kritiskajās dienās bažas par tautas nostāju valsts un armijas vadībai bija nevis par strādniecību, bet gan par tā saukto „rozā inteliģenci"

Ka šīs bažas nebija bez pamata, to pierādīja sociāldemokratu vadoņu nostāja pēc Latvijas okupēšanas. Kad pārējās bijušās partijas aizmirsa visas pretešķības un centās veidot kopīgu nacionālu fronti pret komūnistiem 1940. g. vēlēšanu organizēšanas laikā, sociāldemokrati paziņoja savas partijas iekļaušanos „darba ļaužu blokā", tādā kārtā nododot Latvijas valsts ideju un tautu otro reizi. Pirmo reizi tas bija 1918./19. g., kad arī tie paši cilvēki pārtrauca sadarbību ar Latvijas pagaidu valdību un lūdza komūnistus uzņemt viņus savā partijā. Kāda būtu šo cilvēku nostāja kara gadījumā un kādu paroli tie būtu devuši saviem sludinātājiem, to nevaram šodien pateikt.

Vēlreiz jāatkārto, ka nav iespējams teorētiski novērtēt tautas gribu cīnīties un gatavību upurēties, var tikai spriest pēc vispārīgām pazīmēm. Domāju nekļūdīties, teikdams, ka latviešu tauta, ar nelieliem izņēmumiem, būtu cīnījusies. Šim uzskatam pamatojumu dod arī mums visiem zināmās ziņas 1940. g. 17. jūnijā, kad sarkanarmijas tankus apsveikt steidzās vienīgi žīdi, daļa krievu un tikai atsevišķi latvieši, kas pa lielākai daļai bija par šņabja pudeli nopirkti kriminālisti.

Pēdējā rakstā lasiet par Latvijas armijas mobilizācijas gatavību.

Kollekcionāri boikotēs komūnistu pasmarkas

LATVIJAS MARKAS ASV VĒRTĪGĀKAS PAR HITLERA VĀCU MARKĀM

Savienoto valstu pastmarku krājēju savienība (American Philatelic Society), kuŗai ir 36.000 biedru, savā kongresā Vašingtonā nolēmusi ierosināt kollekcionārus boikotēt padomju pastmarkas, jo, pērkot tās, kollekcionāri financējot komūnistisko pasaules revolūciju. Lēmuma nozīmi vērtējot, jāatceras arī lielā uzskatu brīvība ASV. Otrā pasaules kara laikā gan Hitlera valsts boikotēja Stalina markas un otrādi, bet amerikāņiem tas nenāca ne prātā.

Šī revolūcija pastmarku pasaulē skars arī tos latviešus, kas no Vācijas uz ASV paņēmuši līdzi Latvijas pēdējo padomju okupācijas laika pastmarku izdevumu ar reto 5 latu marku. Turpretim neatkarīgās Latvijas pastmarkas joprojām ir cienā.

Bija latviešu izceļotāji, kas atmeta ar roku Sveices pulksteņiem, fotoaparātiem, zeltam, ādas izstrādājumiem un citām mantām un iegādājās pastmarkas veselām sērijām un kollekcijām, domādami tās Amerikā ar laiku reālizēt un paglābt kaut daļu no šūri peinītiem grašiem. Tie, kas bija lietpratēji-kollekcionāri, laikam tiešām arī nekā nezaudēja, lai gan, pateicoties augstajam dzīves standartam un pievedumiem no visas pasaules, pastmarku cenas Amerikā ļoti zemas. Turpretim nespeciālisti „naudas ieguldītāji", domājams, zaudēja tikpat kā visu. Viens šāds nelietpratējs kaut kur bija ieguvis šeit ASV lietojamo Scott katalogu. Pēc tā diezgan augstā cenā pirms pāris gadiem bija Hitlera markas, jo tās visu kara laiku varēja nokļūt aizsūrā tikai pa aplinkus ceļiem. Virs nopirka šīs markas veselām loksnēm un izdeva visu naudu, bet Nujorkā tam piesolīja piecus dolarus par visu salni ... ASV kollekcionāri jau bija ētdušies Hitlera markas, un tās tagad tirgo par desmito daļu no kataloga vērtības, ja vispār atrod pircēju. Latvijas marku cenas nav zemākas par 25 proc. no kataloga cenas, izņemot atsevišķas markas, ko vācu armija salaupīja loksnēm. Piem., tauko 10 latu marku ar lielo valsts ģērboni piedāvā par 50 centiem gabalā, kamēr kataloga vērtība tai ir 7 dolari.

Latvijas pastmarku kollekcija ir ne tikai vērtīga atmiņa, bet arī labs propagandas līdzeklis, kas viegli iztādāms un palīdz sveštautiešiem paskaidrot mūsu tautas gaitas un likteņus. K.

Projektē ībc ciemu, studiju centru un bēgļu banku Vācijā

BERLĪNES ARCHĪVĀ VAR PĀRBAUDĪT VISUS — IZCEĻOŠANAS ATBALSTS ARĪ BĒGĻIEM, KAS IERADUŠIES PIRMS 1950. G. 1. X. — IRO ĢENERĀLPADOMES OKTOBRA SESIJAS LĒMUMI

Speciālziņojums Latvijai no Ženēvas

Neskatoties uz IRO ģenerālpadomes pavasara sesijas norādījumiem, nedz arī DP pārstāvju iesniegumiem un personīgām sarunām, IRO tiesiguma (Eligibility) aparāta pieeja nav kļuvusi mums labvēlīgāka, kā to varēja sagaidīt pēc grozījumiem ASV DP likumā. Tā IRO ģenerālpadomes oktobŗa sesijā pārsūdzību padomes priekšsēdis starp citu ziņoja, ka tiesīguma ierēdņiem uzdots izdarīt pārbaudi Berlīnes dokumentu centrā par visām tām personām, kas jau agrāk uzņemtas IRO aprūpē. Šo pārbaužu rezultātā zināms skaits padomes lēmumu, kas pieņemti, pirms Berlīnes archīvs bija pieejams, caurskatīti no jauna.

Ja pēc archīva ziņām kāds ieguvis Vācijas pavalstniecību, bijis NSDAP vai kādas militāras formācijas loceklis, padome pati apsvērusi savu iepriekšējo pozitīvo lēmumu, atskaitot gadījumus, kur pierādīti spaidu apstākļi. Pārsūdzību lielāko daļu izsijājot jau uz vietām. Vairums noraidīto esot tādi, kas personīgas ērtības vai saimniecisku apsvērumu dēļ devušies bēgļu gaitās. Vairāki delegāti, ieskaitot sesijas vadītāju, gan izteica vēlējumu, lai šiem jautājumiem pieietu elastīgi un liberāli, taču konkrētu lēmumu še nepieņēma.

Tā kā pag. budžeta gads beidzies ar vairāk nekā 50 milj. dolaru atlikumu, kas radies emigrācijas tempa palēninināšanās dēļ, ģenerālpadome piekrita IRO darbības turpināšanai līdz 1951. g. 30. sept., apstiprinot arī pārveidoto budžetu 93 milj. dolaru apmērā, kur nav paredzēti jauni līdzekļi administrācijai.

Grozot savu agrāko lēmumu, ar ko uzņemšana IRO aprūpē izbeigta ar 1949. g. 31. aug., bet bēgļiem, kas ieradušies pēc tam — ar t. p. g. 15. okt., ģenerālpadome pieņēma jaunu rezolūciju, pilnvarojot IRO ģenerāldirektoru attiecināt izvietošanas atbalstu arī uz tiem bēgļiem, kas ieradušies IRO darbības apgabalos Eiropā un Vidējos austrumos pirms 1950. g. 1. okt. un nav galīgi izvietoti šajos apgabalos. Taču viņu izvietošana veicama organizācijas līdzekļu robežās un nedrīkst skart jau reģistrēto bēgļu izvietošanu vai grūti izvietojamo programmas reālizēšanu. Pieteikumi uz izvietošanu resp. brīvu ceļu jāiesniedz dzīves vietai tuvākajā IRO pārstāvībā, bet noraidīšanas gadījumā jāsūta pārsūdzība IRO galvenajai mītnei Ženēvā — pārsūdzību padomei.

Vēl nav skaidrības šīs rezolūcijas interpretācijā: vai to attiecinās tikai uz bēgļiem, kas ieradušies pēc 1949. g. 15. okt. Pēdējā gadījumā to varētu izmantot arī latviešu bēgļi Zviedrijā, kuŗus gan mēdz uzskatīt par galīgi izvietotiem, kaut arī bez IRO piedalīšanās. Saistībā par to jautājumu ģenerāldirektors Kingslejs paskaidroja, ka vispirms jārūpējas par bēgļu izvietošanu no Vācijas, Austrijas, Itālijas, kur materiālie apstākļi un darba izredzes daudz labākas.

Pēc IRO datiem, izceļošanas iespējas patlaban ir ap 140.000 bēgļiem uz ASV, 35.000 uz Austrāliju, 10.000 uz Kanadu un 15.000 uz pārējām valstīm. No grūti izvietojamiem, kam nepieciešama uzturēšanās ārstniecības iestādēs vai patversmēs, izvietoti ap 13.000. Atlikušie ir tbc slimnieki ar piederīgajiem, kopskaitā 8.800 personas. Tā kā visiem nav izredžu atrast jaunu mājas vietu, IRO apsver jautājumu par īpaša tbc ciema izbūvi Vācijā. Tāpat projektē studiju un pētniecības centra nodibināšanu, kā arī līdzekļu nodošanu trimdinieku bankai, lai verētu izsniegt aizdevumus IRO aprūpējamiem bēgļiem patstāvīgas dzīves uzsākšanai.

Vācijā panākta vienošanās ar atsevišķu zemju valdībām un labdarības organizācijām par dažas grūti izvietojamo bēgļu turpmāko aprūpi. Austrijā šis jautājums vēl nav galīgi nokārtots, un tur aprūpe vēl gulstas uz IRO. Tāpat tur vēl nav panākts bēgļu legālā stāvokļa nokārtojums, kā tas noticis Vācijā, kur federālā valdība iesniegusi Bonnas parlamentam projektu par bēgļu statusu un deklarējusi, ka visādā veidā atbalstīs tās atbildībā nodoto bēgļu iekļaušanu vācu vidē, apsolot, ka tos neizdos, neizraidīs, nedeportēs vai nenosūtīs uz kādu zemi, kur rases, reliģiskas vai politiskas pārliecības vai citu iemeslu dēļ viņu dzīvība apdraudēta. Tāpat tie baudīs Vācijas federālās republikas satversmē paredzētās pamattiesības, un ar tiem apiesies saskaņā ar cilvēka tiesību deklarācijas un bēgļu konvenciju principiem un garu.

Franču delegāts iestājās par to, ka, ievērojot IRO darbības pagarināšanu, nebūtu jāatliek Bēgļu augstā komisāra stāšanās darbā, kas UN iesniegtajā konvencijas projektā paredzēta 1951. g. 1. janvārī, jo daudzi bēgļi atrodoties ārpus IRO aprūpes un nebūtu pareizi atstāt tos vēl ilgāk bez aizsardzības. Šis ierosinājums balso šanā tomēr nenonāca.

Ženēvā, oktobrī A. Skrēbers

„SOCIĀLISTISKĀ CELTNIECĪBA..."

Donas-Kubanas celtniecības nozare Rostovē pie Donas uzbūvējusi dzīvojamo māju upju kuģiniekiem. Kā raksta Rečnoj Transport, četrstāvu māja bijusi pieņemta un nodota iedzīvotājiem jau kopā diviem mēnešiem, bet vēl arvien ēkā nebijis elektrības. Logos, durvis un grīdās parādījušies lieli plīsumi un šķirbas. Jumti un vairāku dzīvokļu griesti laiž cauri ūdeni, tāpat bojāti ūdensvadi. Apmetums tiek slikts, ka lobas nost. Logu rāmjiem šūstot un metoties, plīst logu stikli. Sliktā materiāla dēļ grīdu krāsa mainījusies — tās kļuvušas gluži melnas. — Tā tikai ir jaunuzbūve!

MILZU SOVHOZS LIETUVĀ

Par milzu sovhoza nodibināšanu agrākajā Vilkomircu rajonā Lietuvā ziņo Newsletter. Šī valsts saimniecība, kuŗā apvienotas ne vien agrākās muižu zemes, bet arī tūkstošu atsevišķu zemnieku saimniecības, aptver 1600 kv. km un izveidota par sevi administratīvu vienību. Sovhoza zeme sniedzas no Vojevodziškiem līdz Sleskiem. Tā centrālā administrācija, policija un partijas štaba novietota Lukinjā. Sovhozā nav atļauts palikt nevienam pašam agrākās zemes īpašniekam; gandrīz visi vietējie iedzīvotāji deportēti un aizstāti ar aziātiem. Vergu darbu sovhozā pārrauga aktīvisti un policija. Strādniekus, kuŗus notver bēgot, vienkārši nošauj. Visu produkciju nogādā uz Krieviju. Kādā vecā baznīcā Sleskos iekārtota partijas mītiņu zāle.

Dienā — klasē, naktī — skolotāju guļamistabā

Cīņa raksta par Krišu 7-gadīgo pamatskolu, kur skolas kollektīvam pēdējo gadu bijušas lielas grūtības. Ik divvietīgā solā bijis jāsēd trīs skolēniem. Lai iekļūtu ceturtā klasē, bija jālet cauri apkaipotāja guļamistabai. Skolotāja Cirule naktīs guļējusi skolotāju istabā, bet pārējie skolotāji klasēs. Vai šogad būšot labāk? — jautā Cīņa. Vietējā izpildkomiteja skolotājus tagad novietojusi agrākajā Mārtiņu saimniecībā, bet tā ieskaitīta kolhozā, un kolhoza priekšsēde telpas prasa savām pienņcas strādniecēm Vecvagaros ierādīta istaba skolotājam Pijonam, bet tur logi sadauzīti, griesti apkvēpuši, un krāsnis atgādina drupas. Arī skolas malkas šķūnis tukšs. Nopirkti gan 200 kub. m malkas, bet no tiem 150 kub. m vēl mežā.

Līdzīgas lietas Cīņa ziņo vēl par dažām skolām. Bet vismaz viena skola tomēr ir priekšzīmīgā kārtībā. Tā ir 10. pamatskola Ciekurkalnā. Kā tas iespējams? To izskaidro skolas pārzinis Upītis: visus vajadzīgos darbus paveikuši skolotāji un bērnu vecāki, veltot skolai tūkstoš darba stundu. — Tas ir vecais boļševiku paņēmiens: ko valdība un partija negrib vai nevar, tas par brīvu jāveic „padomijas laimīgajiem darba ļaudīm".

VĪRI KAS NOKĀPA ELLĒ (7)

Astoņi reizes nesamanā

LATVIEŠU PRETESTĪBAS KUSTĪBAS CĪNĪTĀJA ATMIŅAS

„Kad pamodos," turpināja nosirmojušais ltn. J. „atskārtu sevi gaitenī uz grīdas pie sarga kājām.

„Vai tagad atzīsaties?" viņš noprasīja.

Es neatbildēju, un mani iegrūda atpakaļ karstajā kamerā, kur drīzi vien atkal zaudēju samaņu...

Tā tas atkārtojās trīs reizes, līdz manam mocītājam apnika.

Viņš iedzina mani kādā citā, pavisam mazā kamerā, kur tikko varēja apgriesties. Šī mūŗa skapja sienās dažādos augstumos bija ierīkoti vadi, pa kuŗiem sāka šļākties virsū ledaini auksts ūdens. Tā mani saldēja vismaz pusstundu, un kad izlaida laukā no šīs ūdens spīdzinātavas, es drebēju tik nevaldāmi, ka grūti bija paiet.

Mani ieveda kādā citā telpā, kur atkal sāka pratināt. Biju tā pārsalis, ka pats tikko sapratu saraustītos vārdus, kas ar pūlēm lauzās caur klabošajiem zobiem. Bet čekisti tos nesaprata nemaz un lamādamies atkārtoja savus jautājumus. Un kad arī no turpmākajām atbildēm nekas neiznāca, es vairs nepūlējos. Tas manus mocītājus saniknoja vēl vairāk.

— Nu, pagaidiet tikai, — tie draudēja. — Mēs jūs iesildīsim tā, ka paliksit pavisam miksts un runīgs!

Man saslēdza rokas uz muguras, nogāza pie zemes ar seju pret grīdu un sāka apstrādāt. Viens no čekistiem spieda dūres žokļos un lauza galvu atpakaļ, kamēr otrs iegrūda mutē dzelzs knaibles un izvilka mēli, iespīdūot tās galu īpašās spīlēs. Un tad viņš sāka durt mēlē adatas...

— Vai ilgi vēl domājat liegties? — Atbildēt, protams, nevarēju, un spīdzināšana turpinājās — lēni un ar launu, sadistisku prieku...

Asās sāpēs atbalsojās visā ķermenī, un salto drebuļu vietā mani pārņēma karstas tirpas.

— Atzīstieties! — izmeklēšanas tiesnesis nepacietīgi uzbrēca.

Es papurināju galvu, cerēdams savus spīdzinātājus satrakot tiktāl, lai viņi kļūtu par slepkavām, tā izbeigdami manas ciešanas. Tas tomēr nenotika — šo necilvēku nervi bija stiprāki par manējiem.

— Mēs nebeigsim jūs mocīt, kamēr uzzināsim visu, ko slēpjat! —

Un tad viņi sāka dzīt adatas aiz roku nagiem...

Es padevos savam liktenim, apņemdamies vairs neatbildēt ne ar vārdu, ne kustību...

Tas bija drausmīgi... Tai dienā astoņi reizes kritu nesamaņā..."

Še ltn. J. nodrebinājās un, galvu rokās saņēmis, apklusa. Bet mēs viņu sapratām arī bez vārdiem, dziļā līdzjūtībā un cieņā vērodami šī sarobotos matus...

Tā nosirmoja jaunekļi un vīri, kas savas tēvzemes labā bija gatavi ziedot visu, klusā varonībā pārciezdami visbriesmīgākās mocības. Un viens pēc otra tie aizgāja nāvē, lai atbrīvotu vietu jauniem komūnisma upuriem. Tur mūsu tautas kokam atlauza un iznīcināja labākos zarus.

Jāšaubās, vai jel kad un kur citur — atskaitot mūsu karaviru vienības dažādajos cīņu laukos — latviešu vidū valdījusi tāda vienprātība un savstarpēja izpratne kā toreiz Rīgas centrālcietuma iemītnieku saimē. Mocību gaitās un nāves ēnā staigādami, mēs brāļigi dalījāmies nevien bēdās un ciešanās, bet arī plānajā maizes riecienā.

Mūsu sāpju draudzei bija arī savs gans — māc. K., un es neatceros dienu, kad mēs nebūtu lūguši Dievu. Ik rītus pirms brokastīm un vakaros pēc pārbaudes mēs visi kā viens klusi noslīgām ceļos, lai slavētu savu Raditāju un Lielo Cietēju, izlūgdamies viņa žēlastību un spēku un aizlūgdami par visiem tiem, kas smaka šajos korpusos un vaidēja visā Latvijas zemē...

Ik dienas mēs sazinājāmies ar citām kamerām, lai uzturētu pastāvīgu kontaktu un dzirdētu kā še, ārpasaulē notiekošos jaunumus. Arī ar 14. kameru, kur mita ģen. Gopers, jau varējām sazināties, kaut sākumā nolasīšana viņiem vēl neveicās. Taču sapratāmies it labi, un tā mēs pamazām apzinājām visu, kas še notika.

Šķita, ka NKVD vai nu aizmirsusi, vai arī sākusi apšaubīt manu vainu, jo ilgāku laiku man bija miers — kāds nu tas čekas gūsteknim vispār var būt. Un tomēr — es nebiju ne aizmirsts, ne apšaubīts.

Nāca jau pavasaris, kad atkal man lika kāpt „septiņviru karātavās", lai brauktu uz Stabu ielu.

Pl. 19 mani ieveda 116. istabā — turpat, kur bija notikušas līdzšinējās pratināšanas. Bet trūka tulka un mašīnrakstītāja, un šoreiz pie izmeklēšanas tiesneša galda neredzēju parastās noziedznieku sejas: tur sēdēja jauneklis blondiem matiem un gaišām raga acenēm. Manī ieraugot, viņš piecēlās, nāca man klāt un, vārdā saukdams un par kungu gōdādams, sniedza man roku:

„Labvakar!"

Viņš runāja latviski.

Es platām acīm raudzījos viņā, nezinādams ko teikt, jo šādu uzņemšanu piedzīvoju pirmo reizi kopš manis apcietināšanas.

Manīdams manu apmulsumu, jaunekļis centās to izgaisināt:

„Nebīstieties! Iekšlietu tautas komisariāts uzdevis man turpināt jūsu lietas izmeklēšanu. Esmu Padomju savienības krievs un slikti runāju latviešu valodu. Tādēļ vēlētos, lai jūs runātu ļoti lēni, un mēs varētu iztikt bez tulka, kas, pēc manām domām, izmeklēšanas gaitu neapgrūtinās."

Tā arī darījām, pie kam visus manus izteicienus viņš veikli stenografēja un pats arī rakstīja izmeklēšanas protokolu. Katra viņa vārds bija noteikts, jautājumi pārdomāti, un šķita, ka viņš patiešām objektīvi un bezkaislīgi grib iedziļināties manas apsūdzības izmeklēšanā.

Iepazinies ar manu dzīves gājumu, kas, likās, viņu ļoti interesēja, jauneklis apvaicājās par maniem vecākiem un viņu nodarbošanos un beidzot jautāja:

„Vai esat iepazīstināts ar savu lietu un zināt, kāpēc jūs tura apcietinājumā? Bez tam, — vai jūs zināt, kas šī ir par iestādi, kur pašreiz atrodaties?"

Es apjuku un nezināju, ko atbildēt. Mani pamodās aizdomas, ka šis ir kāds jauns, viltīgs pratināšanas paņēmiens, lai mani ievilktu lamatās. Tādēļ kļuvu vēl uzmanīgāks un nepārtraukti vēroju pratinātāja vaibstus un kustības. Pavisam neparasti šķita tas, ka viņš stenografēja ne vien manas atbildes, bet arī savus jautājumus. Nolēmu runāt pēc iespējas mazāk un izvairīgi paraustīju plecus:

„Visā šai lietā man nav nekādas jēgas."

Tad brīnainais atšķīra mana biezā akta sākumu un paskaidroja:

„Jūs esat apcietināts par padomju iekārtai naidīgu nostāju, kas paredzēta 8., 28. un 58. pantā. Tā ir ļoti smaga lieta, jo šie panti jūs apvaino par pretvalstisku darbību, spiegošanu, sakaru uzturēšanu ar padomju tautai naidīgu varu, piederību pagrīdes organizācijai un neatļautu ieroču slēpšanu. Pievienotā izziņa liecina, ka esat gatavojies kopā ar citiem pagrīdniekiem organizēt apvērsumu padomju Latvijas territorijā. Bez tam jūs tur aizdomās, ka esat piedalījies kādā afērā, kur ar viltotiem dokumentiem no sarkanarmijas noliktavām izkrāpti ieroči. Likums prasa jūs sodīt kā padomju tautas nodevēju — ar nāves sodu, bet jūsu nepilngadība līdz ar vaļsirdīgu atzīšanos dotu jums tiesību lūgt tautas tribunālu un iekšlietu tautas komisāriātu — apžēlot un nāves sodu pārvērst mūža spaidu darbos. Citas izejas jums nav, nemaz nerunājot par atbrīvošanas cerību. Iestādē, kur jūs patlaban atrodaties, var viegli nokļūt katrs, pat par mazāko pārkāpumu; bet nesodīts no tās līdz šim vēl nav izgājis neviens, un domāju, ka tas nenotiks arī turpmāk. Šie apstākļi un fakti jums jāpatur prātā un no tiem arī jāvadās tālākajā izmeklēšanas gaitā."

Nākošā turpinājumā:

VIŅI MEKLĒJA GLĀBIŅU NĀVĒ

TĒV

Ernests Brusubārda

Operdzie sešde

1885.

Nemaz negribas noticēt, ka mūsu varoņbaritons, Latvijas Nacionālās operas lepnums un tās slavas cēlājs pārdzīvu jau nostaigājis veselus sešdesmit piecus mūža gadus. Ādolfs Kaktiņš pieder pie tiem, kas kara postam plosoties mūsu dzimtenē, to cerēja atstāt uz īsu laiku, bet gadi nāca un gāja, un arī mūsu lielajam patriotam vajadzēja atstāt Eiropas krastus un doties tālā ceļā uz aizjūru, lai ievērīgā brīdī atkal no jauna ziedotu savi dzimtenes mākslas uzplaukumam.

Ādolfu Kaktiņu pirmo reizi dzirdēju pirms četrdesmit gadiem. Tas bija Rīgā, Emīļa Melngaiļa kora koncertā Lielajā Gildē, kad komponists, atgriežoties no austrumiem, savu vasaras atpūtu mēdza pavadīt dzimtenē, sarikojot tur savu jaundarbu koncertu, piedaloties vairākiem izcilākiem Rīgas koriem. Lai gan līdz tam Kaktiņš vienu otru reizi bija jau uzstājies kā solists Rīgas nomales sarīkojumos, sevišķi Sarkandaugavā, šī bija viņa pirmā uzstāšanās dižās Rīgas publikas priekšā. Kaktiņam bija uzticētas divas Melngaiļa tikko komponētas dziesmas ar Raiņa un Nekrasova tekstiem. Ģenerālmēģinājumā jaunais dziedonis stipri nervozēja un sevišķi ritmiskā ziņā nejutās drošs, komponistam sēžot pie klavierēm. Šī ritmiskā nedrošība koncertā vairs nebija jūtama un Raiņa Zeltītās lapas izskanēja droši. Klausītāji bija sajūsminmāti, ka mums radies tāds daudzapsološs dziedonis ar spožām nākotnes izredzēm. Netrūka sava tiesa aplausu, bet starp klausītājiem bija arī tādi, kas pavisam negribēja atzīt Kaktiņa talantu. Tie gan cildināja viņa aktiera spējas, slavējot viņa Oloferna, Lāčplēša un citu lomu tēlojumu, bet dziedona spējas — noteikti nē. Kad savu tikko uzrakstīto kritiku Dzimtenes Vēstnesim nolasīju dzejniekam Kārlim Krūzam, pēdējais bija katēgoriski pret maniem cildinājumiem un ieteica izteikties daudz mērenāki, lai sevi nekompromitētu Rīgas labākās sabiedrības acīs. Dzejniekam gan nepiekritu, bet redakcijā kāds žurnālists bija vairākus manus slavinājumus nokāpis.

Tā paša gada ziemā Pēterpilī Latviešu labdarīgās biedrības kora diriģents Artūrs Lesnieks ar viņas priekšnieku, tagadējo Latvijas sūtni

Ādolfs Kaktiņš,
Rīgas zvejnieku Latv. Nacionālā operā

Londonā Kārli Zariņu bija Kaktiņu iznācinājuši par solistu savā gadskārtējā koncertā. Šoreiz Kaktiņā Melngaiļa Zeltītās lapas nodziedāja vēl spožāki nekā vasarā Rīgā, un vesela rinda citu dziesmu rādīja, ka dziedonis jau sasniedzis augstu klasi. Kā toreiz augsti kultūrālā Pēterburga Kaktiņu uzņēma ar tādu atsaucību, tas, bez šaubām, Kaktiņa dziedoņa slavu lielā mērā stiprināja arī skeptiski noskaņotā Rīgā.

Kaktiņa talants ātri plauka krāšņumā, pat bez skolotāju padomiem, patelcoties vienīgi viņa bagātai intuicijai un pašiedvesmei. Sastopoties ar toreiz slaveno Berlīnes tenoru rīdziniekiu Jadlovkeru, šis dziedonis deva padomu Kaktiņam pamēģināt laimi uz Vāciias skatuvēm. Jāpiezīmē, ka toreiz Kaktiņā sevi uzskatīja par basu un tāpēc Nirnbergas operā parakstīja līgumu augsta basa partijām. Kaktiņa bagātīgās dotības augstu novērtēja arī šīs operas vadība, uzticot viņam daudzas pirmās partijas. Dziedonim bija visai labas izredzes saistīties Vācijas lielākās ope-

PA ELLĒ (7)

...eizes nesamanā

...U PRETESTĪBAS KUSTĪBAS ...INĪTĀJA ATMIŅAS

...āja nosir- ...sevi gaite- ...tām. ...viņš nopra- ...ai iegrūda ..., kur drīzi ...pus... ...reizes, līdz ...a. ...citā, pavi- ...ldko varēja ...apja sienās ...rikoti va- ...virsū le- ...mini saldā- ...kuģ izlai- ...dzinātavas, ..., ka grūti ...taipā, kur ...tā pārsa- ...saustī- ...zeju, caur ...tekoši tos ...es- ...kad ...tās ...ne- ...tās ...ne- ...ai dienā ...." ...m, galvu ...mēs vi- ...m, dziļā ...ai ik se- ...rnieka ...viņi, kas ...sevi ne- ...ciesdami ...ņa viens ...ai atbrī- ...ma upu- ...kam st- ...arus. ...ur citur ...vienības ...ņu vi- ...ība un ...iz Rīgas ...saimē. ...stāgā- ...nevien ...plānajā ...arī savs ...ros die- ...ņu. Ik ...vakaros ...ē, ...ā- ...āju ...pamat- ...dāju ga- ...vviet gā ...Lai ie- ...auri ap- ...a Cirude ...bet pā- ...ūšot la- ...dkomite- ...agrākajā ...eskaitīta ...e telpas ...m. Vec- ...m Pijo- ...ēsti ap- ...pas. Arī ...rkti gan ...ē kub. m ...r dažām ...tomēr ir ...matsko- ...? To iz- ...rjus va- ...otāji un ...ē darba ...u papē- ...grib vai ...domijas

pēc pārbaudes mēs visi kā viens klusi noslīgām ceļos, lai slavētu savu Radītāju un Lielo Cietēju, izlūgdamies viņa žēlastību un spēku un aizlūgdami par visiem tiem, kas smaka šajos korpusos un vaidēja visā Latvijas zemē...

Ik dienas mēs sazinājāmies ar citām kamerām, lai uzturētu pastāvīgu kontaktu un dzirdētu kā še, ārpasaulē notiekošos jaunumus. Arī ar 14. kameru, kur mita ģen. Gopers, jau vakarā sazināties, kaut sākumā nolaišana viņiem vēl neveicās. Taču sapratāmies it labi, un tā mēs pamazām apzinājām visu, kas še notika.

Šķita, ka NKVD vai nu aizmirsusi, vai arī sākusi apšaubīt manu vainu, jo ilgāku laiku man bija miers — kāds nu tas čekas gūsteknim vispār var būt. Un tomēr — es nebiju ne aizmirsts, ne apšaubīts.

Nāca jau pavasaris, kad atkal man lika kāpt „septiņvīru karātavās", lai brauktu uz Stabu ielu.

Pl. 19 mani ieveda 116. istabā — turpat, kur bija notikušas līdzšinējās pratināšanas. Bet trūka tulka un mašīnrakstītāja, un šoreiz pie izmeklēšanas tiesneša galda neredzēju parastās noziedznieku sejas: tur sēdēja jauneklis blondiem matiem un gaišām raga acenēm. Maģi ieraugot, viņš piecēlās, nāca man klāt un, vārdā saukdams un par kungu godādams, sniedza man roku:

„Labvakar!"

Viņš runāja latviski.

Es platām acīm raudzījos viņā, nezinādams ko teikt, jo šādu uzņemšanu piedzīvoju pirmo reizi kopš manis apcietināšanas.

Manīdams manu apmulsumu, jaunekļa centās to izgaisināt:

„Nebīstieties! Iekšlietu tautas komisariāts uzdevis man turpināt jūsu lietas izmeklēšanu. Esmu Padomju savienības krievs un slikti runāju latviešu valodu. Tādēļ vēlētos, lai jūs runātu ļoti lēni, un mēs varētu iztikt bez tulka, kas, pēc manām domām, izmeklēšanas gaitu neapgrūtinās."

Tā arī darījām, pie kam visus manus izteicienus viņš veikli stenografēja un pats arī rakstīja izmeklēšanas protokolu. Katra viņa vārds bija noteikts, jautājumi pārdomāti, un šķita, ka viņš patiešām objektīvi un bezkaislīgi grib iedziļināties manas apsūdzības izmeklēšanā.

Iepazinies ar manu dzīves gājumu, kas, likās, viņu ļoti interesēja, jaunekļis apvaicājās par maniem vecākiem un viņu nodarbošanos un beidzot jautāja:

„Vai esat iepazīstināts ar savu lietu un zināt, kāpēc jūs tura apcietinājumā? Bez tam, — vai jūs zināt, kas šī ir par iestādi, kur pašreiz atrodaties?"

Es apjuku un nezināju, ko atbildēt. Mani pamodās aizdomas, ka šis ir kāds jauns, viltīgs pratināšanas paņēmiens, lai mani ievilktu lamatās. Tādēļ kļuvu vēl uzmanīgāks un nepārtraukti vēroju pratinātāja vaibstus un kustības. Pavisam neparasti šķita tas, ka viņš stenografēja ne vien manas atbildes, bet arī savus jautājumus. Nolēmu runāt pēc iespējas mazāk un izvairīgi paraustīju plecus:

„Visā šai lietā man nav nekādas jēgas."

Tad briljainais atšķirība mana biezā akta sākumu un paskaidroja:

„Jūs esat apcietināts par padomju iekārtai naidīgu nostāju, kas paredzēta 8., 28. un 58. pantā. Tā ir ļoti smaga lieta, jo šie panti jūs apvaino par pretvalstisku darbību, spiegošanu, sakaru uzturēšanu ar padomju tautai naidīgu varu, piederību pagrīdes organizācijai un neatļautu ieroču slēpšanu. Pievienotā izziņa liecina, ka esat gatavojies kopā ar citiem pagrīdniekiem organizēt apvērsumu padomju Latvijas territorijā. Bez tam jūs tur aizdomās, ka esat piedalījies kādā aferā, kur ar viltotiem dokumentiem no sarkanarmijas noliktavām izkrāpti ieroči. Likums prasa jūs sodīt kā padomju tautas nodevēju — ar nāves sodu, bet jūsu nepilngadība līdz ar valsirdīgu atzīšanos dotu jums tiesību lūgt tautas tribunālu un iekšlietu tautas komisariātu — apžēlot un nāves sodu pārvērst mūža spaidu darbos. Citas izejas jums nav, nemaz nerunājot par atbrīvošanas cerību. Iestādē, kur jūs patlaban atrodaties, var viegli nokļūt katrs, pat par mazāko pārkāpumu; bet nesodīts no tās līdz šim vēl nav izgājis neviens, un domāju, ka tas nenotiks arī turpmāk. Šie apstākļi un fakti jums jāpatur prātā un no tiem arī jāvadās tālākajā izmeklēšanas gaitā."

Nākošā turpinājumā:

VIŅI MEKLĒJA GLĀBIŅU NĀVĒ

TĒVZEMEI UN BRĪVĪBAI

Ernests Brusubārda

Operdziedonis Ādolfs Kaktiņš sešdesmitpiecgadnieks

1885. g. — 1950. g. 26. jūl.

Nemaz negribas noticēt, ka mūsu varonbaritons, Latvijas Nacionālās operas lepnums un tās slavas cēlājs būtu jau nostaigājis veselus sešdesmitpiecus mūža gadus. Ādolfs Kaktiņš pieder pie tiem, kas kara postam plosoties mūsu dzimtenē, to cerēja atstāt uz īsu laiku, bet gadi nāca un gāja, un arī mūsu lielajam patriotam vajadzēja atstāt Eiropas krastus un doties tālā ceļā uz aizjūru, lai izdevīgā brīdī atkal no jauna ziedotu sevi dzimtenes mākslas uzplaukumam.

Ādolfu Kaktiņu pirmo reizi dzirdēju pirms četrdesmit gadiem. Tas bija Rīgā, Emīla Melngaiļa koŗa koncertā Lielajā Ģildē, kad komponists, atgriežoties no austrumiem, savu vasaras atpūtu mēdza pavadīt dzimtenē, sarīkojot tur savu jaundarbu koncertu, piedaloties vairākiem izciliākiem Rīgas koŗiem. Lai gan līdz tam Kaktiņš vienu otru reizi bija jau uzstājies kā solists Rīgas nomales sarīkojumos, sevišķi Sarkandaugavā, šī bija viņa pirmā uzstāšanās dižās Rīgas publikas priekšā. Kaktiņam bija uzticētas divas Melngaiļa tikko komponētas dziesmas ar Raiņa un Ņekrasova tekstiem. Ģenerālmēģinājumā jaunais dziedonis stipri nervozēja un sevišķi ritmiskā ziņā nejutās drošs, komponistam sēžot pie klavierēm. Šī ritmiskā nedrošība koncertā vairs nebija jūtama un Raiņa „Zeltītās lapas izskanēja droši. Klausītāji bija sajūsmināti, ka mums radies tāds daudzapsološs dziedonis ar spožām nākotnes izredzēm. Netrūka sava tiesa aplausu, bet starp klausītājiem bija arī tādi, kas pavisam negribēja atzīt Kaktiņa talantu. Tie gan cildināja viņa aktiera spējas, slavējot viņa Olaferna, Lāčplēša un citu lomu tēlojumus, bet dziedoņa spējas — noteikti nē. Kad savu tikko uzrakstīto kritiku Dzimtenes Vēstnesim nolasīju dzejniekam Kārlim Krūzam, pēdējais bija kategoriski pret maniem cildinājumiem un ieteica izteikties daudz mērenāki, lai sevi nekompromitētu Rīgas labākās sabiedrības acīs. Dzejniekam gan nepiekritu, bet redakcijā kāds žurnālists bija vairākus manus slavinājumus nošķāpis.

Tā paša gada ziemā Pēterpils Latviešu labdarīgās biedrības koŗa diriģents Artūrs Lesnieks ar viņas priekšnieku, tagadējo Latvijas sūtni

Ādolfs Kaktiņš,
Pērju svečniekā Latv. Nacionālā operā

Londonā Kārli Zariņu bija Kaktiņu uzaicinājuši par solistu savā gadskārtējā koncertā. Šoreiz Kaktiņš Melngaiļa Zeltītās lapas nodziedāja vēl spožāki nekā vasarā Rīgā, un vesela rinda citu dziesmu rādīja, ka dziedonis jau sasniedzis augstu klasi. Kā toreiz augsti kultūrālā Pēterburga Kaktiņu uzņēma ar tādu atsaucību, tas, bez šaubām, Kaktiņa dziedoņa slavu lielā mērā stiprināja arī skeptiski noskaņotā Rīgā.

Kaktiņa talants ātri plauka krāšņumā, pat bez skolotāju padomiem, pateicoties vienīgi viņa bagātai intuicijai un pašiedvesmei. Sastopoties ar toreiz slaveno Berlīnes tenoru rīdzinieku Jadlovkeru, šis dziedonis dod padomu Kaktiņam paměģināt laimi uz Vāciias skatuvēm. Jāpiezīmē, ka toreiz Kaktiņš sevi uzskatija par basu un tāpēc Nirnbergas operā parakstīja līgumu augsta basa partijām. Kaktiņa bagātīgās dotības augsti novērtēja arī šīs operas vadība, uzticot viņam daudzas pirmās partijas. Dziedonim bija visai labas izredzes saistīties Vācijas lielākās operās, bet negaidot izcēlās pirmais pasaules karš un, lai nezaudētu sakarus ar dzimteni, Kaktiņš dodas atpakaļ uz Rīgu. Tur bija jau nodibināta prof. P Jurjāņa Latviešu opera, kurā Kaktiņš vēl nodzied Grēmina basa partiju, bet bieži jau pāriet uz baritona lomām, sevišķi lielu piekrišanu iegūstot Rigoleto lieliskā atveidojumā.

Frontei tuvojoties, Latviešu operai jāpārtrauc darbība, un Kaktiņš kopā ar vairākiem citiem dziedoņiem atstāj Rīgu un dodas uz Krievijas galvaspilsētu Pēterburgu, kur paliek uz dzīvi, bet laiku pa laikam, pārmaiņus ar Benefeldi, Plavnieci, Saksu, Šūbertu un citiem, izbrauc koncertceļojumā pa plašo Krieviju, sākot no Archangeļskas līdz Odesai, uzstājoties koncertos visur, kur vien ir latviešu bēgļi, lai stiprinātu mūsu tautiešu apziņu.

Atgriežoties Pēterpilī, Kaktiņš noslēdz līgumu ar turienes privātoperu — Mūzikālo drāmu. Neraugoties uz lielu konkurenci, kur blakus Kaktiņam bija angažēti vairāki baritoni, arī še mūsu dziedonim ar savām krietnām balss īpašībām un bagātīgām tēlošanas spējām izdodas gūt publikas un preses cildinošās atsauksmes. Sevišķi dzīvā atmiņā palikusi viņa dziļi izteiksmīgā uzstāšanās Jolantā un Hofmaņa stāstos. Pilnīgi ziedoties Mūzikālās drāmas operas skatuvei Kaktiņam Pēterpilī nebija iespējams, jo viņu nelaida vaļā kolēģes, kas to aicināja līdzi savos koncertceļojumos.

Visspilgtāk Kaktiņa talants uzplauka karam beidzoties un atgriežoties Rīgā, nodibinoties Latviešu operai, kuŗu vēlāk pārdēvēja par Latvijas Nacionālo operu. Te Kaktiņa amplua uzrādīja īsti lielu vispusību, sākot ar liriskām baritona partijām un beidzot ar dažāda rakstura dramatiskām lomām. Jaundibinātai latviešu operai uzsākot savu darbību ar Richarda Vagnera Skrejošo Holandieti, Kaktiņš uzstājoties titullomā, šai izrādei piešķir drošu vietu latviešu operas dzelzs repertuārā visā tās pastāvēšanas laikā. Arī savdabīgais Jevgeņija Oņegina uztvērums rod piekrišanu ar īpatnējām izteiksmes niansēm. Neizdzēšamu iespaidu Kaktiņš panāk ar dziļi izteikmīgu Guno operas Mefistofelis ieterpretāciju. Sākot ar šīs lomas īpatnējo masku pēc dziedoņa paša norādījumiem izveidota kostima, varenā ekspresijā izturēto tēlojumu un beidzot ar krāšņo dziedājumu, viss kopā ņemot ļauj Kaktiņa Mefistofeļa atveidojumu atzīmēt par vienu no visspilgtākiem šīs lomas sniegumiem vispār un pat jāsaka, ka Kaktiņa Mefistofelim būs grūti atrast līdzvērtīgu. Dziļa pārdzivojuma piesātināts ir viņa Jago lomas uztvērums Verdi operā Ottelo. Tāpat vienreizējs ir Kaktiņa Skarpija Pučini operā Toska Manā īsā atmiņu zīmējumā nav iespējams uzskaitīt Kaktiņa no atmiņas nedziestošo tēlojumu virkni, starp kuŗiem ir gaŗa rinda augstvērtīgu šedevru. Ja atmiņa nevilt, tad mūsu lielā dziedoņa repertuārā skaitījās vairāk nekā sešdesmit dažādu operu pirmās partijas. Tauta bieži vien mēdza Kaktiņu dēvēt par latviešu Šaļapinu. Jāsaka, ka Kaktiņš Šaļapinu nemīlēja un nekad viņu nenovērtēja tik augstu, kā to parasti darīja publika. Kaktiņam bija sava subjektīva uztvere.

Kaktiņš vienmēr bija ļoti apkraut ...pienākumiem, un daudzu partiju sagatavošana prasīja milzīgu piepūli, kādēļ viņam nekad neatlika laika padomāt, ka viņš mūsu jaunajai dziedoņu paaudzei un vispār mūsu operas uzplaukumā varētu sniegt vērtīgus pakalpojumus režijas darbā. Atgriežoties dzimtenē gribētos redzēt, ka Kaktiņš mūsu Nacionālajā operā uzņemtos režisora pienākumus, kur viņa bagātīgie piedzīvojumi un spilgtais talants varētu būt par lielu svētību.

Jāatzīmē arī Kaktiņa viesizrāžu gaita ārpus Latvijas Nacionālās operas darbības laika. Katru sezonu Kaktiņam vajadzēja vairākos posmos viesoties Igaunijā un Lietuvā, kur sevišķi pēdējā viņa viesizrādes atrada plašu atsaucību. Tāpat viesojoties Somijā mūsu dziedonis vienmēr radīs daudz cienītāju. Vairākas viņa viesizrādes notikušas arī Zviedrijas Karaliskā operā Stokholmā, Čechoslovakijas galvaspilsētā Prāgā, Vācijas mākslas pilsētā Drēzdenē, Francijas metropolē, rafinētas mūzikas gaumes izlutinātā Parīzē uc. Veselam izrāžu ciklam ja nemaldos desmit izrādēm — Kaktiņš bija angažēts Monte Kārlo operā, kur pulcējās visdažādāko tautību pārstāvji no visām pasaules malām. Arī Maskavas Akadēmiskais operas un baleta teātris Kaktiņu bija saistījis vairākām viesizrādēm, kur vajadzēja sacensties ar prominentiem krievu operdziedoņiem un aizstāvēt latviešu dziedoņu slavu.

Savas trimdas dzīves laikā Kaktiņš nav turējis rokas klēpī un licis latvju dziesmai atskanēt visur, kur vien Vācijā bijušas atrodamas latviešu kopas. Arī pēdējā laikā Amerikā atskanējušas viņa dziesmas.

Ernests Brusubārda

Dr. J. Sanders

Tautas ticība

Tēvi Sanders, nerangoties uz tiešo gadu nāstu, arvienu dzīvi seko mūsu garīgās un nacionālās dzīves problēmām. Šoreizam šeit viņa domas latviešu tautiskās pašapziņas jautājumā.

Par tautas ticību saucam to, ko par savu tautu ticam, tāpat kā par dievticību to, ko ticam par Dievu. Kā par Dievu daudziem dažādas domas, tā, diemžēl, arī par mūsu tautu tagad radušās nepareizas domas: tā it kā vairs nevarēšot pastāvēt. Nepareiza ticība par mūsu tautu radās arī ordeņa un dzimtbūtes laikā, kad mūsu tautu atzina tikai par zemāku ļaužu šķiru. Vārdu t a u t a latvju valodā gandrīz nemaz nelietoja, bet tai vietā tikai ļ a u d i s. Pat evaņģēlija tulkojumā tas tā palicis. — Mat. 28,19: „Ejiet un dariet par mācekļiem visus ļaudis". Bet jāsaka — visas t a u t a s, jo grieķu oriģinālā sacīts t a u t a s taisni nacionālā ziņā. Šī mūsu tautas neatzīšana, diemžēl, tā iespiedusies daudzu tautiešu apziņā, ka tie vēl tagad to neprot cienīt un negrib tai ticēt: tā esot maza izklaidēta, apspiesta, tāpēc nevarēšot vairs pastāvēt.

Tādēļ jāpaceļ tā ticība, kas saka: mūsu tauta pastāvēs drošī, jo tā Dieva radīta, un līdz šim uzturēta kā visas tautas. Dieva vadībā nekas nav šā tā darināts, bet viss noteiktā kārtībā. Nekas nav radīts kāds nekāds, piem., koks, kas nebūtu ne bērzs, ne ozols, ne liepa; vai putns, kas nebūtu ne cīrulis, ne balodis, ne gandrs. Tā arī nav neviena, kas būtu tikai cilvēks, ne no kādas tautas. Tātad redzam, ka tautība te nav nekāda greiza nejaušība, bet Dieva noteikta stingra dabas likumība. Tāpēc nedrīkstam savu tautu uzlūkot vienaldzīgi, nelo vēl to nicināt kā mazu, nevērtīgu nepastāvošu. Mums būs tai ticēt, kā Dieva audzētai viņa vadībā. Kas to nedara, tas noziedzas pret to un grēko arī pret Dievu.

Dažs mūsu tautietis, diemžēl, savu tautu nemaz lāga nepazīst, un ko nepazīst, tam arī netic, to nemīl un negodā. Daži vēl domā, ka latvju tauta nav nekāda patstāvīga īpatnēja, bet no citām tautām sajaukta. Tā ir nepareiza iedoma un radusies tādēļ, ka mūsu valodā daudzi vārdi ņemti no vācu, krievu un lībiešu-igauņu valodām. Zināms, ka ārieču radu tautu valodas savā pirmatnējā veidā mirušas, bet mūsu abu baltiešu tl. latvju un leišu valodas saglabājušas dzīvas, un savās senajās formās tautā top runātas. Zināms arī, ka latvji un leiši jau aizvēsturiskos laikos dzīvojuši citu ārieču tautu centrā. Tādēļ jāatzīst, ka mūsu tautas ticībai ļoti svarīga nozīme, tas ir spēks, kas nejaus tautai nīkt un nolaisties.

Bet šī ticība uzliek mums arī svarīgus pienākumus. Nedrīkstam iedomāties, ka mēs būtu it kā kāds sevišķi izredzēta tauta pāri citām. Taču tautas godu būs turēt svētu un to pierādīt ar godīgu dzīvošanu un goda darbiem. Bet jaunākā laikā, sevišķi trimdā, daudzi mūsu tautieši, diemžēl, nolaiduŗies dzeršanā, dara mūsu tautai kaunu un pauž tai neslavu. Tādiem lai piederīgi un pazīstami pamāca mūsu tautas ticību. Diemžēl, par mūsu aizbraukušiem dzird, tādu neslavu, kas kaitē nevien viņiem pašiem, bet arī citiem tautiešiem aizsprosto ceļu.

Savā laikā Pēterburgā atbraukušiem tautiešiem es devu rekomendācijas darba vietām, pieprasīdams pie tam no kāda liecinieka apliecinājumu, āis cilvēks nav dzērāja. Kāds bija prieks, ka visi ar latvju mācītāja kārtiņas palīdzību dabūja labas vietas, kaut dažā vietā daudzi jau bija priekšā. Pamazām pilsētā pazūda labā slava, ka latvieši godīgi cilvēki. 35 gadu laikā biju varējis palīdzēt tūkstots tautiešiem tikt pie laba darba un peļņas. Tikai divi darīja negodu — viens dzeršanas, otrs slinkuma dēļ tika atlaisti no ļoti labām vietām. Par visiem citiem tautiešiem dzirdēju tikai ļoti labas atsauksmes, pie tam arī slavu, ka latviešiem labas darba spējas un veiksmes. Daži, pieņemti fabrikā par vienkāršu strādnieku, drīzā laikā tika par meistaru. Pēc mūsu tautas ticības, ka mūsu senči auguši radu tautu centrā, gluži dabiski vajadzēja rasties stiprākām spējām. To par savu tautu varam ticēt arī tagad kā iedzimtu mantojumu no senčiem. Tikai nevajag paļiem ar to lielīties. Labāk lai citi to atzīst mums par godu. Tā arī seno romiešu rakstnieki mūsu senčus godina, ka tie labāki zemkopji nekā ģermāņi. Arī priekš pirmā pasaules kara mūsu tautieši kolonisti Krievijā atziti par pārākiem zemkopjiem nekā krievu sādžinieki un arī izslavētiem vācu kolonistiem. Ir mēģināts Latvijā kolonizēt cittautiešus, bet tie nav varējuši ar mūsējiem sacensties un aizgājuši. Bet mūsu tautieši jau no seniem laikiem blakus zemkopībai veikuši arī citus kultūras darbus, bijuši krietni kalēji, dārznieki, bišķopji, cēluši namus un pilis. Visādas dažas mākslas tie kopuši, skaistu dzeju un dziedāšanu. Nevienai tautai nav tik daudz skaistu tautasdziesmu kā mēs no senčiem esam mantojuši, ko apbrīnojuši arī dižie vācu dzejnieki Herders un Gēte.

Jaunākā laikā mūsu tautieši sākuši nodarboties arī ar tirdzniecību, ko agrāk pārvaldīja svešzemieši. Atmiņos no sava skolas laika (1871. g.) ka Tukumā kā pirmais kāds Eichenberga atvēra pārtikas veikalu, nomalē uz dzelzceļa pusi. Daži gan par viņu jokojās: ko šis domā sacensties ar „kaupmaņiem". Tā arī viņš nevien pastāvēja, bet vēl uzplauka, jo pēc kāda laika uzcēla pat savu namu — zināms, gan ar krājkases palīdzību. To redzot cits otrā pilsētas malā sacīja: ja Eichenbergis var būt par „kaupmani", tad es arī varu, un arī atvēra pārtikas veikalu, un tās puses laucinieki un pilsētnieki pie viņa iepirkās un viņš arī labi pastāvēja. „Kaupmaņi" nu sabijās un teica, lai nones naudu uz krājkasēm, jo tās nebūšot krāšanas kases bet krāpšanas kases, taču laudis neklausīja, un krājkases palīdzēja vēl citiem dibināt veikalus nevien nomalēs, bet beidzot arī pilsētas vidū. Un tie, par brīnumu, arī pastāvēja, tā kā „kaupmaņi" beidzot sacīja: „Mer son kenne hir keine seftes machen, mer son missen fort von hir". Un tie viens pēc otra aizgāja. Jelgavā „kaupmaņi" nolēma pārdot visas preces zem iepirkuma cenas, lai ar to nospiestu latvju tirgotājus. Bet laudis saprata viņu spekulāciju un negāja pie viņiem pirkt. No visa tā mācīsimies savai tautai vairāk ticēt, kā tani ir kāds lielāks Dieva radības spēks kā mantojums no mūsu senčiem. Pēterburgā reiz biju kādā krievu muižīpašnieku sapulcē, kur kāds ziņoja par Baltijas lauksaimniecības kultūru, ka tā stāv daudz augstāk par krievu muižu saimniecību. Pirmā vietā viņš atzina un slavēja Kurzemi, bet zemāk vērtēja Vid-

(Turpinājums 6. lpp.)

J. Bičolis

Trimdas literātūra

I.

Trimdā rakstnieks atrodas arī īpašā ciņā par savu eksistenci ar cittautu radošajiem gariem. Trimdinieku viena daļa tačū katrā ziņā iemācīsies tās zemes valodu, kuŗā tie dzīvo, bet līdz ar to tiem paveŗas ceļš uz šīs zemes literātūru. Vai latviešu trimdas rakstniekiem, ja tie šo trimdinieku acīs sāktu kļūt neinteresanti? — Jau ir tā trimdā iskīdināto tautas daļu apdraud pārtautošanās, garīgo interešu nomiršana, kas draud ar lasītāju skaita samazināšanos latviešu rakstniekam. Jāveic visi spēki preses un grāmatnieka noturēšanai, lai būtu rakstniekiem kur publicēties.

Tomēr nav jāšaubās, ka trimda ir tikai nelabvēlīgajiem apstākļiem sakopojums radošo garu darbam. Vienkārt, trimda var tīši vai tīši vairot rakstnieku pieredzi; tā snieds jaunu vielu, savdabīgus pārdzīvojumus; trimdā kaut cik izdevīgākos apstākļos rakstnieks var iegūt plašāku izglītību, sakarus ar citu zemju radošajiem gariem. Tas sola augligas ieroksnes, jaunus viedokļus, garīgā apvārsņa paplašināšanos. Tikai šaurajos trimdas meināš ikdienas apstākļos dzīvojošajam rakstniekam būs grūti tikt līdz zemes intelektuāļu aprindām! — Otrkārt, tieši šo trimdu apgaro vairāki lieli mērķi, ja rakstnieks būs stiprs un nepakļausies trimdinieka cīvēciskajām vājībām, tad šie mērķi uzturēt modru tā garu un neļiks rūsēt spalvai. Šie mērķi ir: 1) uzturēt dzīvu savu tautu; 2) cīnīties par savu valsti savai tautai, savā zemē; 3) cīnīties kopā ar miljoniem pasaulē par brīvību pret spaidu režīmiem. Rakstnieks modru var turēt arī apziņu, ka trimdā literātūrai, kā teikts, augsni nozīme.

Kur meklējama šī nozīme? — Trimdā literātūra savā ziņā aizstāj zaudēto dzimteni. Literātūrā trimdinieks atradīs dzimtenes pārdzīvojumu. Literātūra vismaz jaunajām audzēm sniegs priekšstatu par dzimteni. Literātūrā trimdinieki atradīs tos vienojošo elementu, savas dzīves jēgu, mērķus, par ko tiem cīnīties. Literātūra trimdā uz saviem pieciem nes nacionālās audzināšanas smagumu. Literātūra ar savu valodu un tai iegnidītajiem gara komplekšiem nelauj tuvināt jaunajai vietai, kam ne tikai sava valoda, bet arī sava īpatnēja domāšana un jušana.

Nav šaubu, tātad, ka trimda par spīti nelabvēlīgajiem apstākļiem var neļikt uzturēt radīšanas spēkus; tā var arī sniegt ieroksnes radīšanai. To arī rāda gandrīz visu trimdas rakstnieku darbība; tai pieminam, piem., E. Aistaru, K. Ābeli, F. Dziļumu, Fr. Dviesmu, Andr. Feifi, Andi Egīti, P. Ērmani, I. Grebzdi, P. Gr...nu, J. Jaunsudrabiņu, V. Kārkliņu, A. Kaugaru, P. Kišu, J. Kļidzēju, E. Kezberi, Z. Lazdu, I. Leimani, Kn. Lesiņu, Z. Mauriņu, K. Mīkelsoni, A. Niedru, K. Randavi, G. Saliņu, V. Strēlerti, A. Švābi, V. Tomu, J. Veseli, Kl. Zāli, M. Zeberiņu, T. Zeltiņu, M. Zīvertu uc.

Pēc apstākļu aprādīšanas varbūt skaidrāk varēs spriest par uzdevumiem, kas jāveic trimdas literātūrai jeb tās radītājiem. Tā svarīgs uzdevums vispirms, cik vien iespējams, stāties pret neizbēgamajiem apstākļiem radīšanas darbā. Kā visiem trimdiniekiem, tā arī paŝiem rakstniekiem ir jācīnās par ērtāku dzīvi. Manta pati par sevi nevienu nav samaitājusi, un nabagi jau nu nevarēs uzturēt savu kultūru tās vārda kaut cik pilnākā nozīmē. To apzinājās nacionālās atmodas ideologs Kr. Valdemārs, pie šiem uzskatiem jāpieturas arī tagadējiem trimdiniekiem. Tieši otrādi: cieši trimdinieku fizisko materiālā vara tiem dod ne tikai dzīves ērtības, bet arī paver durvis uz izglītību, atļaujas līdzekļus savas kultūras vērtību pirkšanai. No nabagu graŗiem neiznāks daudz ne trimdas mūzikai, ne tēlojamām mākslām, ne latviskas mājas kultūrai, ne arī tešīrim un literātūrai, tāpat kā nevarēs sakrātīties vajadzīgais kapitāls trimdas Kultūras fondam vai citam svētīgam pasākumam. Tīlab dzenoties pēc naudas un mantas, bet lai ar to ceļtu savu trimdā izdzīto tautas daļas dzīvi, lai tā godam veiktu vēsturisko šīs trimdas uzdevumu — palikt dzīviem un iekarot brīvību! — Rakstniekam piemērotas vides nodrošināšanai jāiedzīvojas trimdiniekā puduri un jāiestur dzīvi sakari izkliedēto trimdas locekļu starpā. Rakstnieks nedrīkst atraŝties no trimdas organizētājiem, bet ar laiku, trimdas dzīvei nostabilizējoties, var veidot arī īpašas rakstnieku un citu kultūras darbinieku organizācijas. Tas palīdzēs pārvarēt arī rakstniekam trimdiniekā palikšanas sastrēgumus; radīšanas ieroksnes, uzdevumi, panākumi un radošajam garam vajadzīgā atbalss. Varbūt no trimdas rakstnieka pat drīkstēšu prasīt, lai tas ne tikai ar saviem darbiem, bet arī kā sabiedrības locekļis ar savu personību kalpo šīs sabiedrības uzturēšanai par dzīvu, veselu organismu, kam viens mērķis.

Rakstnieka labā jāveido ar literārām interesēm apbalvota vide. Vajadzīgi preses un grāmatu pircēji un lasītāji. Vajadzīga publika, kam kāre pārdzīvot iasīmo vielu, iedzīvoties tās pasaulē, īpatnējā rakstnieka dzīves skatījumā un ideālajās vērtībās, kam patīka krāsīta pārdomāt un pārrunāt. Visīelākais paŝķrums, ja šādus lasītājus izdodas izaudzēt jaunatnē, jo 1) jaunībā cilvēks legāet un nostiprina tradīcijas; 2) jaunatnē ir ligas trimdas gadījumā šīs tautas dabas mūža atslēga. Ceļi uz to: 1) latviska ģimenes audzināšana; 2) nacionālās palīdzības un līdz ar to nacionālo kultūras vērtību cienas audzināšana sveču zemju skolās nokļūstošiem jauniešiem; 3) vērtīgas jaunatnes literātūras sniegšanā savā valodā — baidies te jīkaka, piem., L. Pērļupei, J. Ērmanim, bet labi ir arī šīs literātūras tulkojumi. Vēl nacionālā viedokļa vispār tulkojumi arī trimdā sev pelama pasākuma, jo tie celsta trimdiniekus literātūrai savā valodā.

(Turpinājums sekos)

Dēku romāns ar ideju

ANĪLAVA EGLĪTIS ADŽURDŽONGA

GRĀMATU DRAUGS, 1950

Nu gan vairāk nekā citkārt radīsies soļi, kas, iziešķīsti Anīlavu Eglīti Adžurdžongu, vēlēsies viņu izsvītrot no latviešu literatūras un ieskaitīt internacionālās dēku lektīras rakstītājos. — Protams, Adžurdžonga ir dēku romāns ar labākajām šī žanra pazīmēm. Tā kā dēku romānos personāžu nacionālitāte nav svarīga, tad Adžurdžongu no šī žanra neattālina arī tas, ka tur par vienu no galvenajiem varoņiem izvirzīts latviešu virsnieks Georgs Šķērstēns alias Tēns. Tālāk liecinām, ka sava dēku romāna fabulas risinājumā un galīgā sižeta izkārtojumā, notikumu sarežģīšanā un atrisināšanā Anīlavu Eglītis parādījis izcilas virtuozitātes augstāko pakāpi. Daļu labu reizi liekas, nupat notikumu atīstība nonāks strupceļā, citreiz rādās — atrisinājums vai jaunu notikumu eksponēcija izkombinēta pārāk māksloti, bet jau pēc nedaudz lappusēm vai, "šķiknis, kādā no nākamām nodaļām viss aplecina cīki aplietu pilnojumu. Nevajag tikai šādā dēku romānā prasīt pēc psiholoģiskas motivācijas, nevajag arī piemērot pazīstamo zaķimvārdu: Pārāk brīnišķīgi, lai būtu patiesi!

Ja Adžurdžonga būtu tikai dēku romāns, varētumi jau tā autoram arī pārmest par viņa spožā talanta tīšu izniekošanu, kaut gan Anīlavs Eglītis nemaz nav no pirmais, ne vienīgais no latviešu literatūras prominencēm, kas to dara. Atcerēsimies Andrievu Niedru, Aleksandru Grīnu... No otras puses, — nezinu nevienu grāmatu izsitēju, kas būtu izticis bez dēku vai kriminālromāniem, gan to vēlamies vai nē, pašreiz, kino kultūras laikā, plašajā pasaulī iznāsītās latviešu lasītāju masas, visvairāk — jaunieši, vēl vairāk jutīs kārdinājumu pēc grāmatām, ko var izlasīt „ar vienu elpas vilcienu" kaut vai vienā naktī. Svarīgi nu ir tas, ka Adžurdžonga neklūst vēl nav aliktkais, ko tad varam ieteikt. Gluži otrādi: Adžurdžongai nav nekā kopīga ar līdzīga žanra darbu banalitātēm un dažādiem trikiem, kuru mērķis vai nu lasītāju šausmināt vai modināt viņā primitīvos instinktus. Adžurdžonga tomēr ir mūsu pazīstamā Anīlava Eglīša romāns, un tajā viegli ieraugāmas tās pašas rakstnieka talanta slavējamās īpašības, kuru dēļ esam cildinājuši Maestro, Līgavu mednieku, Kazanovas mēteli, Cingischana gaju utt.

Bet Adžurdžonga nav tikai tīrs dēku romāns. Atcerēsimies, ka Anīlavs Eglītis jau kopš gadiem pieciem pievērsies Āzijas tematikai, atgādināsim plašos stilistos Dapsanga un Cingischana gaitu. Kā tur, tā Adžurdžongā redzams, ka autors izdēlies cauri milzīgām materiālu studijām. Nav recenzentam iespējams kontrolēt, cik pareizi liktas lietā iegūtās zināšanas, bet tas jau arī mākslas darbā nav tik svarīgi. Svarīgākais — ierosināt lasītāja fantāziju tā, kā viņš iedomātos Āzijas ainavu un dabas spēkus, lai viņš pats ieietu šķiltu vidē un ieraudzītu tās vēsturisko, antropoloģisko, etnogrāfisko līdzvērtīgumu. Pēc tam tad var izsekot Anīlava Eglīša studiju mērķim resp. Dapsanga, Cingischana gaja, Adžurdžongas dziļākajai idejai. Tā saistīta ar šķiltu mentalitātes parādīšanu, lai tādējādi palīdzētu izprast pēdējo gadu desmitu notikumus pasaules vēsturē un konkrēti — Latvijas likteņos. Anīlava Eglīša uztverē neslīdīgas, vitālas varas kults ir šķiltu mentalitātes esenciālā daļa, un tā dramatizējusi boļševismu. Visdziļāk, visvairāk mākslinieciski šī ideja īstenojusies Cingischana gaitā, vispilnāk tā istirzāta Adžurdžongā.

Skaļu vispilnāk. — Cingischana gaita dziļās mākslinieciskās ainās Adžurdžongai nav. Idejas istirzājumā šoreiz manāmas nodevas literāriešai publicistikai. Pārāk jūtami šo ideju aizmargo arī dēkainais sižets.

Atsevišķi vēl jārunā par Godertu Šķērstēnu jeb Tēnu un tā lomu romānā. Autora nodoms ar to bijis tēlot „vienaldzīgo" kā pozitīvu tipu. Iebildīsim, ka tādā gadījumā nebija vajadzības izvēlēties latvieti. Tā vien liekas, ka autors tīri virspusīgi vēlējies romānā iekrāsot arī ko latvisku, taču tieši Tēna nacionālitātes saistīšana ar latviešiem manā izjūtā lieka stingri vien mākslota, īpaši vēl tādēļ, ka viņš bijis Latvijas armijas virsnieks. Ja tas tā, tad tieši šai gadījumā bija nepieciešams tēlu psiholoģiski padziļināt, derēja dialogos ar Kitu dot kaut cik konkrētāku atskatu par Tēna deportāciju un spaidu darbiem Sibīrijā. Pašreiz Tēna latviskums, viņa liktenis pasaulē ar zīmīgu akcentu parādās tikai pēdējā lappusē, kur viņu varam iedomāties kā „pārvietotu personu".

Bet nu arī par Tēnu Adžurdžongas kompozīcijā var runāt no cita, pavisam negaidīta viedokļa. Padomājot, ko šis Tēns pārcietis, ko pieveicis, ko beidzot ieguvis un kā viņš no iegūvuma atsakās, pēkšņi atskārstam, ka esam taču sastapušies ar vecu veco paziņu — latviešu Spridīti vai viņam līdzīgiem pasaku tēliem, kas, mošķus pievarējuši, iegūst princeses roku, bet atsakās no tās. Nezinu — gribēdams vai nē, bet tā Anīlavs Eglītis kādu latviešu pasaku motīvu ieskandinājis pavisam modernā komponēcijā! Un vai ar to nebūtu nopelnīti īpaši apļausi?

Neviens jau neteiks, ka latviešu literatūrai vajadzētu Adžurdžongu vairumā, bet arī šis romāns tomēr ir liecība par Anīlava Eglīša talantu kā fainomenu. Nelikendēsimies, bet sapratīsim viņa nodomu, vērosim tā realizēšanos!

Jānis Rudaltis

Vai pazīstat mūsu jaunos dzejniekus

Lūk, viņa — **Velta Sniķere**, viena no tiem, kuru vārdi rakstīti nesen iznākušā dzeju krājuma Trīs autori titullapā. Kritikis A. Irbe šo krājumu nosauca par Nesolīdu grāmatu.

Velta Sniķere cēlusies no pazīstamas Rīgas mediķu ģimenes. Trimdas sākumā viņa atradās Vācijā, bet apprecējusies devās uz Angliju, kur sabiedrība viņu pazīst kā Mrs. Velta Downes. Uzņēmums izdarīts šovasar Anglijā un ir pats jaunākais dzejnieces attēls.

Tautas ticība

(Turpinājums no 5. lpp.)

zemi un trešā vietā statīja Igauniju. Es paskaidroju, ka Vidzemes latvju dienvidu daļa nebūt nestāv zemāk nekā Kurzeme, dažā ziņā pat augstāk, jo tur pļavas vairāk kopj. Viņš aizbildinājās, ka nav zinājis sakarīdzināt tautības apgabalus. Beidzot uzstājās viens muižīpašnieks no Pleskavas guberņas un paskaidroja, ka viņš arī Baltijā bijis un visu tur redzēto pielietojis arī savā muižā, bet nekādus panākumus nav sasniedzis, jo viņam joprojām bijuši deficīti. Viņš tad arī atradis vainu: „tā ir mūsu pašu zemnieka vaina. Mēs varam likt piecus savus zemniekus uz vienu latvieti, bet tie nepadaris to, ko viens latvietis." — Lasīju kādā vācu laikrakstā par lielu vispārēju biškopības kongresu — latvju biškopība bija uzrādīta kā pirmā. Salīdzinājumā uz 1000 iedzīvotājiem latvjiem visvairāk biškopju biedrību, visvairāk bišstropu un to raža visaugstākā. Par jūrniecību lasīju, ka salīdzinājumā latvju jūrnieki strādājot ar vislielāko peļņu.

Tā, lūk, citi mūs atzīst un ceļ mūsu spējas. Tas arī pareizi — ne pašiem sevi lielīt. Tomēr savu godu mums jāatzīst, mēs nedrīkstam ļaut to nicināt, mums tas jāatzīstās. Nekas par to, ka mēs esam maza tauta.

No žīdiem daudz ko labu varam mācīties. Viņi ļoti stipri tura savu dievticību un to vieno ar savu tautas ticību. Tas viņiem dod lielu spēku. Žīdi bijuši mazāka tauta nekā mēs, bet tā stipri pieaugusi, daudzus viņi sev piegriezuši. Mēs, diemžēl, maz pieaugam. Mācītāji un dziednieki var palīdzēt to labot. Žīdi nav dzērāji. Mums arī vajaga dzeršanu apkarot. Te arī tautas audzinātājiem — mācītājiem, skolotājiem un dziednieķiem jāpalīdz, celt tautas veselību un tikumību. Žīdi ir solīdi, taupīgi, nešķiež savu mantu, tāpēc viņi kļūst turīgi, tas viņiem ir arī liels spēks, ar ko daudz var panākt. Te mums arī no viņiem daudz jāmācās. Tāpat arī tas, ka viņi daudz palīdz saviem tautiešiem un ziedo draudzēm un vispār ļoti turās kopā. Savā laikā Rīgā par Vidzemes gubernātoru bija ģenerālis Paškovs, kas man daudz palīdzēja latvju tautas lietās. Reiz, kad runājām par partijām, viņš man sacīja: „Latvjiem var būt tikai viena partija," un kad es jautāju: „Kāda?" — viņš atbildēja: „Latvju partija."

Tā patiesi mums sevišķi tagad jāsavienojas ciešā kopībā pa visām zemēm un kontinentiem vienā vispārējā Latvju organizācijā. Mēs nedrīkstam nolaisties neticībā, tas būtu grēks pret Dievu un pret viņa raditu un audzinātu tautu, kam viņš devis tikai labas spējas un dāvanas. Ticēsim un strādāsim un nesīsim labus augļus! Nāks miera laiki, kād vairs nevaldīs vara, bet cilvēcība un taisnība. Mazs auglu koks vērtīgāks nekā liels meža koks. Arī mazās tautās izaug lieli kultūras darbinieki, zinātnieki, mākslinieki, ievērojami politiķi un valstsvīri, ko atzīst arī lielās tautās. Ticība mums palīdzēs. Tai liels spēks tādēļ, ka tā savieno visas trīs dvēseles spējas — domas, jūtas ar gribu un kustību, dzīšanos, un visas trīs šīs spējas koncentrē uz vienu mērķi. Tiešām! Dievticība un tautas ticība kopā mums palīdzēs!

Miris Bernhards Šovs

Viņš pasaulē 1. novembra rītā, tikai dažas stundas pēc skumjā notikuma, radio vēstīja par lielā anglu rakstnieka, drāmatiķa, eseļista un satīrika Georga Bernharda Šova nāvi.

Viņš šķīries no savām tik neplīnīgās, mulķīgās un nelabojamās zemes gaitām 94 g. vecumā savā lauku īpašumā Anglijā, vienu minūti pāri pikst. 5 no rīta, pēc tam, kad 24 stundas jau bija pavadījis dzīļā nesamaņā. Kopš kāuļu lūzuma, par ko pirms neliga laika rakstīja pasaules prese, sirmais rakstnieks vairs neatlabojās, par spīti ārstu komplimentiem viņa dzelzainai veselībai.

Bernhards Šovs dzimis 1856. g. Dublinā un pēc izcelšanās ir īrs. Pēc ļoti grūtas bērnības viņš 20 g. vecumā ierodas Londonā, kur strādā par kantorista un pievēršas rakstniecībai, kļūdams par literatūras un mūzikas kritiķi, un apceres par Ibsenu un Vagneru ir viņa pirmie darbi šai virzienā. Vajas brīžos kavēdamies Britu mūzejā, viņš tur iepazinās ar Darvina domu pasauli, kas ir pirmais impulss viņa garīgai nosliecei pa kreisi — viņš piebiedrojas tā laika radikāli socialistiskajām aprindām un kopš 1884. g. ir t. s. fabiāņu socialistu savienības locekļis. Jaunā kritika gaitas pamazām pievēršas teātrim — nākotnē tas kļūst par vietu, kurā visuzskatāmāk apliecinās viņa asprātība, dialektiskās zināšanas un ārkārtīgā inteligence — spējas, ko Šovs bez atlikuma nodod laikmeta kultūras dzīves kritikai un sabiedrības pārveidināšanas uzdevumam. Kādēs dārza svētkos lords P. jautāja viņam: „Vai tiesa, ka esat nelevērojama skrodera dēls?" — „Labi trāpīts, sēr," atteica Šovs. „Un kā tas nāk," turpināja lords, „ka arī jūs nekļūvāt par skroderi?" — „Sēr," ne acis nepamirkšķinājis, atjautāja rakstnieks. „Jūsu tēvs taču bija ievērojams dižentīmens." — „Protams," lords savilka uzacis pierē. „Un kā tas nāk," gribēja zināt Šovs, „ka arī jūs nekļuvāt par dižentīmeni?" —

Bernhardu Šovu cildina par ievērojamāko pag. gadsimta drāmatiķi. Taču vienīgā sabiedriskā atzinība, ko Šovs pieņēma, ir par darbu Sv. Johanna piešķirtā Nobela prēmija; šo balvu rakstnieks sadalīja draugiem un grūtdieņiem.

Savā mūžā Šovs radīja pārticīgu tipu — veselīga saprāta un darboņaina dzīvas vadītu cilvēku bez ilūzijām, kas savu utilitāro dzīves interešu vārdā vērsās pret neveselīgu morāli un liekulību. Literatūras vēsturnieki to dēvē par dzīves prieka metafiziku. Šovs studina sievietes un bērnus emancipāciju, reliģiskajās drāmās cildina cilvēka iekšējās pasaules spēku, taču šie „vispārībai nederīgie" uzskati viņa vēlākos darbos zaudē aktualitāti — tie drīzāk pauž autora privātas domas humoristiski satīriskā, asprātīgā izteiksmes veidā. Tas, ar ko Šova skatuves darbi īpaši spīd, ir dramatiskās konstrukcijas spožā tehnika. Lai atceramies: Pigmalionu! Personas viņa lugās parasti ir kādu viedokļu personificējumi, par kuriem notiek spraigas, asprātīgas diskusijas.

Grūtāk definēt, par ko cīnās Šovs; vieglāk pasacīt, pret ko viņš saslejas. Lūk — pret kapitālistisko sistēmu (darbos Vorrena kundzes uzņēmums, Sartoriusa kunga nami); pret laulības un ģimenes novecojušos iekārtu (Kandida, Cilvēks un pārcilvēks); pret vēstures izpratni, kas to rāda varonības gaismā (Sv. Johanna); pret moderno politiku (Amerikas keizars, Ženēva) u. t. t. Šis „pret" it kā identificējas ar markasistisko „nost", tādēļ dažuviet un dažubrīd Šovu mēdz pārspīlēti dēvēt par pusboļševiku. Arī Baltijas tautu un DP likteņa jautājumā Šovam bija uzskati, kas nesakrita ar mūsējiem. Taču tie, kas grib būt objektīvi, saka, ka vismaz Šova drāmu pamatkvalitāte ir vispusīgs puritānisms...

Kad prieki diviem gadiem sirmais zviedru ķēniņš Gustavs V svinēja savu 90. dzimumdienu, Šovs viņam telegrafēja: „Mēs sojojam cilvēces priekšgalā". Šovs cerēja nodzīvot simts gadu. Bet nu, kad viņa dižcilvēcīgais fīlika biedrs uzdevis pirms mērķa, Šovs arī nāvē palicis tam uzticīgs.

Pāvils Kliņģis.

Sastapšanās ar merbekiešiem Bostonā

Bostonā oktobra beigās viesojās Ņujorkas latviešu teātris ar Blaumaņa Trīnes grēkiem. Telpas izdevās atrast lielā namā Čārlsa upes krastā, kur skatuve prasīja gandrīz tādus pašus priekšdarbus kā Vācijas nometņu šķūņos. Netrūka arī sarežģījumu — inspicients ieradās tikai izrādes dienas rītā — gan lidmašīnā un piekrastes aviācijas gvarda formā. Jēkabam Zaķim ceļā bija pazudis koferis ar kostīmiem, ko izdevās aizņemties no adm. Kājiņa — gan tikai pusstundu priekš izrādes. — Ansambli bez jau pazīstamajiem mērbekiešiem saistīti arī jauni spēki — Mirdza Priekalnīte, Ansis Auza, Vija Zariņa un Vilis Eizāns. Izrāde bija pulcinājusi pilnu zāli. „Tādu teātri nekad mūžā nebiju redzējusi," sacīja kāda liepājniece, kas ASV ieradusies pirms 30 gadiem un iebraukusi no patālas farmas īpaši uz šo izrādi. Priekškaram krītot aizsamblis saņēma daudz krāšņu ziedu un ALTS pr-ka Dr. Grīnupa novēlējumus turpmākam darbam. — Par teātra darbību rež. Uršteins izteicās, ka Trīnes grēku izrādes Ņujorkā noskatījušies pirmo reizi 800, otru — 200 cilvēku. Teātris jau ciemojies Filadelfijā, ir aicinājums arī no Čikagas, bet ceļā par tālu. Arī Ņujorkā ir grūtības, jo aktieriem ikdienas darbā nav atvietotāju. Taču teātris cer spārīgi darboties arī nākotnē.

Dorčesterā, oktobrī.

O. Akmentiņš

IGAUŅU KULTŪRAS CHRONIKA

Ar 15. oktobri Stokholmā sācis darboties jauns igauņu apgāds ar simbolisku nosaukumu Jaunā Igaunija. Tādā pašā vārdā saucās igauņu rakstnieku nogrupējums laika posmā ap 1905. gadu, kas cīnījās par igauņu rakstniecības eiropizāciju. Zīmīgi, ka par šī apgāda priekšsēdi izraudzīts dzejnieks prof. G. Suitss, kas savā laikā bija arī viens no minētās kustības dedzīgākajiem cīnītājiem. Pirmās jaunā apgāda grāmatas, kuru starpā ir arī dzeju krājumi, parādīsies jau Ziemassvētkos. Apgāda darba plānā uzņemtas arī vairākas jaunatnes grāmatas.

KULTŪRAS CHRONIKA

Nepublicētas Baltaka vēstules Hanskas kundzei izdos Parīzē. Vēstules apgaismos vēl nezināmus faktus no rakstnieka dzīves posma īsi pirms viņa nāves.

Parīzes ziemas salonā izstādītās apmēram 2000 franču autoru gleznas rāda novirzīšanos no abstraktās glezniecības un sirreālisma.

Izcilais amerikāņu tenors Lauries Melchiors ierosinājis Savienotās Valstis dibināt mākslas un zinātņu ministriju, kā arī veidot plašu valsts atbalstu mūzikai. Tādēļ ceļā pēc Melchiora domām ASV varētu izvirzīt par vadītāju valsti pasaules mūzikas dzīvē.

Parīzē publicētas līdz šim nepazīstamas Voltēra vēstules, ko viņš rakstīja Zapovas bankierim Tronšēnam.

Dānijas bibliotēkāru gada sapulcē izskanēja bažas, ka literatūras nespējot sekmīgi cīnīties pret radio un filmu. Grīmatu lasīšana bibliotēkās mazinoties. Sagaida, ka šī parādība vēl ies plašumā, izvēršot darbību televīzijai.

Argentīnā stājies spēkā rīkojums, kas apliek ar 50 proc. nodokli visu „kara produktu" importu no ārzemēm.

Korejas komūnisti, atkāpjoties no Seulas, paņēmuši līdzi sevišķi vērtīgo Seulas universitātes bibliotēku un vēl trīs citas vērtīgas bibliotēkas, kuru pēdas nav izdevies sadzīt. Bez tam ziemeļkorejieši pievākuši arī vērtīgākos Seulas mūzeju priekšmetus un deportējuši sev līdzi daudzus Seulas kultūras darbiniekus.

Latviešu spor

„IESALUŠAS" VIEGLATLĒTIKAS M
RĒTI KUPLS DALĪBNIEKU S

Latviešu sporta vadība angļu joslā vēl pa
grūtību sarīkot Hamburgā Vācijas latviešu
joslas meistarības iecīņu galda tenisā. Pie
tīvo vieglatlētu skaitu Vācijā gaužam sarucu
sakstuma un saliega dēļ neleradās amerikā
cīņstos notika tikai angļu joslas apjomī
notabvēlīgie laika apstākļi. Toties kā dalīb
nolevās galda tenisa meistarsacīkstes, kurā
nelīko tiesu jaunākie gadi — nō 11 nomā
nuās liecina, ka angļu joslā latviešu sporta
jēvēlas, lai tas nepaniktu, jaunajiem sp
nestiem.

Aktīvie un pazīstamākie latviešu vieglatlēti Vācijā tagad saskaitāmi gandrīz uz abu roku pirkstiem, tādēļ nebija brīnums, ka sākotnēji visu joslu mērogā paredzētās meistarsacīkstēs bija tikai 11 dalībnieku, un tie paši no angļu joslas. No amerikāņu joslas pieciem vēl „atvajiem" — Pīlāa, Upenieka, Neilanda Bergmansona un Rituma bija ieradies tikai Upenieks, bet [illegible] noguruma un sakstuma dēļ arī nest[illegible]ēja. Viņi šogad stigi trenējies; un, šķiet, ka mūsu līgnadā zamit labāko vieglatlētu vidū nebūs prietnā vidusdistančnieka vārda.

Angļu joslas sportistiem nebija trūcis dāsns ierasties pat no tālām vietām —

Basketbola meistarsacīkstes Stokholmā

Stokholmas starptautiskā basketbola meistarība, kas pirmo reizi notiek 2 kārtās, piedalās 17 vienības — 7 sviedru, bet 10 ārzemnieku. I līgā startē: amerikāņu misionāri, amerikāņu studenti (AC), SLĀK I un II vienība, kuras tagad saucas Riga un Venta, igauņu Estonia un Uppsala un sviedru izlases YMCA dienvidu un BK Basket. Otrā līgā bez jaunajām sviedru vienībām un latviešiem startē vissenākās pasaules pārstāvji — Stokholmas YMCA, no igauņiem EVU-Idlas vingrotāji un skauti. Pirmās grupas 8 vienības spēlēs katra ar katru 2 kārtas, bet otrās ligas 9 vienības 1 kārtu.

Meistarības ievadījuma spēlēs Rīga bez šmita un Jūrmalas pievgiļa pagājušā gada meistaru amerikāņu studentus 66-32 (36-7), pēc kam pēdējās 8 minūtes Rīga spēlēja tikai 4 vīru sastāvā. Uzvaru Rīgai izcīnīja A. Strunke 19, Janovskis 14, Raits 14, Klaišs 9, Renesāncis 2, Saulīte 0. Sliktāk veicās Ventai, kas nepareizās maiņas dēļ 18-10 vadību lāva Upsalas igauņiem pārvērst puslaika rezultātā uz 18-18. Šos 8 punktus latviešiem neizdevās atgūt līdz spēles beigām, un tā uzvaru guva igauņi 57-53 (18-18). Ventas vienībā spēlēja: Grīvainis 13, Brancs 8, J. Terips 8, Stradiņovs 8, Spīķis 1, Šuksts un Kudrašovs 0 p. Pārējās rezultāti: Estonia-Basket 65-6 (27-3), Misionāri — Dienv. YMCA 36-14 (20-9). II līgā: Ugunsdzēsēji — Centra YMCA 21-18, Idlas vingrotāji — Brommas YMCA 40-14; Igauņu skauti — Dienv. YMCA II 19-12.

A. Grantiņš.

Mans mīļais laulātais draugs, vecītītiņš

Ādams

dzim. 1879. g. 24. jūlijā Ilzbrenā, Gmindē. Apbedīts 1950. g. 30. oktobrī.

Es e
kas m

Ingrida Vīksna

Mums jābeiguas jūrā

ROMĀNS

(21. turpinājums)

„Nu, pēc tādas gan tu neizskaties!" Dagnija īsi iesmējās. „Drīzāk pēc apzinīgas bērnu dārza priekšnieces."

„Paldies Dievam! Vai citādi es varētu tā rīkoties, kā tagad, ja katrs prātīgs cilvēks mani neturētu par kautrīgu lauku skolotāju?"

„Atlaid nu druskul" Dagnija pretojās.

„Un tomēr — pat visgudrā Kundze nenojauž, kādā lauvu bedrē viņa sēž."

„Ko tu domā darīt, ja viņai sāks ataust gaisma?"

„Cerams, ka Zentas romantiskā dvēsele joprojām tiecās manai kvēlai mīlai pret Fredi, bet ja nē — būs jāpārceļ viņa tuvāk krastam, lai kas neizsprūk nevietā."

„Vai tad par mani tu nebīsties?" Dagnija ieķautāja.

„Par tevi? Kāda muļķīga piezīme! Vai tu domā, ka es ar tevi par šīm lietām esmu runājusi tikai tā — pļāpāšanas pēc? Nē, man ir zināms nolūks, ko es līdz šim neesmu tev vēl teikusi."

„Tā?" Dagnija ziņkārī paraudzījās draudzenē. Rūtu viņa pazina ilgus gadus, bet līdz šim viņu ceļi vairāk bija krustojušies kopīgās sporta gaitās un ceļojumos, kur nopietnā vēsturniece Purmale visiem allaž bija likusies dīvaina un neizprotama. Viņas trako kaislību uz basketbolu neviens lāgā nevarēja saprast, jo tas šķita tik lielā pretstatā ar Rūtas dziļo nopietnību, ka daža labs studiju biedrs, ieraudzījis viņu sacīkstēs aulojot pakaļ bumbai, neticēja pats savām acīm. Bet Dagniju no pirmās redzēšanās bija savaldzinājusi Rūtas pret tatu pilnā dabā, un ar laiku viņas bija atradušas viena otrā tik daudz kopīgu domu un izjūtu, ka bija izaugusi draudziba, kas sniedzās tālu pāri parastai jauno meitenu kopīgai pačalošanai. Pēdējo gadu Rīgā, kad Dagnija bija pārmērīgi cīnījusies ar eksāmeniem, lai sasteigtu studijas, un turklāt strādājusi bieži pāri savai jaudai arī slimnīcā, viņas bija gandrīz pazudušas viena otrai, un varbūt tieši tādēļ nejaušā satikšanās Ventspilī viņas vēl vairāk bija satuvinājusi.

Tais nedaudzās stundās, kad viņas varēja būt mājās vienas, Rūta bija pastāstījusi Dagnijai šo to par savām gaitām Ventspilī, kaut arī tās bija tik lielās linijas un galvenie fakti, par ko drīkstēja runāt.

Jau 1944. gada vasarā Rūta bija iesaistījusies pretestības kustībā, kas mēģināja nodibināt sakarus ar ārpasauli, pirmām kārtām metot skatus pāri Baltijas valstij uz Zviedriju. Tas bija kāds viņas skolas biedrs, kas, diezgan tuvu pazīdams Rūtu, bija ievilinājis viņu šai lietā. Toreiz Rūtas uzdevumi nebija pārāk sarežģīti — šad un tad zināmās vietās jāsaņem dokumenti un jānogādā tālāk, jānodibina kontakts ar dzelzceļniekiem, kas brauca uz Ventspils un Liepājas līnijām, lai ar to palīdzību nogādātu vajadzīgos materiālus uz Kurzemes ostu pilsētām. Visus šos sīkos uzdevumus tā bija veikusi ar slavējamu atjautību. Drusku vēlāk nācās sadurties jau ar nopietnākām lietām — ar Rūtas starpniecību uz Ventspili aizceļoja radio aparāti, īsviļņu raidītāji un uztvērēji, un Rūta aizvien vairāk iedzīvojās savā lomā.

Savu gaitu sākumā viņa nezināja daudz — darbodamās pēc trīs punktu sistēmas, kad vidējā roka zina tikai to cilvēku, no kura kaut kas jāsaņem, un to, kam jānodod, viņai nebija lielas skaidrības par organizācijas sastāvu un uzbūvi, bet tad viņa kādu dienu saņēma uzaicinājumu personīgi doties uz Ventspili un gaidīt tur tālākos rīkojumus.

Sarkanā armija tais dienās bija jau tuvu Latvijas robežai, bet arī dažas laivas bija jau paspējušas no Ventspils jūrmalas aizlavīties uz Zviedriju, lai no viņas puses gādātu par palīdzību latviešu bēgļiem. Kļūdami aizdomīgi un tramīgi, vācieši šai laikā apcietināja daudz aizdomās turētu latviešu sabiedrisko darbinieku, taustīja pēdas pagrīdes organizācijām, un šis apcietināšanu vilnis aizrāva līdz arī organizācijas tiešos vadītājus. Spējīgu un aukstu galvu atlika maz, un tā Rūtu pēkšņi no perifērijas ierāva centrā, uzticot tai vienu no galvenajiem pienākumiem — īsviļņu raidījumu šifrēšanu un raidījumu uztveršanu no pretējā krasta.

Tieši no galvenās vadības Rūta saņēma ziņojumus, kas viņai šifrēti bija jānodod tālāk radiotelegrafistam, lai tāpat šifrētus raidījumus saņemtu no viņa atpakaļ un nodotu tālāk uz augšu.

„Es biju domājusi," kādā vakara stundā Rūta atzinās Dagnijai, „ka darbojos varenā, spēcīgā un gudri izplānotā organizācijā, bet kad manās rokās nonāca telegrammu teksti un es iepazinos vaigu vaigā ar tiem pāris vīriem, kas bija atlikuši pēc galveno smadzeņu apcietināšanas, man gandrīz sagrīļojās ceļi — visi pasākumi balstījās tikai uz labu gribēšanu, risku, un pārdrošiem mēģinājumiem izbrīvot drošu ceļu līdz jūras krastam, lai tur varētu sagaidīt laivas. Dažās stundās man bija jāizšķiras, vai gāzties ar visiem saviem spēkiem iekšā šai lietā, jeb arī atmest šīm pasākumam ar roku, jo iznākums un sekmes bija grūti paredzamas.

Bet tad mana dēku kāre un vēlēšanās palīdzēt uzvarēja. Es atcerējos laudis, kas ar mūsu palīdzību cerēja tikt pāri jūrai — un tādu bija saradies jau simtiem, kas paļāvīgi sēdēja piekrastes pagastos un gaidīja, iedomājos tos pāris drošsirdīgos puišus, laivu vaditājus, kas bija gatavi uz visu, un jau vairākkārt bija braukājuši pāri uz Zviedrijas krastiem, nebēdājot ne par vācu ātrlaivām, ne žandarmiem, un es izšķiros palikt.

Bet es nezinu, kā mums būtu veicies, ja dažiem kungiem zeme nebūtu kļuvusi par karstu un tie nepazustu pāri uz otru krastu, atstājot vietā par galveno organizācijas vaditāju un noteicēju lielisko Kapteini. Domāju, ka nu esam atkal uz ceļa, jo pēdējās nedēļās krastā ir gluži cita rosme — Kapteinis ir kā radīts šai lietai."

Tā Rūta, pa brīvo laiku palīdzēdama Tautas palīdzības bēgļu mītnes darbos, ar to daļēji maskēdama savu uzturēšanos Ventspilī, jau vairākus mēnešu vērpa daudzus slepenus pavedienus, kam visi gali kopā satecēja krastā, kur šad tad naktis piebrauca un aizbrauca laivas ar bēgļu kravu. Rūtas gaitas nenojauta gandrīz neviens, pat Kundze nē, un tikai Dagnija šad tad dzirdēja pa vārdam.

Tomēr šodien Rūtu kaut kas nospieda, un Dagnija, savā gultā atlaidusies, bažīgi vēroja draudzenes nomākto seju.

„Redzi, kas par lietu," Rūta pasāka no jauna, „man laikam būs jāmēģina veikt kāds uzdevums, par kuŗa izdošanos es diezgan nopietni šaubos. Bet no tā atkarājas viss turpmākais — nauda, laivas, labāka iespēja kuģot pāri. Tādēļ tomēr jāmēģina. Varbūt jau šovakar es došos uz Dundagu, bet ja ar mani kas notiktu, es labprāt gribētu, ka tu turpini manu darbu. Mēs esam ar Kapteini jau runājuši par tevi. Saprotams, tev būtu jāpalīek šeit tik ilgi, cik tu pati vēlies, un kamēr tev tas ir izdevīgi, meklējot kādas ziņas par vecākiem. Bet es domāju, ka tieši manas gaitas šai ziņā tev var līdzēt."

„Šāds testaments, kas it kā paredz tavu galu, dzen manus šermuļus kaulos. Turklāt es tomēr esmu pārliecināta, ka neviens velns tevi nevar paraut. Un tevi aizstāt — nē, to es nevaru."

„Un kā vēl!..." Rūta skumīgi pasmaidīja. „Bet tā ir cita lieta, un par to nav vērts runāt. Galvenām kārtām tas atkarājas no personīgās laimes un zvaigžņu rakstiem — ja kāds ir mānticigs. Tomēr tevi es gribētu piesaistīt šai lietai, jo tu esi vienīgā no visām man pazīstamajām meitenēm, kas nesastāv no vates, nerviem un asarām. Tu esi arī viena, un tev nav jādreb un jādomā par kādu, kas būtu tavā gādībā. Bez tam tu esi vesela un stipra — mēs taču esam abas kopā diezgan trenkāšas bumbu, vai nē? Un tu neesi ziņkāriga un pļāpiga — tas ir galvenais."

„Pagaidām pietiks, apstājies!" Dagnija iesmējās un piecēlās sēdus. „Par savām lieliskajām spējām es tagad esmu pilnīgā skaidrībā... Ja tu tā vēl pusstundu turpināsi, es piepūtīšos aiz iedomības."

„Varētu jau, bet lai nu šoreiz paliek," Rūta smējās preti, zibinādama savus stipros zobus, bet tad kļuva pēkšņi nopietna:

(Turpinājums sekos)

Papē
11, Wyrzedaln
NO KRĀJU
Valsts svētku kartes ar apl. 5 d; vārda
kartes 6 d.; Ziemsvētku kartes 6 d; Jaunga
pastkartes 4 d; latviskiem simboliem grezno
ļuci; KALENDĀRI 1951. g.: Latviešu laika gr
2/8; sienas kalendāri par 1/4, 2/—, 2/6; māla k
dažādu novadu lellītes 13/6; grāmatzīmes
120/—, 135/—; prievītes 15/—, 17/—, 19/—; plāksn
Ar 9 karatu zelta Brīvības piemiņas
IZSTRĀDĀJUMI: vēstulmapes 43/—, 51/6, 58
30/—, 37/—; grāmatu aizsargvāki 22/—;
30/—, 34/—; kabatas portfeļi ar piezīmīšu
Latvijas karte 1/6; Mantinieka Lielā Latvija
mata par dzimteni 8/—; Rīga 3/3, ies. 4/6;
Dzimtā zeme 3/4; Latvia 1/4; pastkaršu bl
9/10; Adžurdžonga, rom. 10/6, ies. 14/4; Dvēseļu
Zaļā grāmata 14/—, ies. 18/—; Jaunsaimnieka
4/2; Nauda 10/10; Grāmata par San Mikeļu,
I gr. 6/4, II gr. 10/—, kopsēj. 18/6; Stabur
nieka Ciepste 5/—; Glīkšta dzīvība 10/10, ies.
ies. 12/4; Izcelotāji 10/—; Darbs 7/3, ies. 11/9
pavilions 2/—; Zvans Adano pilsētai 3/—; D
šmiekligais un viņa sirds 8/3, ies. 11/9; Pēter
roja 4/8; Es izvēlējos brīvību, kompl. 15/6; Ne
strādā 2/6; Latviešu tautas anekdoti 2/6; Jān
3/6; Rietumu pasaule 8/6; Krusti, I gr. 8/10,
9/11; Piemineklis 6/10; Kuģis pie spārīņa
Latvju teikšmas 5/—; Vējiem līdzi, I gr. 8/4,
8/4; Okers, rom. 12/6; Hēmsainieki 9/9; Ap
dāds 6/3, ies. 9/9; Nakts lidojums 5/—, ies. 6/6;
Mēness norietējis 9/—; Taifuns 6/—, ies. 8/6;
teiga Granta bērni 15/8; Parīzes Dievmātes ka
Siltā 6/8, ies. 9/2; Dzīvības neprāts 7/8; Mī
rači, ies. 13/14; Henrijs, Stāsti 2/9; Blaumaņ
8/—; Trakais Izaks 4/2; Nāves ēnā 10 d; M
sons Krūzīnā 12/6; Rulamans, ies. 15/—; Dubu
dīma 10/13; Tīrumu laudis 8/4; Himna brīvībai
tā 4/6; Smaikšs kaites 6/3.
DZEJA: Dievs, Tava zeme deg 2/1, angļu val
ies. 6/8; Asfodeles 5/10, ies. 7/9; Hūzijas 8/4;
ies. 14/9; Mūžības skartie 18/—, ies. 20/—; L
mēnesī 7/11; Mēness akmens 4/2; Zvani pusnaktī
daiņa izlase 2/—; Naminā priekšpilsētā 2/11;
Manfrēds 2/9.
Pastkopība 10/—; Pukkopība 9/3; Latviešu
cepumi 7/4; Rokas grāmata mātēm 4/2; Psiho
tiskā lauksaimniecība 8/4; Elguts, Radiotechnik
radiotechnikas pamati 7/—;

Latviešu sportisti angļu joslā vēl aktivi

„IESALUŠAS" VIEGLATLĒTIKAS MEISTARSACĪKSTES, BET NECEĻ RĒTI KUPLS DALĪBNIEKU SKAITS GALDA TENISĀ

Latviešu sporta vadība angļu joslā vēl pašā vēlā rudenī nebija baidījusies grūtību sarikot Hamburgā Vācijas latviešu vieglatlētu meistarsacīkstes un angļu joslas meistarības izcīņu galda tenisā. Pirmais nodoms izdevās tikai daļēji: aksaukstuma un sniega dēļ neieradās amerikāņu joslas sportisti, un šādēj meistarsacīkstes notika tikai angļu joslas apjomā; sasniegumus visai manāmi ietekmēja neiabvēlīgie laika apstākļi. Toties kā dalībnieku skaita, tā norises ziņā lieliski izdevās galda tenisa meistarsacīkstes, kurās startēja 35 sportisti un sportistes — lielāko tiesu jaunākie gadi — no 11 nometnēm. Taisni jaunatnes kupli piedalījušies, lai tas nepanīktu, jaunajiem sportistiem izcelojot uz citem kontinentiem.

Aktīvie un pazīstamākie latviešu vieglatlēti Vācijā tagad saskaitāmi gandrīz uz abu roku pirkstiem, tādēļ nebija brīnums, ka sākotnēji visu joslu mērogā paredzētās meistarsacīkstēs bija tikai 11 dalībnieku, un tie paši no angļu joslas. No amerikāņu joslas pieciem vēl „dzīvajiem" — Plīša, Upenieka, Neilanda, Bergmansona un Rituma bija ieradies tikai Upenieks, bet cēla noguruma un aukstuma dēļ arī nesacentējās. Viņa šogad dīgi trenējies; un, žēl, ka mūsu šīgada zemāk labāko vieglatlētu vidū nebūs krietnā vidusdistančnieka vārda.

Angļu joslas sportistiem nebija trūcis dūšas ierasties pat no tālām vietām — Krefeldas un Oldenburgas, taču aukstums un pirmās dienas slapjdraņķis padarīja mīkstu un slidenu normālos apstākļos teicamo Sternšances laukumu un stindzināja vieglatlētu locekļus, tādēj sasniegumi nelielajā konkurencē bija samērā vāji. „Sabraukuši esam, — jāstartē ir", teica sportisti, un skrēja, lēca un meta par spīti laika veča untumiem.

Atsevišķus vārdus minot jāpiebilst, ka šogad pārrunu degpunktā esošais Mastiņš, veicot šādos apstākļos augstlēkšanā 1.71 m, apliecināja, ka viņa spējas un daudzpusība nav zemu vērtējama. Rudulis, liekas, maz vērības veltī treniņiem, bet viņam ir visas dotības, lai no šī puiša latviešiem lodē rastos jauns 15 metrinieks. Tīkams Niedras Siseidais solīts, un jāpriecājas par kopē labi tīgiem gadiem pazīstamā sojotāja Gaujera neatlaidību. Augstlēcējs Osvalds šogad startēja tikai otro reizi. Vienīgā sieviešu sacensību dalībniece 15 g. vecā Izande, kas pavasarī veikusi lielas lietas, Hamburgā startēja arī tikai „pa jokam", tādēj viņas rezultāti jāvērtē saudzīgi.

Tehniskie rezultāti: 100 m: 1. R. Niedra (Pineberge) 13,2 sek., 2. Grīslītis, 3. Lasmanis (abi Oldenburga); 400 m: 1. Niedra 57,2 sek., 2. Grīslītis, 3. Lasmanis; tāllēkš.: 1. H. Mastiņš (Valdnīle) 5.84 m, 2. Rudulis (Krefelda) 5.56, 3. Grīslītis 5.21; trīssoļlēkš.: 1. Mastiņš 11.47 m, 2. Rudulis 10.66, 3. Grīslītis 9.97; augstlēkš.: 1. Mastiņš 1.71 m, 2. Osvalds (Hamb.) 1.62, 3. Beķeris (Hamb.) 1.55; lodē: 1. K. Rudulis 12.11 m, 2. Bērziņš (Līb.) 12.12, 3. Mastiņš 11.06; diskā: 1. Rudulis 37.10 m, 2. Jasis (Dālheima) 34.36, 3. Mastiņš 33.97; šķēpā: 1. V. Jasis 51.70 m (tāfelīnās, kāpēc nebija ieradies turpat Hamburgā dzīvojošais Circenis); 3000 m soļošanā: 1. A. Gaujers (Hamb.) 15:06.6 min. Sieviešēm: Izande 60 m 10.1 sek., tāllēkš. 3.40 m un augstlēkš. 1.18 m.

RATERMMANIS UN DREIMANE — MEISTARI GALDA TENISĀ

Galda tenisa meistarsacīkstēs bija pārstāvēti gandrīz visi angļu joslas novadi, pie kam 27 dalībnieki virieņu un 8 dalībnieces sieviešu klasē būtu bijis pārsteigums pat pirms gadiem trim, kad latvieši vēl nebija izkliduši pa visiem pasaules vējiem. Cīņas bija visai spraigas, netrūka arī vienas otras negaidītas uzvaras vai zaudējuma, taču visumā vietu kārtība atbilda spēlētāju spējām.

Virieņu vienspēlē, sacenšoties pēc divu zaudējumu sistēmas, meistara godu izcīnīja hamburgietis Ratermanis, izkārtojot spēli pievelcot 2. v. ieguvēju Grīķi (Ventorfa) 21—16, 21—9, 21—4. Grīķis turnīrā „gāza dažu amagu vezumu", bet finālā rezultāts gandrīz izsaka abu sportistu spēku samēru. 3. v. Ābolīņš (Vent.), 4. Feļs (Kīle), 5./6. Lielžuris (Kīle) un Freimanis (Līb.). Virieņu divspēlē no 11 pāriem uzvarēja Freimanis — Feļs (Līb.), 2. Ratermanis — Garais (Hamb.), 3. Vaits — Šmits (Augustd.). Izšķirīgās spēles rezultāts: 12—21, 21—18, 21—16, 21—18.

Sieviešu vienspēlē 8 konkurentes cīnījās katra ar katru. Uzvaru pārliecinoši ieguva Margota Garī (Hamburga) ar 7 punktiem, bet pēc sporta vadības un kopu pārstāvju lēmuma viņai kā vācietei, kaut gan precējusies ar latvieti, meistartitulu nepiešķīra (līdzīgu gadījumu taisnīgai un vienveidīgai izšķiršanai būtu vēlami norādījumi no mūsu augstākās sporta vadības). Meistare kļuva Valda Dreimane (Eversburga) ar 6 p.; Garajai viņa zaudēja 21—12, 21—12. 2. v. Ilona Engele (Līb.) 5 p., kas zaudēja vienīgi jaunajai meistarei 15—21, 21—16, 21—16; 3. Vija Matisone (Līb.) 4 p. Sieviešu divspēlē 3 pāru sacensībā meistartitulu ieguva Dreimane — Brigma, 2. v. atstājot Engeli — Matisoni un 3. v. Zoti — Balodi (Līb.-Vent.).

Jauktajā divspēlē startēja 7 pāri, un pēc divu zaudējumu sistēmas uzvarēja Engele — Freimanis (Līb.), 2. Dreimane — Ozoliņš (Evarsb.), 3. Matisone — Zelmenis (Līb.-Vent.).

Kā par vieglatlētikas, tā galda tenisa meistarsacīkšu noorganizēšanu bija rūpējusies joslas sporta vadība, bet īpaši paši Hamburgas Zoo nometnes sportisti, kas viņiem prasīja ne mazums laika un enerģijas. Iespēju robežās bija arī nometnes atbalsts.

Īsti jauka un sirsnīga izvērtās sporta dienu nobeigums, kad, klātesot dalībniekiem, nometnes vadībai un tautiešiem, galda tenisa uzvarētājiem izdalīja diplomus, bet vieglatlētiem Latvijas apgāda un K. Štāmera dāvātās grāmatas. Sportistus apsveica sporta vadītāja angļu joslā A. Berkholds, nometnes latviešu komandants A. Tīdemanis, šlesvigas-Holšteinas pārstāvis A. Vanags un Vācijas dzīves vadītāju A. Ceļma un J. Ozola pārstāvis.

Arv. M.

Basketbola meistarsacīkstes Stokholmā

Stokholmas starptautiskā basketbola meistarībā, kas pirmo reizi notiek 2 klasēs, piedalās 17 vienības — 7 zviedru, bet 10 ārzemnieku. I līgā startē: amerikāņu misionāri, amerikāņu studenti (AC), ŠLSK I un II vienība, kuras tagad saucas Riga un Venta, igauņu Estonia un Uppsala un zviedru labākās YMCA dienvidu un BK Basket. Otrā līgā bez jaunajām zviedru vienībām un latviešiem startē visjaunākās paaudzes pārstāvji — Stokholmas YMCA, no igauņiem EVU-Idlas vingrotāji un skauti. Pirmās grupas 8 vienības spēlēs katra ar katru 2 kārtas, bet otrās ligas 9 vienības 1 kārtu.

Meistarības ievadījuma spēlēs Riga bez Šmita un Jūrmalas pievelc a pagājušā gada meistaru amerikāņu studentus 60-22 (28-7), pēc kam pēdējās 8 minūtes Riga spēlēja tikai 4 vīru sastāvā. Uzvaru Rīgai izcīnīja A. Strunke 19, Janovskis 16, Raits 14, Klaišs 9, Renesiācis 2, Saulīte 0. Sliktāk veicās Ventai, kas neparedzēta maiņas dēļ 13-10 vadību ļāva Upsalas igauņiem pārvērst puslaika rezultātā uz 13-18. Sos 5 punktus iztviešiem neizdevās atgūt līdz spēles beigām, un tā uzvaru guva igauņi 37-32 (18-13). Ventas vienībā spēlēja: Grīvainis 13, Brands 8, J. Terinš 5, Stradāšovs 5, Šplīts 1, Šulcs un Kudrašovs 0 p. Pārējie rezultāti: Estonia-Basket 65-8 (37-3), Misionāri: — Dienv. YMCA 36-14 (20-9). II līgā: Ugunsdzēsēji — Centra YMCA 21-18, Idlas vingrotāji — Brommas YMCA 40-14; Igauņu skauti — Dienv. YMCA II 19-12.

A. Graudiņš.

Es esmu augšāmcelšanās un dzīvība; kas man tic, dzīvos, arī ja tas mirs.
(Jāņa 11, 25).

Mans mīļais laulātais draugs, mūsu labais, gādīgais tēvs un vectētiņš

Ādams Bērzups

dzim. 1879. g. 24. jūlijā Bebrenē, mir. 1950. g. 29. oktobrī Švābu Gmindē. Apbedīts 1950. g 30. oktobrī Švābu Gmindes kapos.

Laulātā draudzene un dēls Vācijā, meita ar mazbērniem Beļģijā, dēls Amerikā un dēls bezvēsts prombūtnē.

Papardes zieds

11, Wyresdale Rd., Bolton, Lancs., England.

NO KRĀJUMIEM PIEDĀVĀJAM:

Valsts svētku kartes ar apl. 5 d; vārda dienu kartes 6 d; dzimumdienu kartes 6 d.; Ziemsvētku kartes 6 d; Jaungada kartes 6 d; dzimtenes skatu pastkartes 4 d; latviskiem simboliem greznoti vēstuļpapīri ar apl. 2/— ducī; KALENDĀRI 1951. g.: Latviešu laika grāmata 2/6; Kabatas kalendārs 2/8; sienas kalendāri par 1/4, 2/—, 2/6; sīda karodziņi galda standartiem 7/9; dažādu novadu lelītes 13/6; grāmatzīmes 3/—, 3/6, 4/—, 4/6, 5/—, 6/—, 7/—, 8/—; prievītes 15/—, 17/—, 19—/; plātas jostas tautas tērpiem 105/—, 120/—, 135/—.

Ar 9 karatu zelta Brīvības piemiņkiti un valsts ģērboni greznoti ĀDAS IZSTRĀDĀJUMI: vēstuļmapes 43/—, 51/6, 59/6; fotogrāfiju albumi 29/—, 39/—, 57/—; grāmatu aizsargvāki 22/—; kabatas portfeļi 49/—, 44/—, 39/—, 34/—; kabatas portfeļi ar piezīmīcu 26/10; naudas maki 22/—, 24/9.

Latvijas karte 1/6; Mantinieka Lielā Latvijas karte 12/—; Latvija, grāmata par dzimteni 8/—; Rīga 3/3, ies. 4/6; Tēvzemei un brīvībai 7/11; Dzimtā zeme 3/4; Latvia 1/4; pastkaršu bloki: Jelgava 1/6, Liepāja 1/6.

Negaisa nakts, rom. 7/—, ies. 10/6; Dvēseļu putenis, I un II gr., katra 5/10; Adžurdžonga, rom. 10/6, ies. 14/4; Jaunsudrabiņš, Baltā grāmata 11/9; Zaļā grāmata 14/—, ies. 18/—; Jaunsaimnieks un veins 17/4; Augšzemnieki 4/2; Nauda 10/10; Grāmata par San Mikelu, kompl. 15/—; Kvēlošā lokā, I gr. 6/4, II gr. 10/—, kopsēj. 18/6; Staburaga bērni 13/4, ies. 16/18; Sētnieks Ciepsts 5/—; Sīksta dzīvība 10/10, ies. 14/2; Janka Mūrkalns 10/—, ies. 13/4; Izcelotāji 10/—; Darbs 7/3, ies. 11/3; Meža Andrievs 3/6; Sieviešu paviljons 2/—; Zvans Adano pilsētā 3/—; Dziesma par Bernadeti 3/—; Šmiekligais un viņa sirds 8/3, ies. 11/9; Pēteris Brīdelzemnieks 5/11; Portreja 4/8; Es izvēlējos brīvību, kompl. 15/6; Neatkarības sauliņā 5/10; Spiegi strādā 2/6; Latviešu tautas anekdotes 2/6; Jautrais Albions 1/9; Gimetne 2/6; Rietumu pasaule 8/6; Krusti, I gr. 5/10, II gr. 5/10; Draugi un gadi 2/11; Piemineklis 6/10; Kuģis pie apvāršņa 2/—; Pe-Ge fejetoni 3/—; Latvju teiksmas 5/—; Vējiem līdzi, I gr. 8/4, II gr. 8/4, III gr. 8/4, IV gr. 8/4; Okers, rom. 12/6; Hēmsalnieki 9/9; Ardievu, Mister Čips 5/—; Kandids 6/3, ies. 9/9; Nakts lidojums 5/—, ies. 8/6; Ardievas ieročiem 11/8, ies. 15/6; Mēness norietējis 8/—; Taifuns 6/—, ies. 8/9; Tīti migļā 8/4, ies. 11/6; Kapteiņa Granta bērni 15/9; Parīzes Dievmātes katedrāle, I gr. 8/—, II gr. 8/4; Bikts 6/8, ies. 9/2; Dzīvības neprāts 7/6; Eke Mors 5/—; Tornas grāvrači, ies. 13/14; Henrijs, Stāsti 2/9; Blaumanis, Trīs noveles 1/—; Noveles 3/—; Trakais Izaks 4/2; Nāves ēnā 10 d; Mazais kapteinis 9/10; Robinsons Krūzinš 12/6; Rulamans, ies. 15/—; Dziesminieks un veins 5/10; Pīķa dāma 10/13; Tīrumu laudis 8/4; Himna brīvībai 2/6; Bads 4/9; Akmeņu sprostā 4/6; Smalkās kaites 6/3.

DZEJA: Dievs, Tava zeme deg 2/1, angļu val. 2/1; Vēstules Solveigai 4/8, ies. 6/8; Asfodeļes 5/10, ies. 7/9; Ildzijas 8/4; Līdzības 8/4; Trīs autori 11/3, ies. 14/9; Mūžības skartie 18/—, ies. 20/—; Laikmets un lira 8/9; Straumēni 7/11; Mēness akmens 4/2; Zvani pusnaktī 8/4; Ilgu zeme 6/—; Latvju dainu izlase 2/—; Naminš priekšpilsētā 2/11; Tālos ceļos 1/1; Kamolītis 2/11; Manfrēds 2/9.

Putnkopība 10/—; Pukkopība 9/2; Latviskie baltie iežuvoņi 18/6; Mājas cepumi 7/4; Rokas grāmata mātēm 4/2; Psiholoģija un ložika 10/—; Praktiskā lauksaimniecība 8/4; Elguts, Radiotechnika, kompl. 15/10; Praktiskās radiotechnikas pamati 7/—; Lokatīteļi, meču gali 3/3, ies. 4/6; Dziesmu pērlīnš 3/3; Mūzikas teorija 8/4; Kanāda 2/6; Lingofona angļu pašmācība 8/—; Vidums, Angļu pašmācība 12/3; Kolins, Angļu tālākais kurss 12/3; A Course of English 7/8; Turkina, Latviski-angliska vārdnīca 7/8; Strauchs, Vācu val. pašmācība 13/4; Vācu gramatika 8/—; Ozoliņš, Vācisku-latviska vārdnīca 20/—; Latviski-vāciska vārdnīca 12/—; Prof Keišs, Jevade kvalitatīvā ķīmijas analīzē 8/—; Ķīmiskā meša tehnoloģija 19/10; Ķīmija ikdaro pasauli 6/11; Jaunāko laiku vēsture 3/6; Vektoru rēķini 5/10; Ievade analīzē 4/2. (778)

PASAULES SPORTA LAUKUMOS

Jaunu motorlaivu ātruma pasaules rekordu ar 257,97 km stundā Vašingtonas ezerā pie Sietlas sasniedzis amerikānis Seifress. Šajā fantastiskajā ātrumā 1250 kg smagā asimetriski būvētā motorlaiva sešcilindru veica 70 m.

4×100 m kraula peldēšanā 3:55,0 min. laikā jaunu pasaules rekordu sasniegusi Ungārijas valsts vienība. Arī līdzšinējais rekords, kas bija par 1,8 sek. ātrāks, piederēja ungāriem.

74,45 m šķēpu Tamperē metis somu Hitiainens. Šāds tāluma lēciens vēl pasaulē nebija veikts.

Ungāru peldētāja Eva Novaka Budapeštā pārspējusi pasaules rekordu 800 m peldējumā uz krūtīm sievietēm, veicot distanci 2:46,6 min.

Lietuvietis Puzinauskas, kas visai aktīvi startē vācu sacīkstēs, Rozenheimā izcīnīja 3 uzvaras ar samērā labiem rezultātiem: dīskā 45,21, lodē 14,47 un šķēpā 45,21.

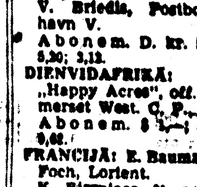

Pasaules čempionāta virsotnē Panamas nūjotāja Loida Labīča, kura Ekvadoras galvaspilsētā sasniegtais 100 m rezultāts 10,1 sek. ieskaitīts Starptautiskajai vieglatlētikas savienībai apstiprināšanai par pasaules rekordu.

LATVIEŠU SPORTS EIROPĀ UN CITOS KONTINENTOS

Rudens basketbola sezonas nozīmīgumā Stokholmā finālā sastapās LSK Riga ar amerikāņu misionāru pieciniekiem. Pēc sīvas cīņas uzvarēja amerikāņi ar 33 p. pret 30 (19:16). Amerikāņu pirmsklasīgā sagatavotība mākslā gandrīz parasināja mūsu uzbrucēju ofenzīvas. Neveiksmīga diena bija mūsu pazīstamajam „āķu karalim" Šmitam. Punktus guva: Šmits 9, Janovskis 6, Strunke 6, Raits 5 un Saulīte ar Jūrmalu pa 2.

Papīra krize Vācijā

Hamburga (ll). — Apstākļi rotācijas papīra tirgū kļūst aizvien nopietnāki. Hamburgas papīra urgotāju aprindas apgalvo, ka ziemeļu joslas fabrikas laikrakstu papīra cenu visdrīzākā laikā paaugstināšot no 305 uz 600 DM tonnā. Arī importa papīra cenas pēdējā laikā ievērojami celušās. Ievedumi bijuši nieciģi; no Kanadas nav pienācis tikpat kā nekas. Austrija piedāvā papīru par fantastisku cenu — 850 DM tonnā; ASV iepērk laikrakstu papīru Austrijā par 100 dol. tonnā un vēl piemaksā ta. sagādes prēmijas veidā 50 dol. par tonnu. Cellulozu amerikāņi iepērk Austrijā par 30 dol. tonnā. Rietumvācija tirdzniecības līguma ietvaros 1951. g. saņems no Austrijas tikai 12.000 t papīra. Ievedumi no Zviedrijas un Norvēģijas būs ļoti terobetoti, vienīgi Somijā varēs iepirkt papīru drusku brīvāk.

Raibā pasaule

⊙ ASV kongresā indiāņu deputāts Čārlijs Graunds piepresija, lai no sēlu teipas izvāc kādu gleznu, kurā indiānis skalpē balto cilvēku. „Baltie to sāka pirmie", bija indiāņu pārstāvja pamatojums.

⊙ Norfolkas satikšanās sabiedrība Anglijā nolēma likvidēt tās savu divstāvīgo autobusu pieturas vietas pilsētā, kur otrā stāvā pasažieriem bija iespējams ieiškoties privātu namu gulamistabās.

APLAMĀ PĀRLIECĪBA

Izcilais franču literāts un skatuves mākslinieks Šāds Gitrijs reiz inscenēja komēdiju kādā Parīzes teātrī. Pašaban viņš deva norādījumus jaunu statistu grupai, kad ieradās kāda Gitrija draugs.

„Kas īsti kaiš tai blondajai, tur pa labi?" bridi vērojis statistes, režisoram vaicāja draugs. „Pārējās visas jautras, bet tai tik drūma seja."

„Ak, tā? Starp mums runājot, — tā cieši savas pārliecības dēļ," atčukstēja Gitrija, un, kad draugs nekā nesaprata, paskaidroja tuvāk: „Proti, viņa ir cieši pārliecināta, ka tai ir 36. kurpju numurs, bet faktiski viņai ir 40."

LATVIJAS ārzemes

PĀRSTAVJI, ABONĒŠANAS UN SLUDINĀJUMU MAKSA

Abonēšanas maksa minēta par eksemplāru mēnesī, bet sludinājumu maksa par vienreizīgu nonpareille iespiedurindas aizņemamo telpu, par vienreizīgu 10 iespiedumr. un par vienreizīgu 5 iespiedumr. sludinājumu.

ANGLIJĀ: galvenais pārstāvis un Anglijas abonentu kartotēkas vadītājs A. Veinbergs, 41, Caryafort Rd., London N. 16.
E. Andriņa, 37, Earls Court Rd., London W. 8.
E. Rirdans, 10, Winchester Rd., London N. W. 3.
Abonem. £ —/6/—; slud. —/1/1; —/3/3; —/3/9.

ASV: P. E. Irbe, 501, Brightwater Court, Brooklyn 24, N. Y.
A. Bīlmanis, 509, 4th Street, S. E. Washington, D. C.
Ed. Dobelis, 503, 2nd Street, N. W. Waverly, Iowa.
Arv. Lāde, Rt. 3, Coldwater, Miss.
Rūd. Kraſts, Zion Lutheran Church, Dalton, Minn.
V. Furiņš, 1025, Fulton E., Grand Rapids, Mich.
J. Upesleja, 5322, W. Wisconsin Ave. Milwaukee 13, Wis.
P. Lapsiņš, c/o O. C. Livingston, Union City, Ind.
A. Oroliņa, 746, W. North Ave, Chicago 10, Ill.
J. Kļiņģis, 600, Tremont St., Boston, Mass.
Abonem. $ 1,—, pa gaisa pastu 2.— un 1,50; slud. 0,10; 1,00; 0,62.

AUSTRĀLIJĀ: galvenais pārstāvis un Austrālijas redakcijas un abonentu kartotēkas vadītājs A. Šmits, 21. Linden Avenue, Wendauree, Ballarat, Vic.
A. Strazdiņš, 64, St. John Street. Windsor S. 1. Melbourne, Vict.
E. Liepiņš, Migrant Workers Hostel Wallgrove, Rooty Hill (Sydney), Hut F 12, N. S. W.
A. Priedītis, 32, St. Mary St., Camperdown (Sydney), N. S. W.
O. Strauts, P. O. Box 1560, G. P. O Adelaide, S. A.
A. Medenis, Migrants Centre, Staff. Bl. B, Bathurst, N. S. W.
L. Kukure, 12 Seventh Ave, Alberton, via Adelaide, S. A.
E. Meija, 296, St. Georges Terrace. Perth, W. A.
A. Zariņš, Holding Camp Greta. N. S. W.
Dz. Raudziņš, Accomm Centre Holding, via Northam, W. A.
Vilis Egilte, Migrant Holding Centre C. J. C. Somers, Vic.
V. Buks, McIlwraith Str., Everton Park, Brisbane, Q.
G. Šteinbergs, 620, St. Kilda Rd., Melbourne, S. C. 8., Vic.
J. Strautiņš, 13, Seventh Ave., Alberton, S. A.
Abonem. £ —/7/—, pa gaisa pastu £ 1/3/—; slud. —/1/6; —/3/; —/4/3.

BELĢIJĀ: galvenais pārstāvis un Beļģijas abonentu kartotēkas vadītājs K. Erkens, 127, rue du Fleurus, Chatelet.

Latv. Sark. Kr. Beļģijā, 28, rue Jacques Jordaens, Bruxelles.
Abonem. B. fr. 35; slud. 7; 35; 22.

BRAZILIJĀ: Z. Leimanis, Sao-José dos Campos, L. C. B. Est. de Sao-Paulo.
Abonem. $ 1,—; slud. 0,10; 1,00; 0,62.

DĀNIJĀ: A. Upīte, Prags Boulevard 71, Kobenhavn.
V. Briedis, Postbox 212, Kobenhavn V.
Abonem. D. kr. 5,—; slud. 0,90; 0,30; 3,12.

DIENVIDAFRIKĀ: E. Daneigers, „Happy Acres", off. Gordon Rd., Somerset West. C. P., South Africa.
Abonem. $ 1,—; slud. 0,10; 1,00; 0,62.

FRANCIJĀ: E. Baumane, 56, rue Michal Foch, Lorient.
K. Birzniece, 31, rue de Seine, Paris 6-eme.
Abonem. Fr. fr. 300; slud. 40; 270; 162.

HOLANDĒ: A. E. Pariss, Herschelstraat 56, den Haag.
Abonem. H. fl. 3,—; slud. 0,30; 3,10; 1,86.

JAUNZĒLANDĒ: Vl. Auniņš, 43, Averill Street, Shirley, Christchurch.
Abonem. £ —/7/—, pa gaisa pastu, pasūtinot pie mūsu galvenā pārstāvja Austrālijā A. Šmita 1/3/—, pa gaisa pastu £ 1/5/—; slud. —/1/4; —/7/3; —/4/5.

KANADĀ: L. Batraks, P. O. Box 1000. Sta. C, Toronto 8, Ont.
Brīvā Balss, Canadian Latvian Newspaper, 1594, King St., W. Toronto, Ont.
H. Drapals, 10188, Waverley St., Montreal, P. Q.
A. Kalniņš, 240, Grace St., Toronto. Ont.
Artūrs Ķīvītis, Hurdman's Bridge. Box 144, Ottawa, Ont.
V. Ziedīņš, Latviešu grāmatn. 92. Morse St., Toronto 8, Ont.
Abonem. $ 1,—, pa gaisa pastu 2,—; slud. 0,10; 1,00; 0,62.

NORVĒĢIJĀ: H. Dzelzkalns, Jerpefaret 7, Voksenlia, Oslo.
Abonem N. kr. 5,00; slud. 1,00; 5,75; 3,45.

SPĀNIJĀ: Dz. Rimkeits, Gran via 18, Bilbao.
Abonem. $ 1,—; slud. 0.10; 1.00; 0,62.

VENECUELĀ: J. Henkuzens, Medicatura Rural, Sanare, E-do Lara.
Abonem. Bs. 3,50, pa gaisa pastu 10.05; slud. 0.60; 2,40; 2,00.

ZVIEDRIJĀ: Latvju Vārds, Postgiro 156582, Prenumerationkonto för Latvija, Box 13079, Stockholm 13.
Abonem. Zv. kr. 5,—; slud. 0,50; 4,70; 2,80.

LCK apgāds LATVIJA

ASV un KANADAS TAUTIEŠI.

Visas emigrācijā izdotās daiļliteratūras un praktiska satura grāmatas plašā izvēlē var iegādāties

SĒLEMNIEKA GRĀMATU APGĀDĀ:

Mr. Nik. Egītis, c/o Mr. J. R. Davidson, Pocahontas County House, Pocahontas, Iowa, U. S. A.

Krājumā 1951. g. sienas, kabatas un galda kalendāri. (766)

Latviešu mākslinieku un daiļamatnieku kopa Anglijā

piedāvā

Latviskas rotas sudrabā:

Saules gredzens 40/—; Daugmales gredzens 20/—; Nameja gredzens — kungu 60/—; dāmu 30/—; sīju gredzens 40/—; Viesturs gredzens 32/—; gredzens ar emalju iestrādātu latv. krāsu vairodziņu — kungu 30/—, dāmu 20/—; kungu gredzens ar gravētu monogrammu 30/—. Saules aproce 110/— līdz 180/—; letgaļu aproce 180/—; Nameja aproce 80/—; Daugmales aproce 60/—; Viesturs aproce 60/—; Nīcas, Rucavas un Bārtas sakta 165/—; Krustpils krekla sakta, 3 gab. 63/—; Abrenes krekla sakta, 3 gab. 60/—; Lielvārdes krekla sakta, 3 gab. 60/—; Zemgales krekla sakta, maza, 3 gab. 30/—; Zemgales sirdsveida sakta ar 3 pak. 32,—; Kuldīgas krekla sakta 6 30/— pakavveida sakta 30/—; Viesturs sakta 60/—; saules sakta 90/—.

Aproču pogas 25/— līdz 50/—; Daugmales pīnuma kaklu karekļītis ar dzintaru 45/—; emaljā iestrādāts latv. krāsu vairodziņš ar šķēpi 30/—; krustiņi ar kāpi 30/—; dzintara krelles 120/— līdz 140/—; dažāda veida monogrammas.

Bez tam piedāvājam koka izstrādājumus — šķīvjus, alus kausus, svečturus, pūra lādītes, auglu vāzes, pūdernīcas, rokdarbu kastītes, cigarešu etvijas u. t. t.

Pieņemam visāda veida pasūtinājumus latv. koka izstrādājumiem un rotas lietām sudrabā un dzintarā, kā arī izpildām dažāda veida graviera un emaljēšanas darbus.

Iespējama izsūtīšana arī uz ārzemēm. Visu sarakstī lūdzu adresēt:

K. KRONBERGS,
9, Rawson St.,
Leicester, England.
(767)

LATVIJA

Nr. 86 (430) 1950. g. 8. novembrī

Neizlietotos manuskriptus uzglabā un sūta atpakaļ vienīgi, ja tiem pievienota aploksne ar autoram adresēto. Redakcija patur tiesības manuskriptus vajadzības gadījumā iznīcināt. Ar autora personu vai iniciāļiem parakstītos rakstos izteiktās domes nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

ABONEMENTS VĀCIJĀ.

pasūtinot individuāli (līdz 3 eks. uz vienu adresi) maksā ar piesūtījumu DM 4,— par eks. mēnesī, pasūtinot kolektīvi (vairāk par 3 eks.) DM 3,50 mēn., uz ārzemēm DM 4,50 mēn., uz ASV pa gaisa pastu DM 8,00 mēn.; atsevišķa numura cena DM 0,50.

SLUDINĀJUMI VĀCIJĀ

maksā DM 0,50 par vienslej. nonpareille iespiedumrindas aizņemamo telpu; vienreizīgs 10 iespiedumrindu slud. DM 5,—; vienreiz 5 iespiedumr. slud. DM 3,—. Grāmatu apgādu un tirgotāju sludinājumiem, pasūtot tos tieši apgādam, aprēķinām 50% atlaidi.

Abonementu pieteikumus, sludinājumus un iemaksas Vācijā pieņem mūsu pārstāvji norādītās. Tā arī apgādā tieši

Abonementu un sludinājumu maksu ārzemēs un turienes pārstāvju saraksts izziņojam vairākas reizes mēnesī īpašā sludinājumā.

LCK apgāds LATVIJA.

(16a) Schwäbisch Gmünd, Artillerie Kaserne, US Zone, Germany (tālr. Schw. Gmünd 1139)

Izlietojiet iespējas

pasūtināt sev un saviem tuviniekiem laikrakstu

LATVIJA
PA GAISA PASTU

uz sekojošām zemēm:

uz Amerikas Savienotām Valstīm un Kanadu — DM 8,50 mēnesī, saņemot avīzi 4—5 dienu laikā no iznākšanas dienas Vācijā; uz Austrāliju un Jaunzelandi — DM 11,— mēnesī, saņemot avīzi 7 dienu laikā no iznākšanas dienas Vācijā.

LATVIJAS ātrais abonements pa gaisa pastu daris prieku saņēmējiem un palīdzēs vienot izkaisītos latviešus trimdā.

Gaisa pasta abonements pasūtināms pie visiem mūsu pārstāvjiem Vācijā un tieši apgādā.

LCK apgāds LATVIJA,
(16a) Schw. Gmünd, Artillerie-Kaserne, US Zone, Germany

VĀCIJĀ PALICĒJI!

Mācait savus bērnus vācu valodā no

J. Brēmaga

Siehere Schritte

II d., 62 lpp., 8. kl. DM 2,—,
III d., 120 lpp., 6. kl. DM 4,— un
IV d., 128 lpp., 7. kl. DM 3,50

Šais grāmatās ir arī gramatika un vārdnīca.

Andr. OZOLIŅA apgāds,
24b, Eutin/Holst., DP Camp.
(968)

AUSTRĀLIJAS LATVIEŠU IEVĒRĪBAI.

Iznākusi

Mag. iur. E. Liepiņa

„AUSTRĀLIJAS KOPVALSTS SOCIĀLĀ LIKUMDOŠANA"

Saturā — Grūtniecības, bērnu, bezdarba, slimības, medikamentu pabalsti, atraitņu, vecuma, invaliditātu pensijas, to pieprasīšana. Brošūra apskata sociālās palīdzības noteikumus, kas spēkā visā Austrālijā īsdota rotatora tehnikā, 64 tieša formāta lpp. Maksā ar piesūtīšanu 3 šiliņus. Pasūtinājumus adresēt — E. Liepiņam — Migrant workers, Hostel Wallgrove, Rooty Hill (Sidney) N. S. W. Australia. Izsūtīs tikai samaksātus eksemplārus.

Zviedru tauta sēro

SPECIĀLRAKSTS LATVIJAI NO STOKCHOLMAS

Tumšā, lietainā rudens svētdienā, 1950. g. 29. oktobrī pl. 8,35 klusi, bez sāpēm un agonijas beidza dzīvot un valdīt Zviedrijas karalis Gustavs V.

Kad cilvēks jau sasniedzis tik lielu vecumu, nāve vairs nenāk kā pārsteidzēja ne pašam, ne arī, liktos, citiem. Parasti to tad jau piepem kā atvieglotāju, kas izbeidz kādu procesu, kura palīdzināšanās varētu vairot tikai mokas un grūtības. Arī karalis ir tikai cilvēks, un taisni gadi ir tie, kas rāda to visspilgtāk un nesaudzīgāk augstam un zemam. Tā, varēja domāt, arī zviedru tauta, neraugoties uz visu lielo apbrīnošanu un cieņu, ir jau pietiekami pieradusi pie apziņas, ka nevar vairs būt sevišķi tālu tā diena, kad līdzgadīgais ķēniņš un vismarkantākā parādība kā viņu pašu dzīvē, tā arī tālu aiz tās, būs pievienojies saviem priekšgājējiem mūžīgajā mierā.

Varbūt ar prātu tā arī bija. Taču jau tas sadrūmums, ar kādu uzņēma ziņu par karaļa pēkšņo veselības pasliktināšanos, rādīja, cik tuvu „Drotningas vecais kungs" stāv zviedru sirdīm, un cik smagi top, jūtot, ka likteņgais brīdis varbūt tiešām jau pienācis. Tā piekrišanās cerībai, ka viņš, kas pārvarējis tik daudz klizmu, tiks galā vēl arī ar šo, bija spilgts un aizkustinošs liecinājums, ka zviedru tauta (un tā, ko varu vērot, ir tikai t a u t a), nebūt vēl negrib palikt bez viņa.

Tāpēc ziņa par karaļa nāvi, kaut arī tā nenāca kā pārsteigums, pārklāja visu zemi kā liels tumšums. Lietoju šo salīdzinājumu tāpēc, ka vismaz šinī dienā cilvēku dvēseļgais pārdzīvojums bija tik stiprs, ka bija redzams arī bez vārdiem, bez asarām un sevišķiem izpaudumiem, pat bez runām par to.

Un ja tagad Zviedrijai pienākuši līdzjūtības apliecinājumi no visas pasaules, tad arī tas nav tikai kādas formālitātes pildījums. Visa pasaule, vismaz šaipus priekškara, patiesi skumst, apzinoties, ka nu galīgi atlūzis arī no tās kāds gabals, kas mūslaiku sajukušo dzīvi varbūt vismanamāk saistīja it kā ar citai, gaišākai pasaulei piederīgām tirā, cilvēcīgā un brunnieciskā tradicijām. Liekas, ka šos laikus kādai kronētai personai ir visgrūtāk pierādīt savu personīgo nozīmīgumu. Taču pamazām, gluži kā svešniekam vajadzēja mazliet pierast, lai sajustu arī viņa tīri ārējās parādības pievilcību. Visa pasaule bija apjēgusi, ka „mister G." nav tikai patīkams dalībnieks vai viesis tenisa sacīkstēs, bet skaidra, izcila p e r s o n ī b a vispār.

Ne tik daudz kronis bija tas, kas apmirdzēja karali Gustavu V, bet viņš ar savu personību un gudrību piešķīra mirdzumu, nozīmīgumu un stabilitāti kronim. Tāpēc tagad Zviedrijā pēc karaļa tik patiesi sēro visi, augsti un zemi, bagāti un rokpelņi, kā tie, kas pēc saviem uzskatiem ir jau paši par sevi karaļa cienītāji, tā tie, kas par tādiem kļuvuši, pretēji šiem uzskatiem. Pat zviedru komūnists šais sērās nav nekāds izņēmums.

Šai noskaņā ar zviedru tautu sevišķi sirsnīgi dalās arī latvieši — kā tie, kas mīt šai zemē, tā arī tie, kas ir ārpus tās. Mūsu tautai kādreiz bija patiess prieks apsveikt karali kā savas valsts viesi, atgādinot, ka mēs ar sirsnību vēl vienmēr atceramies laikus, kad piederējām kopējam politiskam organismam. Un mums visiem bija liels gandarījums, uzzinot, ka brunnieciskais un tik dziļi humānais valdnieks ar personīgu vēstuli Stalinam mēģinājis glābt baltiešu karavīrus. Par to viņam arī tagad vēl lai mūsu sirsnīgā pateicība. Tas nav viņa negods, ja viņa lūgumu atstāja bez ievērības.

Kā savas ilgās, tā arī gudrās valdīšanas dēļ ļoti smagā laikmetā, karalis Gustavs ieņems Zviedrijas vēsturē sevišķu vietu. Viņš atstāj savu valsti savai tautai ziedošāku, bagātāku un iekšēji līdzsvarotāku, kā arī karaļa kroni vēl spodrāku, ar tautu saistītāku nekā saņēmis. Tāpēc arī cauri šim sērām zviedru tauta zina, ka tās dzīve nenovēršisies no iesāktā ceļa. Jaunais Zviedrijas karalis Gustavs VI nav iesācējs ne dzīves gaitās, ne valsts uzdevumos. Šīs pieredzes un zināšanu bagātais zinātnieks un valstsvīrs ir jau sen viena no iemīļotākām un autoritatīvākām zviedru politiskās un tik bagātās gara dzīves parādībām. Ja viņš par savas valdīšanas lozungu izvēlējies pienākuma izcelšanu, tad tas nav tikai tagad izvēlēts, bet tam viņš jau sekojis visu savu mūžu.

Tā arī savās sērās zviedru tauta var būt mierīga. Laimīgā Zviedrija.

Aleks. Plensners

Pāvesta Pija XII telegramma prezidentam Trūmenam

Vašingtona (ll). — Izmeklēšanā par atentātu prezidentam Trūmenam noskaidrojies, ka vainīgie bijuši divi Portoriko salas nacionālisti. Vienu no uzbrucējiem nošāva, bet otru ievainoja. Tas izrādījies par kādu Kolaco. Viņš ievietots cietumā un izmeklēšanas ierēdņiem atzinies, ka uzbrukumu prezidentam Trūmenam izplānojis un gribējis veikt ar savu krituošo biedru Toresolo bez citu ziņas. Abi atentāta rīkotāji tuvojušies Baltajam namam katrs no savas puses un nekavējoties atklājuši uguni pret prezidenta Trūmena miesas sardzi. Policija drudžaini meklē kādu trešo portorikieti, kas arī it kā piedalījies atentātā, bet sākoties apšaudīšanai aizbēdzis. Policijas novērotāji Kolaco dzīvoklī vēlāk apcietinājuši 2 portorikiešus, kas tur ieradās. Apcietināta arī Kolaco sieva. Vispār sakarā ar atentātu Sav. valstīs apcietināti 11 portorikieši.

Prezidents Trūmens saņēmis neskaitāmas laimes vēlējumu telegrammas no visām pasaules malām. Telegramma pienākusi arī no pāvesta Pija XII, Lielbritānijas karaļa Džordža VI, britu premjēra Etlija, Austrālijas un Kanadas ministru prezidenta un citiem valstsvīriem. Lielu gandarījumu par prezidenta izglābšanos pauda arī visa amerikāņu prese. New York Times raksta, ka uzbrucēji laikam bijuši garā vāji, iedomādamies, ka gaišā dienas laikā varēs iekļūt Baltajā namā.

Pēc atentāta mēģinājuma ievērojami pastiprināta prezidenta Trūmena apsardzība. Miesas sardzes norīkotas arī Sav. valstu UN delegātam Vorrenam Ostinam, ģen. Eizenhaueram un citām prominencēm.

Amerikas vēsturē uzbrucējiem par upuru krituši trīs prezidenti. Pazīstamākais no viņiem ir Ābrams Linkolns, kuŗu nogalināja teātŗa izrādes laikā.

Migla, taifūns un katastrofas kavē Latvijas piegādi

Londona (av). — Ievērojot sliktos rudens apstākļus un miglu Anglijā, satiksmes lidmašīnas no kontinenta vairākkārt bijušas spiestas nosēsties nevis paredzētajos, bet gluži citos lidlaukos. Tādos gadījumos parasti cieš arī Latvijas lasītāji Anglijā, jo mūsu pārstāvība nespēj parastajā laikā saņemt un izsūtīt tālāk no Vācijas saņemtos laikrakstus. Pārstāvība tomēr dara visu iespējamo, lai no kavējumiem izvairītos. Latvijas lasītāji Anglijā netieši cieta arī no mūsu iepriekšējā numurā ziņotās lielās lidmašīnas katastrofas Londonas lidlaukā, kur galu dabūja 28 personas, jo katastrofas dēļ nākošā transporta lidmašīna no kontinenta bija spiesta nosēsties Īrijā.

Tāpat Latvijas gaisa pasta sūtījums, kas Vāciju atstāja 4. oktobrī, gala mērķi Austrālijā nonāca tikai 20. oktobrī, jo pēkšņs taifuns bija nopostījis kādu lidlauku Āzijā un lidmašīna novirzīta pa citu ceļu; laikrakstu sūtījums pēc tam kļūdas dēļ aizsūtīts tālāk uz ASV un tikai pēc tam nokļuvis atpakaļ Istajā gala mērķī.

KOMINFORMAM VAIRS NEPATĪK TOĻATI

Romā (F). — BBC ziņo, ka itaļu komūnistu partijas ģenerālsekretāra Toļati veselības stāvoklis pēdējās dienās pasliktinājies. Viņš ievietots kādā Romas nervu klinikā. Pirms diviem mēnešiem Toļati cietā auto katastrofā. Itaļu laikraksts „Il Tempo" sakās zinām, ka kominforms ieteicis viņam vairs aktīvi nepiedalīties politiskajā dzīvē. Tāds pats liktenis piemeklējis arī Francijas komūnistu partijas ģenerālsekretāru Torezu, kas smadzeņu asiņošanas dēļ jau ilgāku laiku ārstējas kādā Parīzes slimnīcā. Pirms pāris dienām Francijas galvaspilsētā cirkulēja informācija, ka Toreza vietā par franču komūnistu partijas ģenerālsekretāru iecels deputātu Lekūru. Pagaidām Toreza pienākumus izpilda komūnistu partijas parlamentārās frakcijas priekšsēdis Diklo.

Lamā, bet tomēr lūdz ciemos

Nujorka (F). — Amerikāņu ziņu aģentūras vēsti, ka īsi pēc Apvienoto nāciju pilnsapulces lēmuma par Trigves Li pilnvaru pagarināšanu turpmākajiem trīs gadiem, ģenerālsekretāru piepēma padomju ārlietu ministrs Višinskis un pastāvīgais delegāts pie UN Maļiks. Padomju delegācija bija rīkojusi banketu savā greznajā mītnē Parka avenijā, uz kuŗu bija aicināts arī Trigve Li. Višinska un Maļika rīcība radījusi zināmu izbrīnu Apvienoto nāciju aprindās. Abi padomju delegāti bija tie, kas viskrasāk nostājās pret ģenerālsekretāra pilnvaru pagarināšanu. Višinskis pat piedraudēja ievēlēšanas gadījumā viņu pilnīgi ignorēt. Nav skopojies komplimentiem Trigvem Li arī padomju komūnistu partijas organs Pravda, nosaukdams viņu „par chameleonu", ASV ārlietu ministrijas „aktīvāko ierēdni" un Volstrīta galveno klerku".

Bakteriju ieroči atstāj ēnā atombumbu

Londona (ll). — Slepenā konferencē, piedaloties vairāk nekā 500 angļu atomzinātniekiem un biologiem, Pasaules veselības organizācijas ģenerāldirektors Dr. B. Čisholms paskaidroja, ka biologiem izdevies laboratorijās atklāt gluži jaunus slimību dīgļus, kas ir daudz bīstamāki masu iznīcināšanas līdzekļi nekā atombumba un ar kuŗiem iespējams iznīcināt vismaz pusi no jebkuŗas zemes iedzīvotājiem.

Bij. Apvienoto nāciju pārtikas un lauksaimniecības organizācijas ģenerāldirektors un 1949. g. Nobeļa prēmijas laureāts lords Boids Ors pēc konferences paskaidroja: „Visiem šodien ir pāniskas bailes no atombumbām, bet bioloģiskā zinātne tagad var atklāt daudz lielākus panākumus nekā fizika. Šie panākumi attiecināmi ne tikai uz karu, bet arī uz ikdienas patēriņa preču rūpniecību. Jaunie atklājumi, ja vien tos visus varētu izmantot miermīlīgiem nolūkiem, spētu cilvēkiem sagādāt ērtu un patīkamu dzīvi."

Maskava taisās dibināt kominforma armiju

Stokholma (D). — Zviedrijas galvaspilsētā saņemta informācija, ka Padomju savienība taisās organizēt kominforma armiju. Tajā ietilps krievu satelītvalstu karaspēks. Šinī informētas aprindas Stokholmā izsakās, ka šis kominforma armijas eventuālā galvenā mītne atradīsies Bukarestā. Netiešs apstiprinājums min. informācijai ir nesenais divu gada gājumu rekrūšu iesaukums Rumānijā. Kominforma armiju vadīšot vai nu Polijas aizsardzības ministrs Rokosovskis vai kāds cits krievu maršals.

DAŽOS VĀRDOS

Dr. Pētera Lindstrēma laulība ar kino aktrisi Ingridu Bergmani šķirta 1. novembrī Losandželosā. Lindstrēms tiesā liecināja, ka viņa sieva pag. gada 5. februārī devusies uz Italiju filmēt. Sadzirdējis pēc tam baumas par Ingridas attiecībām ar itaļu režisoru Roselini, Lindstrēms devies uz Italiju, kur Ingrida apsolījusies šīs attieksmes pārtraukt. Atgriezies ASV, Lindstrēms tomēr no avīzēm uzzinājis, ka Ingrida gaida bērnu. Bergmanes advokāts paskaidroja, ka viņas laulība jau šķirta Meksikā 9. februārī. Kalifornijas tiesa tomēr šo šķiršanu neatzīst.

Prāva pret Ilzi Kochu, bij. Buchenvaldas koncentrācijas nometnes komandanta sievu, izmaksās ap 100.000 marku, kādēļ vācieši viņu sauc par „dārgo Ilzi".

Boikotu pret Orsona Vellsa filmām sācis kāds Holcmindenes kino, protestējot pret Vellsa rakstiem ārzemju presē, kuŗos viņš ļoti ironiski atstāsta savus pieredzējumus Vācijas apciemojumā.

Filmaktrisei Marlēnei Ditrichai piešķirts franču goda leģiona bruņnieka tituls par nopelniem kara laikā, aprūpējot sabiedroto karaspēka frontes teātrus.

Marokas sultāns ierosinājis atcelt 1912. g. Francijas-Marokas noligumu, kas Maroku nodeva Francijas protektorātā. Marokas lielvezīra memorandā prasīta jauna līguma parakstīšana, kuŗā būtu ievērota pasaules notikumu un pašas Marokas attīstības pēdējos gadu desmitos.

Divi amerikāņu laikraksti, Chicago Daily News un St. Louis Star Times nevar vienoties par to, kuŗš no abiem pirmais nosaucis karu Korejā par „pasaules karu Nr. 2½". Kāds cits amerikāņu laikraksts to sauc par „karu uz nomaksu"; Koreja esot pirmā mēnešmaksa.

Svarīgu slepenu informāciju ASV saņemot no bēgļiem, kas ieradušies no zemēm aiz dzelzs priekškara, paskaidroja bij. amerikāņu aviācijas virspavēlnieks ģen. Spācs.

Kartupeļus brīvā tirgū aizliegts pārdot Berlīnes padomju sektorā. Oficiālā paskaidrojumā teikts, ka vispirms jāuzkrāj kartupeļi ziemai.

Ziemsvētku vecus un eņģeļus aizliegts ražot Saksijas fabrikās. To vietā fabrikām jātaisa komjaunieši ar karogiem.

Rādijs 5 milj. mārc. sterliņu vērtībā atrasts kāda augsta ēģiptiešu ierēdņa dzīvoklī. Kairo policija pārliecināta, ka rādijs ir agts. Apcietināts jau pieminētais ēģiptiešu ierēdnis un kāds grieķu ārsts un inženieris.

Ukrainas partizānus turpmāk vadīs plkv. Vasils Kovaļs. Viņš iecelts ģenerālleitnanta Tarasa Čuprinkas vietā, kas pirms kāda laika kritis cīņā ar MGB vienībām.

Amerikas Balss uzdevumā Sav. valstu flote pašreiz izbūvē vienu no pasaules lielākajiem raidītājiem Tanžerā. Šis raidītājs sniegs informāciju Ziemeļeiropai, Balkāniem un Tuvajiem austrumiem.

Četras amerikāņu zenītartilerijas vienības tuvākā nākotnē pārvietos uz Lielbritāniju. Viņu uzdevums būs aizsargāt tur stacionēto ASV aviāciju.

Trīs minūšu ilgu zemestrīci pag. piektdien piedzīvoja Ziemeļaustrālijas pilsēta Darvina. Zemestrīces centrs pēc jezuītu observātorijas informācijas atradies Bandas ezerā, vairāk simts kilometru attālumā uz ziemeļiem no Darvinas.

Diplomātiskās attieksmes atkal atjaunotas Jugoslavijas un Čīles starpā. Kopš 1947. gada 11. okt., kad čīlieši izraidīja 2 jugoslavu sūtniecības darbiniekus, abu valstu starpā vairs nepastāvēja diplomātiskās attieksmes.

Četrus poļus ar nāvi sodījusi Varšavas tiesa. Viņi bija apvainoti spiegošanā par labu poļu Londonas eksilai valdībai.

Diplomātiskās attieksmes ar Spāniju pēc UN lēmuma kā pirmā valsts atjaunojusi Turcija. Kārtējā preses konferencē prezidents Trūmens paskaidroja, ka „paies vēl ļoti ilgs laiks", iekām uz Madridi dosies ASV vēstnieks.

25.000 mārc. naudas sods vai gads cietuma piespriests vienam no bagātākajiem Anglijas dižciltīgajiem — lordam Pilam par to, ka viņš bez iestāžu atļaujas pārbūvējis savu pili. Sodīti arī architekti un firmas, kas palīdzējušas lordam pili no jauna iekārtot.

Par „čukstošo mācītāju" sevi dēvē kāds nezināms virietis, kas pa telefonu apzvana visus abonentus Birminghemas apgabalā, kam uzvārds ir Moriss, un paziņo tiem, ka pasaules gals ir tuvu, bet viņi pieder pie izredzētajiem, kas to pārdzīvos. Mistiskais zvanītājs solās vēlāk dot papildus norādījumus, bet otru reizi nevienam vairs nezvana. Policija cenšas viņu notvert, iekām viņš vēl nav apzvanījis visus 350 telefona grāmatā atrodamos Morisus.

Pekinga apstiprina...

(Turpinājums no 1. lpp.)

ķīniešu kuģiem. Tāpēc Ķīnas tautas republikas valdībai jārūpējas par savas zemes drošību. Šo provokāciju dēļ ķīniešu armija spiesta uzbrukt UN spēkiem, jo Ķīnas drošība saistīta ar Ziemeļkorejas drošību. Uzsaukums beidzas ar sekojošu teikumu: „Tēvzemes uzdevumā mums jāpalīdz Ziemeļkorejai!" Pēc uzsaukuma nolasīšanas Pekingas raidītājs piebilda, ka ķīniešu tauta valdības aicinājumam paklausījusi „ar lielu entuziasmu" un jau tagad armijā pieteikuŗies tūkstošiem brīvprātīgo.

Pekingas raidītāja deklarācija radījusi tiešu bažas kā Vašingtonā, tā Parīzē un Londonā. Lai gan amerikāņi Maotsetunga iejaukšanos Korejas konfliktā oficiāli vēl neapstiprina, britu valdība, kā ziņo BBC, jau gatavojas iesniegt Ķīnas tautas republikai protesta notu. Jo Lielbritānija ir viena no nedaudzajām valstīm, kas Maotsetungu oficiāli atzinusi. Komentējot šo ziņu, BBC diplomātiskais redaktors piebilst, ka notikumi Tālajos austrumos sagādājuši jaunas, ļoti nopietnas bažas. Militāras aprindas pirms kāda laika domāja, ka karu Korejā varēs nobeigt jau tuvākajā nākotnē. Ar Ķīnas iejaukšanos šīs cerības tagad zudušas. Arī agrāk jau bija zināms, ka cīņās piedalās nelielas ķīniešu vienības. Tagad turpretim apstiprinājies fakts, ka Korejas frontē ir vismaz divas ķīniešu divizijas, kas apbruņotas vismodernākajiem tankiem un citiem ieročiem. Stutgartes raidītājs sakās zinām, ka Usanas telpā no 11 uzbrucējām divizijām 6 ir ķīniešu.

Jaunā situācija Korejā radījusi lielas bažas arī UN karaspēku galvenajā mītnē. Kāds ģen. Mekartura pārstāvis žurnālistiem paskaidroja, ka situācija Korejā ir ļoti nopietna. Pēdējās informācijas no cīņu laukiem vēsti, ka ziemeļkorejieši un ķīnieši visnopietnākos draudus radījuši frontes ziemeļrietumu sektorā. Pēc vēl nepārbaudītām ziņām komūnistu tanku smailes atrodas vairs tikai 70 km no agrākās Ziemeļkorejas galvaspilsētas Pjongjangas un UN karaspēks atkāpies 80 km. Pirmo reizi sestdien saņemti gūstā ķīnieši, kas tērpti zilās uniformās. Informētas aprindas domā, ka tās ir Maotsetunga izlases vienības, jo parastā ķīniešu uniforma ir haki krāsā. UP korespondents Džozefs Kvins ziņo, ka ofensīvā piedalās arī ziemeļkorejiešu kavalērijas vienības. Viņš atradies frontes pirmajās līnijās, kad amerikāņu priekšposteņus no miega uzmodinājis vēl nedzirdēts troksnis. Kad karaviri izlēkuši no savām patvertnēm, dažu metru attālumā jau atradusies komūnistu galvenā uzbrucēju masa. Visielākās briesmas šobrīd pastāv Usanas telpā. Pie Congčongas upes lielākiem ziemeļkorejiešu un ķīniešu spēkiem izdevies pārraut fronti starp britu brigādi un 24. ASV diviziju. Ja situāciju vēl pēdējā brīdī neizdosies saglābt, komūnisti angļu vienības draud ielenkt. Smagus zaudējumus cietusi arī 1. amerikāņu kavalērijas divizija, kuŗas vienu pulku komūnisti ielenkuši un laikam arī iznīcinājuši, jo kopš pag. nedēļas beigām ar to pārtrūkuši visi radio sakari.

LIESMAS PĀR ĀZIJU

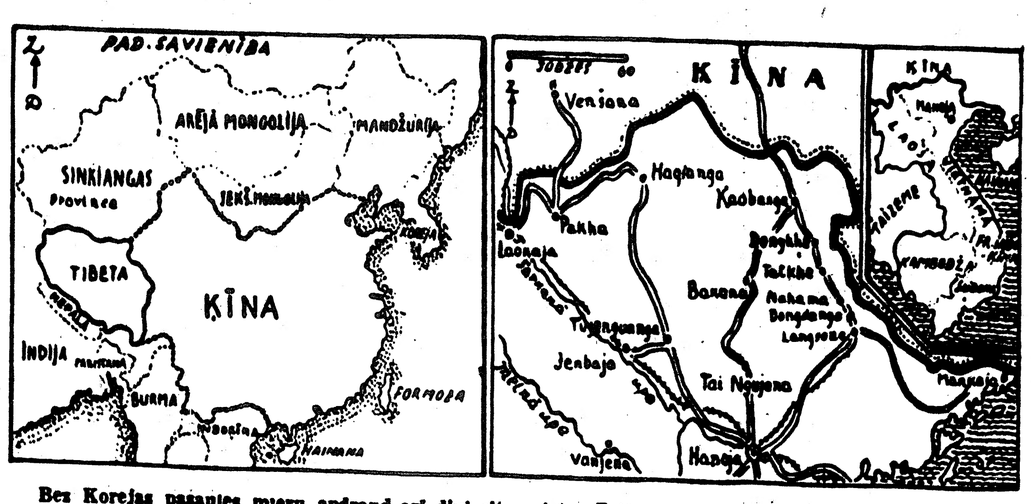

Bez Korejas pasaules mieru apdraud arī divi citas vietas Āzijā — Tibeta un Indoķina. Pēc pēdējām informācijām ķīniešu komūnistu karaspēks atrodas vairs tikai 70 km no Tibetas galvaspilsētas Lhasas. Maotsetungam liels palīgs izrādījies nesen uzbūvētais kalnu ceļš, pa kuŗu nepārtraukti plūst cilvēku un kara materiālu papildinājumi. Rietumos tagad saņemta informācija, ka ķīniešu vienības invāzijai speciāli apmācīts īpašos propagandas kursos. Liela daļa karaviru runā tibetiešu valodu. Bez tam Maotsetungs izdevis stingru rīkojumu, izturēties pret Tibetas iedzīvotājiem draudzīgi. Pēdējās, vēl neapstiprinātās ziņas vēsti, ka no Lhasas aizbēdzis nezināmā virzienā 16 g. v. Dalai Lama ar saviem ministriem. Domā, ka viņš atradis patvērumu Indijā.

Tik pat gaiši kara liesmas kā Tibetā saskatāmas arī Indoķīnā. Pēc ilgām un izmisīgām cīņām franču karaspēks bija spiests atstāt Laokajas cietoksni, kas kontrolē visus svarīgākos pievedceļus uz Ķīnu. Vietnamiešu nemiernieki, kā ziņo BBC, jau sākuši uzbrukumu arī Hanojai, kas atrodas pie Sarkanās upes deltas. AP pārstāvis, kas Indoķīnā uzturas jau vairākus gadus, domā, ka franči vairs nav spējīgi kustības karam. Komūnisti Hanojas telpā koncentrējuši vismaz 38.000 labi apbruņotu un apmācītu karaviru, ko atbalsta desmitiem tūkstoši partizānu.

LATVIJA
Latvian Newspaper
Nr. 87 (421) Nov. 11, 1950
Publisher and Editor: valdemārs Lamberģs, Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, Phone Schw. Gmünd 2139. Printer: Remsdruckerei Sigg. Härtel & Co, Schwäbisch Gmünd, Paradiesstr. 12. Published twice weekly Circulation 11.000. Sponsor-International Refugee Organization.

ANDREJS PUMPURS

Citi latvju karotāji,
Radi, draugi, tautieši,
Drīzi viens pēc otra krita,
Cīnoties pret pārspēku,
Svešinieki zemē nāca,
Bargi kungi valdīja, —
Tauta, viņu mīļā tauta,
Simtiem gadu vergoja.
Tomēr vēl pēc simtiem ga
Atmiņājās Lāčplēša;
Tas priekš tautas nebij mir
Zelta pilī gulēja
Daugavā, tur apakš salas,
Tuvu klāt pie Lielvārdes.
Laik' no laika laivenieki,
Braukdami pa Daugavu,
Pusnaktī redz divus vīrus

ĀRĪ ĢEN. MEKARTURS BEIDZOT APS
PĀRIEŠANU PĀR JALAS UPI — O
SEKRETĀRAM TRIGVEM LI — PU
KAUJA AR PADOMJU TIPA TURBO
OFENSĪVA PAGAID

Tokio (F). — **Notikumi Korejā** [illegible] kinematografiskā ātrumā, ka lasītāj[illegible] jiem paskaidrojumiem vien. Līdz pāg[illegible] Mekartura galvenā mītne neviena v[illegible] bešu būtu pārgrūdi ķīniešu kontiņ[illegible] spekulācijām svītru pārvilka Mekartū[illegible] vēl nebija piemīdēti ķīnieši, bet tiki r[illegible] nistu spēkiem, kas nav ziemeļkorejie[illegible] sekretāram Trigvem Li iesniegtajā not[illegible] virspavēlnieks apstiprināja, ka Ziem[illegible] ierosinājuma Drošības padomes prezid[illegible] ārkārtēju sēdi, kas sākās trešdien. Dien[illegible] komisija vienbalsīgi piepēma rezolūciju[illegible] Mandžūrijas robežas nesaskaramību.

Savā iesniegumā Drošības padomei ģenerālis Mekarturs norāda, ka UN karaspēks praktiski jau bija iznīcinājis gandrīz visu ziemeļkorejiešu armiju. Ar Ķīnas iejaukšanos kontinentā Apvienoto nāciju karaviri tagad stāv pretim jaunām, svaigām un labi apbruņotām vienībām. Citas ķīniešu divizijas, ko eventuāli varētu uzskatīt par papildu spēkiem, koncentrētas aiz Mandžūrijas robežām. Ģenerālis Mekarturs piebilst, ka vienīgi UN karaspēka labās vadības dēļ bija iespējams pārvarēt jauno situāciju. Ne savā notā Trigvem Li, ne arī galvenās mītnes oficiālajā komunikē ģenerālis Mekarturs nav noteikti precizējis Ķīnas komūnistu spēkus. Vienā gadījumā bija runa par 7500 viriem, kamēr amerikāņu 8. armijas štābs domā, ka Maotsetungs metis cīņās Ziemeļkorejā vismaz 6 divizijas, kas līdzinājas 60.000 viriem.

Pekinga jau kopš pagājušās nedēļas beigām vairs nenoliedza savu vienību iejaukšanos Korejas konfliktā. Oficiālajā komunikē gan vienīgi apgalvots, ka Mandžūrijas robežu pārgājuši ne vairāk kā 3000 ķīniešu, kas brīvprātīgi vēlas aizstāvēt savu dzimteni", jo UN vienības apdraud Ķīnas drošību. Vispāri, Pekinga līdz šim runājusi vienīgi par „brīvprātīgo akciju", ko Londonas laikraksts Daily Telegraph zīmīgi

18. NOVEM